

קורא יקר,

התכווננו להגיש לך חוברת זו כמעט מיד עם תום הקרבות. אולם, המ-
אורעות שרדפו זה את זה לאחריהם
אילצו אותנו לדחות את הופעתה כדי
להגיש לך, הקורא, תיאור מוסמך ומלא
של פעילות חיל-הים.

סדר הכתבות בחוברת זו אינו תואם
את מבנה של חוברת רגילה; הכתבות
על הקרבות בתעלה וליד חופי סיני
הוכנסו עם סגירת הגיליון והן משלי-
מות ומעדכנות את תמונת האירועים.

שלך

הצורך

חיל-הים בהעברה

התקרוב עצב המים

מאת אברהם מרון צילומים: אסף קוטין ו...רשות תעלת סואץ

הם פועלים.

הם אינם פועלים במהירות על-קולית.

הם אינם פועלים תחת מחסה של פלדה.

הם אינם פועלים בקצב אש של תותחים.

הם פעלו בדרך מיוחדת משלהם.

הופעתם בהפתעה, מגעם כלהב חד ורישומם כנפץ הרימון.

הם — אנשי היחידה של חיל-הים.

"הקאמיקאזי" היפניים — אלה הטייסים הנודעים שבצעו פעולות התאבדות על-ידי פגיעה מכוונת של מטוסיהם בכלי-שיט של ארצות-הברית — פעלו כך משום שלא היה להם מה להפסיד יותר. אנשי היחידה זו של חיל-הים יכנסו להיסטוריה המלחמתית של צה"ל בעקבות פעולות נועזות שבצעו באותו יום ששי של אמצע חודש יולי, לא משום שלא היה להם מה להפסיד, אלא משום שהיה להם מה להרוויח — הפגנת גיבורות ישראל בחלק המזרחי של תעלת סואץ.

אותם לוחמים צעירים שעשו את הבלתי יאומן, את הבלתי נתייחס, בצעו זאת תחת אש מטוסים, טנקים, תותחים, תול"רים, מרגמות ומקלעים של האויב. הם — ששימשו מטרות נוחות בטוחים שאינם עולים על עשרות מטרים — היו מצויינים בסירת גומי קלה, נשק קל, דגל חיל-הים ובכמות גדולה של... אומץ לב מדהים.

* * *

כשהחלו אנשי היחידה להשיט את סירותיהם בנקודות שונות בתעלה למן קנטרה בצפון ועד לפורט תופיק בדרום, לא היתה תגובת האויב בבחינת נעלם. התקריות באיזור סואץ שהתחוללו באותו סוף שבוע של ה-14 ביולי, המשיכו למעשה סדרת תקריות בגזרות השונות של התעלה שהתרחשו במשך השבוע הקודם.

חילופי האש החלו אור ליום ששי בשעה אחת ושלושים אחר הצות, כאשר סוללות ארטילריה מצריות בגיזרת גשר פירדאן שמצפון לאיסמעליה, החלו מפגיזות כוח ישראלי בסיני. כוחותינו השיבו אש עזה והדו-קרב הרועם התפשט לאיזור איסמעליה. האש המצרית השתתקה כעבור שלוש שעות תחת מחץ האש הישראלית והתחדשה שוב בשעות הבוקר בגיזרת איסמעליה. במקביל לכך, הועתק מרכז הכובד של חילופי האש לאיזור העיר קנטרה שבצפון התעלה.

קו במרכז התעלה

באותו פרק זמן נכנס גורם חדש שיצר מימד נוסף לקרבנות התעלה האופייניים עד אז. היו אלה סירות גומי שסיירו לאורך התעלה בחמש נקודות שונות: קנטרה שבצפון התעלה; איסמעליה; האגם המר הגדול; מעבר שלרפה ופורט תופיק שבפתח הדרומי של התעלה.

רוחב התעלה מגיע במקומות אלה ל-120 מטרים בממוצע, להוציא את האגם המר הגדול שרוחבו מגיע עד ל-14 קילומטרים והאגם המר הקטן שרוחבו מגיע עד ל-4 קילומטרים.

משוגעים לדבר בלבד

קביעת עובדות אלה תורגמה לשפת המעשה על ידי אחוז קומץ מאנשי היחידה אשר העמיסו את סירות הגומי על כלי רכב וירדו לסיני באותו שבוע רטוב ולוהט כאחד. "ידענו היטב לקראת מה אנחנו הולכים" מאשר במנד ראש רס"נ ראובן, מפקד ביחידה. "לקחנו בחשבון שיפתחו עלינו באש ושיהיו נפגעים. אבל הדבר לא הפחית במאומה מהרגשת הבטחון שהיתה לנו".

הוא מוצק גוף, סנטר מכוסה בזקן צפוף, ומבט חד בעיניים. ראובן מקמץ בדיבורים. קצר ותכליתי לענין. הוא מפקד ביחידה המורכבת ממשוגעים לדבר בלבד. הוא יודע מה הם מוכנים ויכולים לבצע ומה אפשר להטיל עליהם.

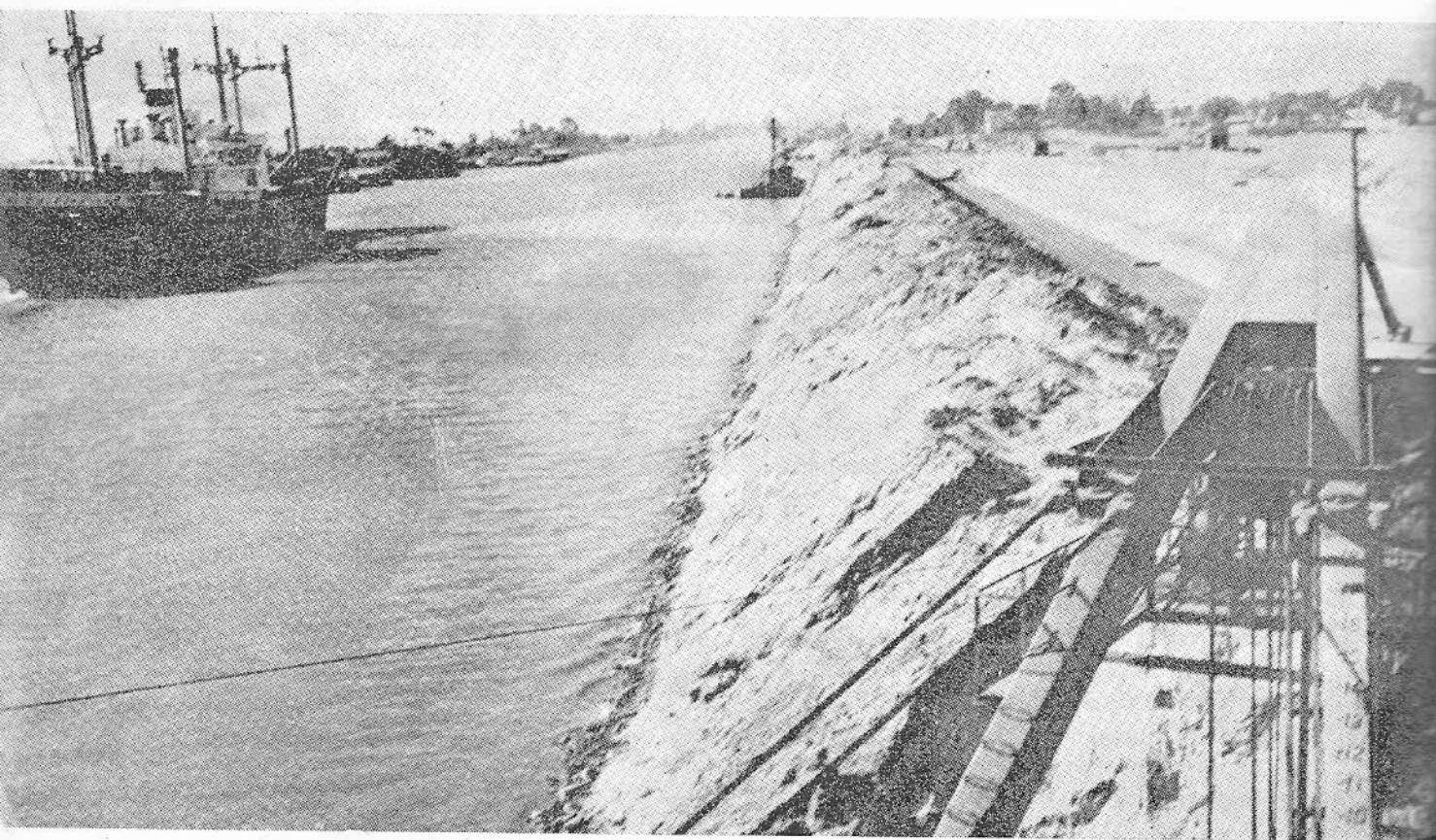
"אם נפתחת אש מטווח של 100 מטרים על סירת גומי, אתה לא יכול לעשות הרבה. אבל אם יש מאחוריך גב,

לאורך הגדה המערבית של התעלה פזורות סוללות ארטילריה, טנקים, תול"רים ועמדות מקלע השולטות היטב על התעלה כשכל המערך נתמך בשדות תעופה קרובים.

בתעלה עצמה הטביעו המצרים ספינות כדי לחסום את המעבר בה, ובמקומות שונים נשארו תקועות אניות סוחר זרות שנקלעו אליה עם סגירתה למעבר בינלאומי על-ידי המצרים.

המצב החדש שנוצר בתום מלחמת ששת הימים הביא לקביעת ישראל כי בתעלה ינועו ספינות ישראליות ומצריות גם יחד, או המנועות מתנועה כלשהי של שני הצדדים. לאחר הקרבות הוחלט לייצב קו הגנה ברור מבחינת התנאים הגיאוגרפיים ולהתמקם בגדה המזרחית של התעלה, אך יחד עם זאת אין ישראל מכירה בכל זכות בלעדית על התעלה מצד מצרים לצורך הפסקת האש.

ישראל תובעת שסירותיה יורשו לנוע בתעלה כך שניתן

תעלת סואץ, שהיא נתיב מים בינלאומי, נסגרה פעמיים ע"י המצרים. בפעם הראשונה במבצע "קדש" ובשניה — במלחמת ששת הימים

רציני — המאזן משתנה מהר" — ו"גב" רציני פירושו כל אותם כלי ארטילריה ושריון הפוקחים עין דרוכה אחת לעבר העמדות שממול ובשניה קורצים בעידוד לקליפות האגוז שבתעלה.

זאת ידעו וחשו ישראל מדגניה ב' ושלמה מאיילת השחר שהשיקו את סירתם במימי התעלה בשחרו של בוקר ה-14 ביולי. מזג האוויר היה נעים למדי, הערפילים הקלים נמוגו בפני כדור השמש והמבט כלפי דגל חיל-הים התכול-לבן, שהתנופף בראש התורן, גילה שמיים בהירים ונקיים.

יהיה לקיים באמצעותו קשר בין העמדות הישראליות שבגדה המזרחית, כפי שהמצרים מקיימים קשר בין עמדותיהם בגדה המערבית. נסיון הנפל של המצרים לחצות את התעלה בגיזר רתה הצפונית ולתפוש שטח ליד ראס אל עייש — המחיש היטב את ההכרח בפיטרול של סירות ישראליות. מאורעות אותו יום ששי הבהירו היטב למצרים כי במקרה שינסו לסכל נוכחות ימית של ישראל בתעלה לא יורשו ספינות מצריות לעבור לאורך הגדה המערבית. קו הפסקת האש צריך אפוא לעבור במרכז התעלה.

עשן כבד שהתאבק מעל לתעלה. חלפו שתיים של מתח כבד ואז נתקבל דיווח מהצוות: „יש שלוש פגיעות בסירה. אנחנו בסדר“.

בשלב זה היו לכוחות צה"ל נפגעים אחדים שהיה צורך דחוף לחלצם מאזור הסכנה. השטח החשוף איפשר למצרים שליטה על אזור החילוץ. האש החזקה מנעה את פינוי הפצועים והיה חשש להייהם. בלית ברירה הופעלו מטוסי חיל האוויר שירדו בזה אחר זה לעבר סוללות התותחים. הטנקים והזחל"מים ושיתקו את אישם.

ישראל ושלמה הצליחו להגיע בשלום לצד המזרחי של הגדה. אולם הסירה נסחפה לצד השני. שלושה חיילים מצריים שירדו למים כדי לנסות להוציאה נפגעו באש כוחותינו ונהרגו. פגיעה מדויקת נוספת מצינור — והסירה הושמדה. הערב ירד על התעלה.

כדור חדר לזרוע

ב גיזרת איסמעליה הבטיח אותנו בוקר, בוקר טוב. אורי וחיים, שני קיבוצניקים, האחד מיגור והשני מעין חרוד, שכשכו את רגליהם במי התעלה. לידם עגנה סירה בעלת ירכתיים דמויות חודי טילים. הם המתינו בקוצר רוח לתחילת הסיוע ופלטו אנחת רווחה כשניתן האות.

„לא הספקנו להתרחק הרבה וכבר נפתחה עלינו אש מקלעים“, משחזר חיים את רשמיו מאותו בוקר. „היינו במרחק של כ־150 מטרים מהגדה המערבית ויכולנו לאתר את מקום האש. המצרים ישבו בעמדות חפורות והראות הטובה איפשרה לירות אש יעילה. כוחותינו החזירו מיד אש ובהסותה הצלחנו למצוא מסתור מתחת לגשר מעבורת.“

„לאחר מחצית השעה יצאנו שוב כשאנו מגדילים בהדרגה את טווח השיוט. שוב נפתחה אש והפעם הצליחו לפגוע בסירה אולם היא המשיכה לצוף. פתאום שמעתי: „נפצתה“. הסתכלתי על אורי וראיתי שכדור נכנס לו בזרוע והדם זורם בקילוח דק.“

„כיצד הגבת?“

„רציתי לקחת מיד את ההגה ממנו, אבל הוא לא וויתר למרות הפציעה והמשיך להחזיק בו עד שהגענו לגשר. חבשתי אותו מיד, סגרתי את מנוע הסירה ודיווחתי על הפציעה. תוך דקות הגיע זחל"ם ופינו את אורי. בינתיים החלו המים למלא את הסירה. קפצתי למים, הוצאתי את הציוד וקשרתי אותה כדי שלא תטבע.“

„מה הוסיפה לך חוויה זו?“

חיים בן ה־21, בעל מבט גלוי ושער מסולסל, מאט את קצב דיבורו השוטף: „תבין... זו היתה לי הפעם הראשונה תחת אש... קצת פחדתי בהתחלה... הפציעה של אורי המחישת לי שהענין רציני... טוב שהוספתי נסיון קרבי... העיקר היה לא להפקיר את הסירה ולעשות הכל כדי לחלצה...“

אכזבה מלווה בקנאה

ה „מאוכזב“ מבין אנשי היחידה הוא ללא ספק סגן יואב בן ה־24. „הדבר פשוט“ — הוא מנסה להסביר — „דווקא בחלקי נפל האיזור הבטוח והשקט ביותר... אך תשמע מההתחלה... יצאנו בבוקר לסיור באגם המר הגדול. היינו שתי סירות

מנוע הסירה ושני לבבות פעמו בהתרגשות כאשר גוף הגומי הממולא אויר זינק לפנים ופילס לו נתיב לאורך הגדה. בצד השני לפתו ידיים מצריות כלי נשק. ממול צודדו קני טנקים ישראלים ובסירה חיבק שלמה את העוזי כשהוא צופה בדאגה לעבר התכונה בביתה של קנטרה המערבית.

„האם זה עלינו?“ — שאל בחטף ישראל. הצרור השני לא השאיר מקום לספק. פרץ כדורים כיסה את המים מסביב לסירה והעלה נתוים קלים. בגדה המזרחית צפו כוחות האב"טחה בדריכות על המתרחש: שלושת המטרים של הסירה נראו לפתע כה קטנים, כה חסרי ישע. מהצד השני נראו שלוש מאות סנטימטרים, מטרה כה גדולה, כה נוחה למטות. התשובה לא אחרה לבוא.

פלדה לוהטת פלחה את האויר בשריקה לעבר מקורות האש. הבהקי הירי התחרו באור השמש וריח אבק שריפה נמהל באויר ים מלוח. הסירה נחלצה מהאש והצליחה להסתתר בגדה. כעבור 30 דקות יצאה הסירה ממקום המסתור, זינקה במלוא המהירות וחשפה את גופה לנוכח העמדות המצריות.

המענה המצרי לא אחר לבוא, אלא שהפעם נתווספה הפגזה כבדה על קנטרה המזרחית. התפתח דו־קרב נוקשה של ארטילריה וטנקים משני צידי התעלה. טנקים מצריים נפגעו ועלו באש. פטריית עשן בצד המזרחי גילתה, כי גם טנק ישראלי נפגע מתותח נגד־טנקי. צלפים מצריים כיוונו את יריותיהם לעבר מפקדי הטנקים הישראליים שחצי גופם העליון היה מעל לצריח. בתוך כל אותה מהומה נעלמה הסירה והוסתרה על ידי

הסירה מושקת במי התעלה לאחר שהובלה בכלי־רכב דרך היבשה

סירות הגומי סיירו לאורך הגדה המזרחית של התעלה והיו נתונות לאש כבדה מטווחים קצרים. כוחות האבטחה שיתקו את האויב

„ואז זה התחיל?“ — האצתי בו.
 „ואב שלח בי שוב מבט חום, והמשיך: „ואז חזרנו צפונה.
 בשעה שתיים אחר הצהריים הגעתי שוב למעבר ואז צורפה
 אלי סירה נוספת שאוישה על ידי איתן וחיים שהגיע
 מאיסמעליה לאחר שסירתו נפגעה. בצענו סיורים נוספים עד
 למעבר ובחזרה ואז ראינו את המצרים נכנסים לעמדות...“
 „זהו — אמרתי — וכאן זה התחיל?“
 „ואב נעץ בי מבט חודר אלא שהפעם היה עצוב יותר
 מתמיד. „אתה לא מבין... לא קרה שום דבר. בערב העגנו
 את הסירות ועלינו לחוף. זה היה בדיוק כמו הפלגה בכינרת.“
 „בכל זאת“ — ניסיתי ללחוץ — „לא היתה לך שום חוויה
 מיוחדת?“

„מלבד עצם ההרגשה שעשינו היסטוריה, בכך שהפלגנו
 בתעלה תחת דגל חיל־הים, לא היתה שום הרגשה מיוחדת...
 בעצם כן... הרגשנו קנאה בחברה שסיירו תחת אש.“

סרטן בתנועת מלקחיים

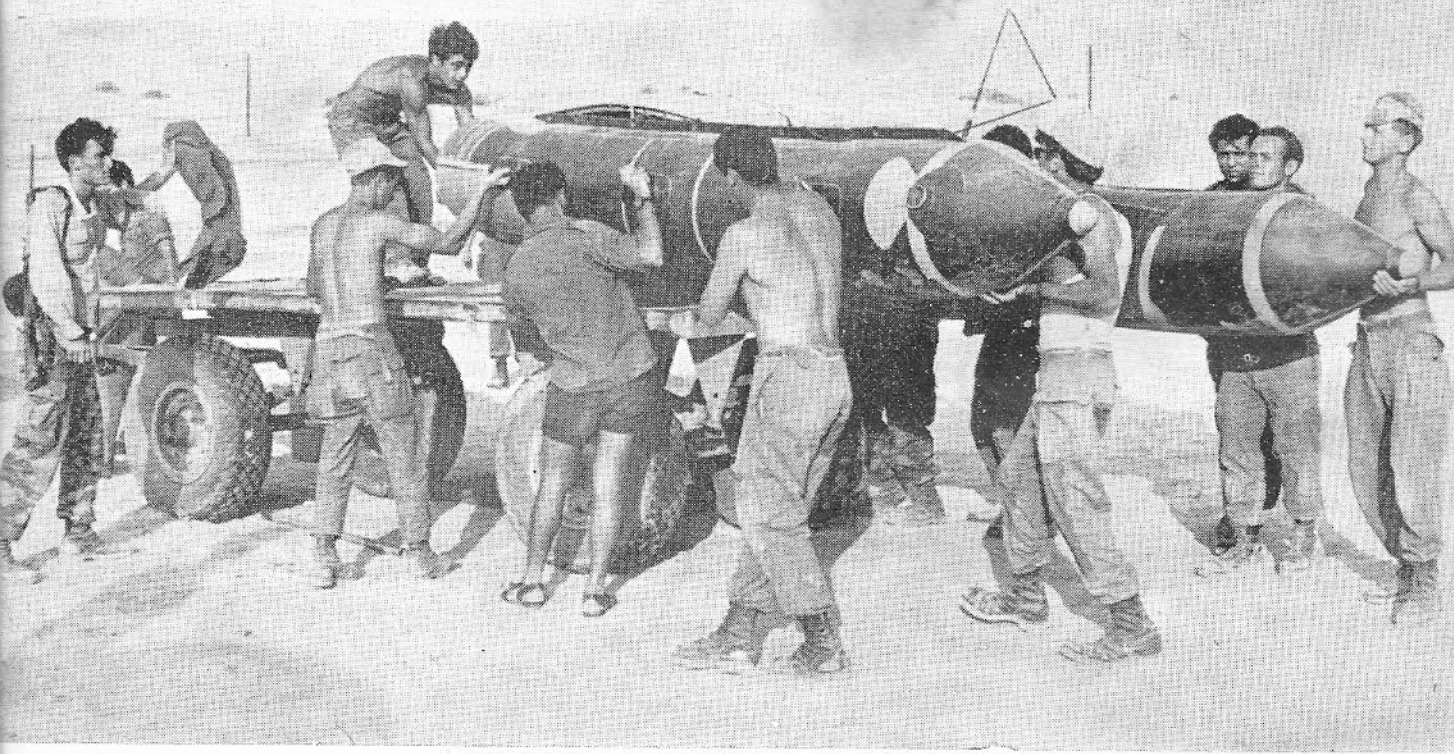
בצפון נפתחה הרעה, אך בדרום התעלה, בפורט תל־אביב,
 היתה הרעה בעיצומה. לתוך סערת קרב שלוותה באש
 תופת אותה ליבו כמעט כל כלי הנשק הנמצאים בזירה.

כשהשניה בפיקודו של ידידיה. נשבה רוח צפונית קרירה
 והערפילים אפשרו בקושי לראות את אניות הסוחר הזרות
 שנתקעו בתעלה. הגדלנו את טווח השיוט שלנו ויחסית לשאר
 הסירות בתעלה היה לנו טווח הפלגה גדול. צריך לקחת
 בחשבון שרוחב האגם המר הגדול מגיע עד ל-14 קילומטרים
 ואורכו עד ל-22 קילומטרים.

„קרני השמש חממו את הגוף. גלים קטנים אפשרו שיוט
 נוח במים העכורים קמעה של האגם. את קו הגדה המערבית
 ראיתי במטושטש. בגדה המזרחית נעו בעקבותינו תותחי
 האבטחה והיתה הרגשה טובה. הכל היה שקט.
 „ופה זה התחיל...“ קטעתי את סיפורו של יואב בקוצר
 רוח.

„ואב, חיפני בעל תוי פנים נאים, נעץ בי עינים
 חומות: „לא, פה זה לא התחיל. אבל תשמע הלאה. בקיצור,
 לקראת הצהריים הגדלנו את הטווח מערבה והגענו עד לקרבת
 האניות העוגנות. לא ראינו עליהן נפש חיה.“

„באותו זמן קיבלתי הוראה דרך מכשיר הקשר להגיע
 אל המעבר המקשר את האגם המר הגדול עם האגם המר
 הקטן. זהו מרחק של 17 קילומטרים לערך. עשינו את הדרך
 במהירות, הגענו עד למעבר ואז...“

הלוחמים שסיירו בתעלה הפגינו אומץ לב ודבקות במטרה על אף האש הכבדה. כשנפגעה אחת הסירות מהרו להשיט אחרת תחתיה

לקרות. לפתע נפתחה עלינו אש מרוכזת ממספר מקומות. הצרורות האוטומטיים הפכו מדויקים יותר ויותר, הפעלתי רימוני עשן ובעזרת המסך שנוצר הצלחנו להגיע לקבוצת סלעים בקרבת החוף.

„סגרנו את המנוע והסתתרנו מאחורי הסלעים בתוך המים כשהאש אינה פוסקת אף לרגע והכדורים מכריחים אותנו להוריד את הראש. הדקות חלפו באיטיות וכל מה שנותר לנו לעשות היה לצפות בדוֹקֶרֶב של אש קטלנית שהומטרה על שתי גדות התעלה.”

לאש המקלעים המצרית התווספו כהרף עין סוללות ארטי-לריה ושריון, כולל סוללת תותחי חוף 130 מ"מ, שהוצבה בפורט איברהים. אש האויב הונחתה לאורך כל הגיזרה וכוונה לעבר כוחות צה"ל שהגיעו בעוצמה מרוכזת. כתוצאה מההפגזה נהרגו ונפצעו כמה מחיילינו. במשך כל מהלך הקרב הסתתר צוות הסירה בינות לסלעים, כשהוא מנסה מדי פעם להגיע אל המזח, עליו עובר הכביש לפורט תוּפוּיק ואשר נמצא במרחק של 50 מטרים מאחוריהם.

מלפנים, בגדה המערבית, הומטרה לעבר השניים עופרת לוחטת מטווח של 150 מטרים. מאחור ציפה מחסה בטוח בדמות מזח מאורך.

50 מטרים של הכרעה גורלית.

50 צעד בין סכנה לבטחון.

50 פעם מחשבה, לעבור, או לא?

פתאום שקט בצד המצרי. הפסקה של טעינת מחסנית, או של מעצור בקנה? הפוגה של איוון הכוונות, או של חילוץ פצוע מהעמדה? כך, או אחרת, השניים לא היריהו פעם נוספת וזינקו במהירות שדים ממקום המחסה. השקט ארך אך שניות ספורות ונקטע באחת על ידי שריקות כדורים שרדפו בעקבות השניים.

התקדמנו בויגוגים כדי שלא יפגעו בנו, נזכר אבישי בן ה-20, כשבעיני ניכרת עדיין המתיתות, „גופנו נטף זיעה

נקלעו גיל ואבישי בסירת הגומי הזעירה. פורט תוּפוּיק נמצאת בפתח התעלה, ממול לפורט איברהים. ובמרחק שאינו עולה על 150 מטרים. ליד פורט איברהים השוכן ביציאה למפרץ סואץ, נמצאת העיר סואץ.

מזג אויר אביך ששרר השכם בבוקר תאם את הרגשתו של גיל, בלונדי בן 21 מפתח-תקוה. „לאורך פתח התעלה ראינו עמדות שקים עם מקלעים כבדים. לקחנו בחשבון שיפתחו עלינו באש והיינו מתוחים למדי. נענו בקוים ישירים והגענו עד ל-800 מטרים צפונה מהפתח. הטווח היה כ-100 מטרים מהעמדות וזכינו אף בנפנופי ברכה של החיילים המצריים. בשעה 0615 שמעתי זמזום חד ליד האוון, כעבור דקה ב...ו... נוסף ואז הבנתי שאנחנו משמשים מטרה לצלף.”

הצלף היה רק הסולן שבחבורה, כהרף עין הצטרפה אליו תזמורת שלמה של מקלעים שריססו את המים בקרבת הסירה. השניים מהרו להפנות את חרטום הסירה לעבר הגדה המזרחית ותוך כדי תנועות עקלתון כדי למנוע פגיעה, השיבו אש. במקביל פתחו עמדותינו באש מרוכזת וחילופי היריות נמשכו כעשרים דקות. כל אותו זמן הסתתרה הסירה בתוך קבוצת סלעים כשהשניים עוקבים אחר ההתרחשות. לאחר שפסקה האש הצטרפה אליהם סירה נוספת שהגיעה דרך היבשה וכל אחת מהן סירה בכיוון נגדי.

השעה היתה 0800.

„קיבלנו הוראה להפליג צפונה ונכנסנו כ-1200 מטרים לתוך התעלה” — ממשיך לספר גיל, תוך התמודדות עם רעמת שערותיו הבלונדיות שגלשו במרדנות על מצחו. „בינתיים השתפרה הראות ויכולתי לראות קבוצות של חיילים ואזרחים שהסתכלו לעברנו מבין קבוצות הבתים אדומי הלבנים ובתי הקפה הפזורים לאורך הגדה. כל אותו זמן שטנו במרחק מסויים מהסירה השניה כשאנו שומרים על קשר עין עמה. „כשחלפנו על פני פורט איברהים, שמתי לב שבבית הקפה מקפלים את השולחנות והכיסאות. שיערתי שמשו עומד

אניה עולה בלהבות

בעיצומם של קרבות הארטילריה והשריון התרחשה דרמה אחרת על המזח. דרמה שתולדותיה החלו מספר ימים קודם לכן בצפון הארץ.

שיירה של שתי סירות מנוע עמוסות על מכוניות גרר גדולות בלוויית מנוף מתנייע עשתה דרכה דרומה. סירות אלה יועדו להצטרף לאחיותיהן הקטנות בסירות לאורך התעלה. בהצלבות ביר גפגפה נפרדו הסירות ואחת מהן בלווית המנוף המשיכה לפורט תלפיות. נזכר סגן משנה אברהם בן ה-25, מפקדה של סירה זו.

„היינו צריכים להגיע בלילה. אבל שקענו בדרך והגענו למחרת בשעה 0800. בשעה 1100 לערך קיבלנו פקודה להכנס למים. כדי לבצע את הפקודה היינו צריכים לעלות על מזח שהוא מעין לשון יבשה הנכנסת מהגדה המזרחית אל תוך התעלה. אותה שעה ראינו את שתי סירות הגומי שפיטרלו בתעלה והבחנתי בדגל חיל-הים שהתנופף מעליהן.

„ברגע שעלינו על המזח שמעתי יריות וראיתי שפתחו באש על הסירות. החלטנו להכנס עם המנוף ומכונית הגרר שנשאה את הסירה כשמלפנים מאבטח אותנו זחל"מ. כשעלינו על המזח הבחנתי שהאש מופנית לעברנו היות ושימשנו מטרה טובה. עצרנו את המשאית מאחורי בנין ואילו המנוף והזחל"מ הסתתרו מאחורי מבנה אחר. האש הלכה והתגברה וראינו שיהיה קשה לעבור את השטח הפתוח. ירדנו כדי לראות מה קורה ובאותו רגע התפוצץ בקרבתנו פגז שרסיסיו פגעו בנו“.

בשלב זה של ההתרחשות משתזר סיפורו יצחק אלונק,

ולפני שהכדורים השיגו אותנו הספקנו לקפוץ מעבר למזח לתוך המים. נאחזנו בסוללת העפר כשהגוף שקוע במים ורק הראש מציץ מתוכם — כאן חשנו שאנו בטוחים פחות או יותר“.

מסתבר, כי גם ברגעים אלה, לא איבד אבישי מקבוצת חולדה את חוש ההומור שלו ומתחת לגבות העבותות נצנצו עיניו במשובה: „כשהסתתרנו מאחורי הסוללה, נאחזנו באבנים שמתחת למים כדי לא לצוף ולהתגלות. פתאום גילינו התקפה מכיוון בלתי צפוי. להקות דגים עטו עלינו והחלו לנשוך באצבעות הרגליים. לאחר זמן הצטרפו אליהם סרטנים שגילו בנו התענינות מרובה וכוונות טפס עלינו. לבסוף הותקפנו על ידי סרטן בקליבר גדול שאיים בתנועת מלקחיים ונאלצנו לחסל אותו“.

השניים שהו מאחורי הסוללה עד לשעה 15.30 ואז זחלו בתוך המים הרדודים עד שהצטרפו לכוחותינו. באותו זמן נפגעה הסירה שהיתה קשורה לסלעים ועלתה באש כשמעליה מתאבך ענן שחור.

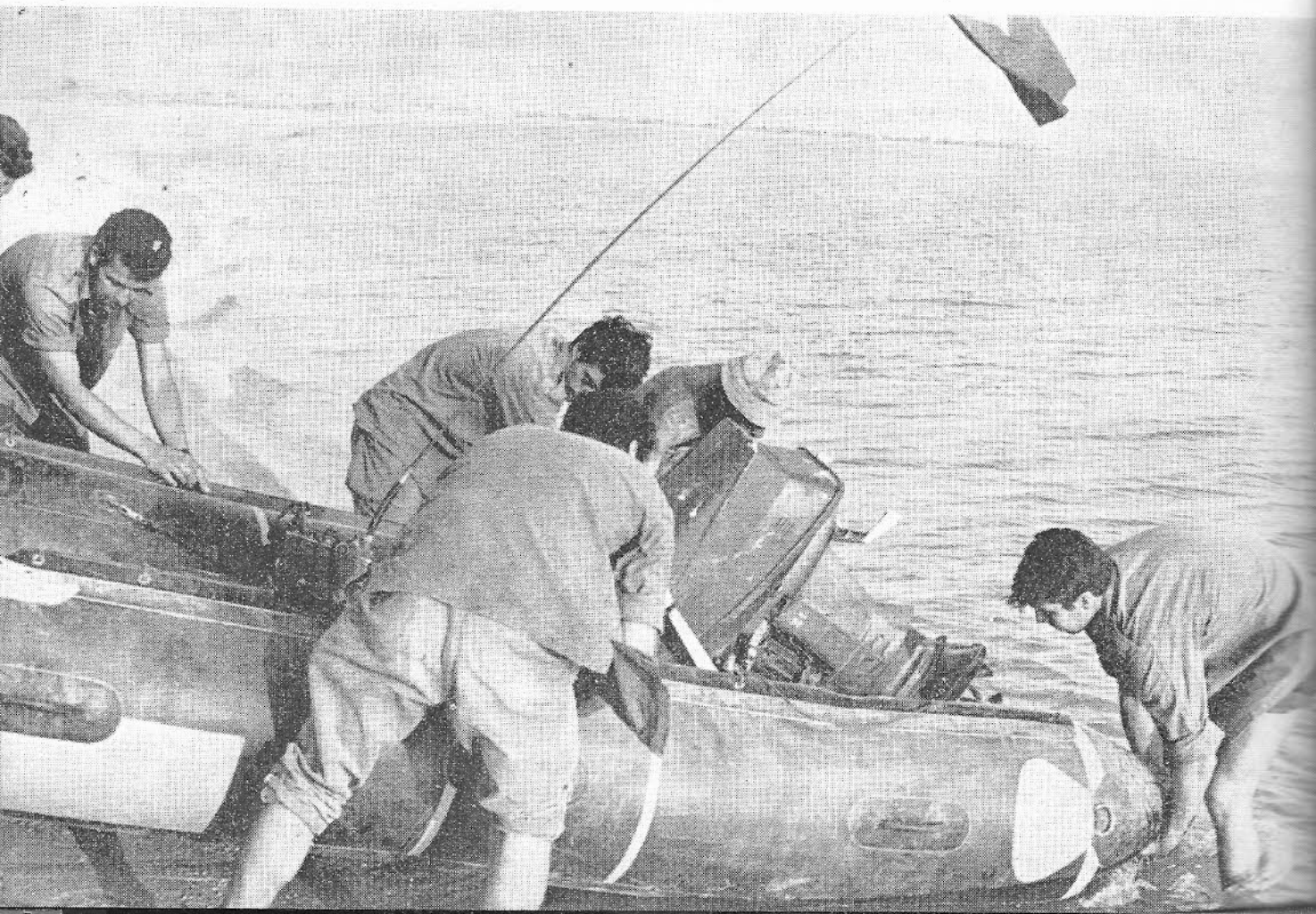
„כעבור זמן קצר יצאנו שוב לעבר הסוללה כדי לחלץ פצועים מהיילי השריון שהיו באבטחה“ — דואג אבישי להזכיר את שיתוף הפעולה הבינורועי.

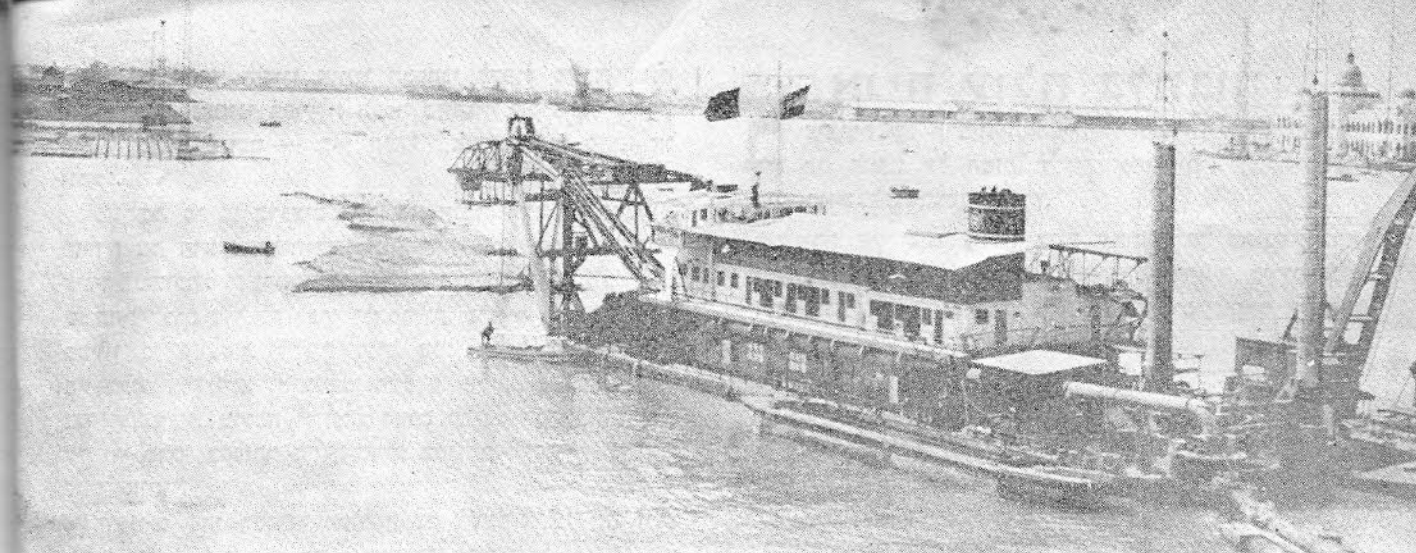
„פחדת?“

„לא בדיוק. הייתי אומר שחשתי במתיחות“.

„מה חשבת באותן שעות של קרב?“

„ידעתי שאני מבצע משימה חשובה. היה ברור לי שאני משמש מטרה נוחה ושרק אני אדון לגורלי ורק בידי האפשרות לחלץ את עצמי. לפחות עד שאגיע ליבשה“.

כתוצאה מהקרבות נפגעו ערי הגדה המערבית, ספינות, תותחים וטנקים מצריים. כדי לחלץ נפגעינו נאלץ חיל-האוויר לשק את האויב

טיפול בשלוש זרועות

הקרבות לאורך התעלה שכנו והאויב החל ללקק את פצעיו. מאות הרוגים ופצועים מצריים שכנו מוטלים בין המוצבים ההרוסים. איסמעליה, קנטרה וסואץ סבלו נזקים כבדים. ספינות מצריות יצאו מכלל פעולה. לשונות אש לחכו מתקנים שונים, סוללות תותחים, טנקים, כלי רכב ומצבורי תחמושת ודלק.

רק עם רדת החשכה ניתן היה לפנות את הנפגעים מבין כוחותינו. הרופאים והחובשים טיפלו במהירות בפצועים ופינו אותם באמצעות מסוקים. לפעולה רפואית זו שהצילה חיי רבים מבין הפצועים היה שותף גם סגן ד"ר אילן, רופא היחידה. הד"ר בן ה-31, ספורטאי מצטיין ובעל יכולת נאה ברישום קריקטורות, שמע אודות היחידה עוד טרם סיים את חוק לימודיו באוניברסיטת ירושלים. הוא התנדב ליחידה, הציק ו...נפגע.

בקרבות של אותו סוף שבוע עסק ד"ר אילן השחרחר בטיפול ובפינוי נפגעים משלוש הזרועות: הים, היבשה והאוויר. "התקנתי אינפוזיות, הזרקתי מורפיום, ותיקנתי חביות. מספר פעמים טסתי הלך ושוב במסוקים מהתעלה ועד לעורף כשאני ממשיך בטיפול תוך כדי טיסה".

"ד"ר, אומרים שעשית עבודה גדולה. מה דעתך על כך?" "אינני יודע מה זאת עבודה גדולה" — משיב הד"ר בארשת רצינית — "אם הצלחתי להציל חיי פצועים, זה לא דבר שחורג מעבר לתפקיד, הייתי חייב לעשות זאת. עבודה גדולה, זה מה שעשו כל אותם לוחמים שפעלו והסתכנו תחת אש".

* * *

עד כאן ניסיתי לתאר חלק ממבצעתם של אנשי היחידה ואנשי יחידות אחרות של חיל-הים. הנני משוכנע שלא עלה בידי להעלות על הכתב במלואם את גדולת מעשיהם ואומץ ליבם, המרטיט אף את הקשוחים שבאנשים. יתכן ותיאורם שלהם היה צנוע מדי, או יתכן שלא מצאתי את המלים החולמות.

מכל מקום, כשנפרדתי מהם: מהבריאים הממשיכים בפעור לתם ומהפצועים המחלימים מפצעיהם — הצטערתי על שלא חבשתי אותה שעה כובע על ראשי. פשוט — חשתי צורך להסיר אותו בפניהם.

נהג המשאית. אלוני בן ה-43 הוא זאבים ותיק עוד מימי הצי הבריטי. כיום הוא משרת כאיש מילואים ביחידת תובלה. "כשהרגשנו את אש התופת שהומטרה עלינו" — מספר אלוני, ששירת בפלמ"ח והינו תושב חיפה — "ניגש אלי מפקד הכוח סרן גד ואמר לי: שמע, לא נעים לי להגיד לך. אתה אזרח. אבל תראה — אני רוצה שתעבור לבדך אל המנוף ותיצמד אליו עם הסירה שעל הגרר. המנוף יתחבר לסירה ויחזיק אותה באויר. בעזרת חיפוי אש יסע קדימה במהירות ויוריד אותה למים". "לא חשבתי הרבה, עליתי למכונית והתכוננתי לזוז ואז..."

"ואז", ממשיך את הסיפור סגן משנה אברהם שזקנקן מטופח מפאר את סנטרו: "החלה הפגזה כבדה וברגע שעמדנו לעזוב את המקום התפוצץ פגז נוסף. אלוני הנהג נפצע ברגלו ואני בראש. מפקדנו סרן גד חבש אותנו תחת אש ונאלצנו לזחול כ-100 מטרים לעבר מדרגת אבן ושכבנו שם שעתיים תחת אש צלפים ומרגמות".

כוחותינו בגדה המזרחית לא טמנו ידם בצלחת. האזור כולו הודעזע מעוצמת ההרעשה של כלי הארטילריה והשריון. המאורעות התפתחו בקצב מסחרר. תוך חילופי האש נסחפה אחת מהסירות לעבר הגדה המערבית ושניים מאנשינו נפלו בשבי המצרים. הטנקים הישראליים הצליחו לפגוע באניה מצרית שעגנה בפורט איברהים והיא עלתה בלהבות ענק שאחזו אף במתקנים שונים בנמל. חילוץ הפצועים בוצע תחת אש עזה והופרע מדי פעם על-ידי הפגזה כבדה.

אחר הצהריים הגיע זחל"מ חילוץ כדי לפנות את פצועי שיירת הסירה הגדולה שעלתה באש כתוצאה מפגיעה ישירה. הפצועים הועלו על הזחל"מ אך ברגע שהחל לנוע התרומם באויר מעוצמת התפוצצות פגז שנחת לידו. "זינקנו מתוך הזחל"מ" — ממשיך סג"מ אברהם המשרת בחיל-הים ששנים — "וזחלנו למקום הקודם שם המתנו עד רדת הלילה".

ההפגזה המצרית נמשכה שעה ארוכה ובשעה 1800 הופעלו מטוסי חיל-האוויר. הם צללו מבנה, אחר מבנה ושיתקו באש כבדה את הסוללות המצריות. נזכר בחוויה זו יצחק אלוני. "למרות שהייתי פצוע שמחתי לראות את המטוסים שלנו זורקים מטענים כבדים שזיעזעו ממש את הסביבה. כשהחלו לפנות אותנו ראינו להבות אש עצומות. פעולת חיל-האוויר עשתה את שלה והביאה לשקט באיזור".

מערכות-ים

בטאון חיל-הים

בכוננות ובמלחמה

תוכן העניינים:

2	דבר המערכת
3	ראיון עם מפקד חיל-הים
6	ברזל בספינות עץ
	בכוננות
14	המחוגים חזרו לאחור
20	התותחים של סגן "לוקסי"
22	סיור למוקדי הסערה
24	בסיס לנוכח אויב
25	"הדודות" הגיעו
	הצי המצרי
27	הצי המצרי בראי העתונות הערבית
30	הפקודה האחרונה
32	"קול קהיר"
	במלחמה
34	ושבו בנים לגבולם
35	השלטון במיצרים — ללא מיצרים
37	אח"י חיפה במימד שלישי
40	טווח לספינת הטילים 1000 יארד
42	השומרים על החוף
44	"מהעורף באהבה"
45	דרכה של אח"י רהב במערכה
47	הצוללים חיכו למוקשים
49	נחתות במערכה
50	"נחתתי באל עריש"
52	הנחתות בקרב על הרמה הסורית
53	"הקשר תקין, המפקד"
55	יום לאחר המלחמה: לויתן מגיעה הביתה

מערכות

בית ההוצאה של
צבא הגנה לישראל

העורך הראשי: סא"ל גרשון רייבלין
"מערכות": העורך סא"ל צבי סיני
עורך-משנה: רס"ג ל. מרחב

"מערכות-חימוש": קצין-עריכה רביסרן יעקב להט
"מערכות-פלס": קצין-עריכה סגן-אלוף שלמה לב
"מערכות-שריון": קצין-עריכה רביסרן מאיר איוזנטל
"קשר ואלקטרוניקה": רביסרן מהנדס י. בעל-שם
מרכזת המערכת: מרים דרורי

צוות המערכת: סא"ל מ. שריג, ש. גפני, א. גולדברשט

המערכת והמנהלה: הקריה-ת"א, רח' ג' מס. 1, טל. 692045

עורך: סרן אלי שחף

המלבה-ד: פנינית בק

צלם המערכת: עודד עגור

*

שרטוט הדגם: אלי שפיר, חיפה

הדפסת הדגם: פסטל, דפוס אופסט בע"מ

*

סחיר חוברת בודדת 1.25 ל"י

דמי מנוי לשנה (6 חוברות) — 4 ל"י

בענייני מנויים, דגמים וחוברות קודמות

יש לפנות אל: ההוצאה לאור מח' ההפצה,
רח' ב' מס' 29, טל. 247185 — הקריה ת"א

*

מזכיר המנויים: הקריה, רח' ב', מס' 29, טל. 247185
הודפס באמצעות משרד הבטחון — ההוצאה לאור
"הדפוס החדש" בע"מ

חוברת מס' 85-86, תמוז תשכ"ז, יולי 1967

קורא יקר,

על הניצחון הגדול שנחלו כוחות חיל-הים בקרב נגד שתי טרפדות מצריות התבשרנו כשהיתה חוברת זו מוכנה לדפוס. על קרב זה תוכל לקרוא בכתבה המצולמת שבעמ' 6.

את החוברת פותח ראיון עם מפקד חיל-הים, האלוף שלמה אראל (עמ' 3), בו הוא מנתח את הישגי החיל במלחמת ששת הימים. שיחתנו עם האלוף אראל נערכה עוד לפני הקרב הימי ליד חופי צפון-סיני. אחת השאלות שהצגנו למפקד החיל היתה: כיצד באה לידי ביטוי פעילותו השוטפת של חיל-הים נוכח הכרזותיו של האויב כי מצב הלוחמה עדיין לא בא לסיומו? עלי-כך השיב המפקד: „הפעילות בזירה הימית באה לידי ביטוי כבר כיום, ויתכן מאוד כי במשך הזמן יוודע לה משקל מכריע“.

ימים הגידו כי אכן היה הצדק עמו.

חוברת זו מוקדשת לשלושה נושאים עיקריים:

- * חיל-הים במלחמה;
- * חיל-הים בתקופת הכוננות של ימי טרם-קרב;
- * אויבנו העיקרי בים: הצי המצרי.

לא ניתן עדיין לגלות את כל פעלן של יחידותיו השונות של החיל בששת ימי הניצחון בחודש יוני, אך גם מן הטפח שניתן לגלות, ואשר על צדדיו השונים תקרא בחוברת זו, תוכל לראות כי החיל נקט יוזמה, העביר — על-פי עקרונותיו המוצהרים של צה"ל — את המלחמה למימי האויב, גילה את צוללותיו וכלי השיט האחרים שלו — ואף פגע בהם.

ברור כי פעולות אלו ואחרות לא יכלו לבוא לידי ביצוע מוצלח בלא פעולות-הכנה מדוקדקות ובלא הכשרה מתמדת של כל כלי-השיט ואימון ממושך של צוותיהם לפעילות מבצעית — ולזאת מוקדש הפרק הראשון בחוברת זו.

לאחר המלחמה סיכם ראש מחלקת-ציוד בחיל, אלוף-משנה יעקב, את פעילותה הטכנית והלוגיסטית של מחלקתו: „הכשרת כלי-השיט לפעילות מבצעית, אספקת השירותים האפסנאיים והציוד הדרוש להשלמת תקני הלחימה של יחידות החיל, ובעיקר, אחזקת כלי-השיט במצב של כשירות טכנית נאותה, בתנאי הפעילות הקשים של הכלים במשך תקופת הכוננות והלוחמה — כל אלה הם סיכום לפעילותה הענפה של מחלקת הציוד ויחידות הביצוע המתואמות על-ידה“.

פעולות המספנה בשיפוץ אח"י אילת (עמ' 14) ובהכשרת אח"י רהב למלחמה (עמ' 45), מוכיחות כי מחלקת הציוד על כל יחידותיה הגיעה להישגים נכבדים, אשר פריים נתגלה בימות המלחמה. נושאה השלישי של חוברת זו, הוא, כאמור, הצי המצרי. צי אדיר זה, המצויד במיטב כלי-השיט מתוצרת ברית-המועצות, כמעט שלא גילה את כוחו במלחמה זו. לבד משיגור צוללות אחדות לחופי הארץ, אשר נתגלו והותקפו ע"י חיל-הים הישראלי הסתגר הצי המצרי בנמליו ושימש יעד קל-יחסית לכוחותינו.

מחדלי הצי המצרי הביאו, לאחר המלחמה, להדחתו של אדמירל סולימאן עיזת, האיש שעמד בראש הצי משך מרבית שנותיו, — על כך בעמ' 30.

שלך

— „עמדות קרב” — פקודה המחשמלת ימאים כל פעם מחדש על אף ששמעו אותה אלפי פעמים.

— „עמדות קרב” — פקודה הדורכת שרירים ומחדדת חושים, על אף שבמבצעים אותה באימונים ובתרגילים של זמן רגיעה.

— „עמדות קרב” — פקודה שבעקבותיה לופתים כלי נשק, נצמדים למכשירים ודורכים אזניים ועיניים לקראת הצפוי... והצפוי בא!!!

מה היו השלבים המוקדמים שבאו לפני הפקודה „עמדות קרב” במלחמת ששת הימים?

כיצד פעלו מכוונות המלחמה של חיל-הים במערכה הקצרה והדינאמית? אילו משימות מוטלות כיום על החיל שהופקד על שמירת חופי המדינה, על נתיבי הים שלה ועל השמדת צי האויב במקרה מלחמה? תשובות על שאלות אלו ואחרות שמענו מפי מפקד חיל-הים, האלוף שלמה אראל בראיון מיוחד ל„מערכות-ים”.

מאמיר פארוק ועד טרפדת

מפקד חיל-הים מגיב בחיוך על השאלה: „ערב המלחמה היינו מצוידים בכל הפוטנציאל הימי שניתן להקים במדינה וגם אז היו יחסי הכוחות הפורמליים בניגוד לכל חוקי ההיגיון והתפיסה הימית המקובלים. לפי מציאות זו לא היתה אפשרות של התמודדות בזירה הימית, או התחייבות לביצוע משימות כלשהן בגיזרה זו.

„אנחנו נקטנו בדעה שאם ינתן לנו להפעיל יוזמה בשיטות לא מקובלות, יש לנו סיכוי לבצע את המשימות בזירה הימית על אף יחסי הכוחות שלא היו לטובתנו, ואס-ביר את דבריו: התוצאות בקרב נקבעות על-ידי מספר גורמים כמו: אמצעים, כוח-אדם, פיקוד ומודיעין. אולם מעל לכל קיימת נקודה מכרעת והיא מידת קור הרוח, העוז והשיקול בהם נתן המפקד.

ראיון עם מפקד חיל-הים

ראיון: א. שחף

„יש לזכור כי תכונה זו חשובה במיוחד בלוחמת ים” — מדגיש מפקד חיל-הים כשהוא מסתייע להמחשת דבריו בדוגמא מהזרוע היבשתית. — „כוחות היבשה פועלים במסגרות כאלה המאפשרות להם להסתייע ביחידות משנה ובמקרה הצורך אף להזעיק תגבורת. בים — צורת הלחימה היא כזו, שהמפקד קובע את גורל ההתנגשות תוך שניות ספורות.”

„כיצד נעשה הדבר בפועל?”

„השתדלנו לתכנן את המהלכים ולתדרך את המפקדים כך:

- לפעול לשבירת רצונו של הפיקוד המצרי להילחם;
- לגלות תוקפנות לעיתים אף מעבר לתחומי היגיון, תוך ויתור על כללים טקטיים מקובלים;

„חיל-הים נמצא בימים שלפני מלחמת ששת הימים בתחילת תהליך התעצמות, מחד גיסא, ובתהליך של הוצאת כלים ישנים מהשירות הפעיל, מאידך גיסא. יש לדעת כי התהליך השני נובע כפועל יוצא מהתהליך הראשון, וזאת מתוך הצורך להפנות אמצעים וכוח אדם לקליטת הכלים החדשים.”

ניצלנו את האתגרת הקלה שעשה המפקד ושאולנו: „כיצד אם כן, יכול היה החיל לערוך שיידוד כה נמרץ ומהיר בכוחותיו כדי להתכונן למערכה?

האלוף אראל מרכין גופו לפניו ומניף יד בתנועה החלטית: „מאותו רגע בו התברר לנו שהמלחמה היא בלתי נמנעת, מתחנו קו על נושא ההתעצמות. שינסנו מתנאים כדי לערוך מחדש את מלוא העוצמה שניתן להקים בתנאים הקיימים. אוכל רק לומר שיוזמה ברוכה של כל הדרגים הן במפרקדה והן ביחידות הביאה ליצירת עוצמה בכל הדרכים האפשריות תוך ניצול מירב האמצעים. פעולות אלה עצמן מהוות סיפור שיש להתפאר בו.”

במקום זה הפעלנו „לחץ” על מפקד החיל, בתקוה לשמוע, ולו גם ברמז על אותו „סיפור מפואר”. האלוף אראל „התרכך” במקצת ונאות לגלות טפח:

„ביצועים שונים נעשו במשכי זמן קצרים ביותר. כל השיאים נשברו; כלי-שיט שיצאו מן המערך הפעיל וכלי-שיט שנמצאו בשיפוצים ממושכים הוכנסו לשירות מלאה תוך ימים ספורים. הותקנו כלי-נשק נוספים על כלי-שיט בדרך שאינה מקובלת בצי העולם, הותקנו אמצעי בקרה וקשר חדישים, הוצבו מערכות מכ”מ ושופרו אמצעי הלחימה. כל זה נעשה במהירות הבזק ובמקביל להססת ציוד מחוץ לארץ.”

תכונות פיקוד חיוניות

„באיון מידה שיפוצים אלה הביאו לשינוי במאזן הכוחות הימיים בינינו לבין האויב?”

- ליצור אצל מפקדי האויב בחוף וביחידות, מצב של חוסר וודאות לגבי העומד להתרחש;
- לא להקל ראש ביכולתו של האויב (אם כי לאחר מעשה אפשר לומר שהערכנו את יכולתו יתר על המידה).

התמודדות ללא התערבות

בשלב זה של הראיון, חשנו כי עדיין נמצאים אנו מעברו של מסך אשר נפתח מדי פעם לפרק זמן המאפשר הצצה חטופה בלבד. אולם הצצה זו, יותר מאשר טיפיקה אותנו גרמה לכך שנרצה לראות את תמונת המערכה ביתר שלמות וזאת במגבלות המובנות מאליהן. בקשנו אם כן להעיק מבט על התכניה ולגלות את סדר התמונות.

מפקד חיל-הים ריכז את מחשבותיו והשיב בקול מדוד כשהוא שוקל כל משפט: "לא כל הפעולות שתכננו — בוצעו ולא כל הפעולות שתכננו ובוצעו — ניתן כיום לספר עליהן. "היו מספר תכנונים שלא אושרו לביצוע מסיבות שלא היו קשורות בתיל וזאת עקב אופייה המיוחד והמהיר של המלחמה. היו גם מספר משימות שלא השיגו את התוצאות הצפויות, לעיתים מתוך סיבות אובייקטיביות של זמן ומרחב". הפסקה קלה ודבריו של המפקד חותכים בקצב מהיר: "אם לסכם את הפעולות, הרי שהצלחנו מלכתחילה להעמיד את צי האויב במצב של התגוננות וחרדה כך שניטל ממנו הרצון לנקוט יוזמה.

"כמובן שאין להתעלם מההשפעה הבלתי מבוטלת של כלל הישגי צה"ל" — מדגיש אלוף אראל. "אין ספק שהי מכות שהונחתו ביבשה ובאוויר תרמו לאי נכונותו של הצי המצרי להכנס להתמודדות, אם כי בניתוח הגיוני לא היתה לו כל מניעה לעשות זאת, אף מבלי התערבות חילות האוויר והיבשה".

"מדוע?" — שאלנו, "הרי העליונות האווירית שהשיג צה"ל היוותה מגבלה רצינית להפעלת כוחות ימיים של האויב?"

"נכון" — מאשר מפקד חיל-הים במנוד ראש — "אך

כשהדברים אמורים בהפעלת צוללות או בשיגור ספינות טילים נגד מטרות חוף — הרי שהדבר ניתן להיעשות בשיעור החשיכה מבלי להסתכן יתר על המידה בהפגעות מאש מטוסים".

בהקשר לדברים אלה מצביע המפקד על הערכת המצב של חיל-הים, בה נלקחו בחשבון האיזמים הבאים:

- תקיפת חופי המדינה, בעיקר על ידי ספינות טילים;
- הפעלת צוללות למטרות מיקוש, חבלה ותקיפת כלי שיט;

נוכח הערכת מצב זו, ניתן לסכם את פעילות האויב ואת מחזליו. יוזמת האויב התגלתה במקרה אחד בלבד: שיגור שלוש צוללות (שלא ביצעו את משימתן) לחופי הארץ.

הרוח הוצאה מהנופרשים

"מה היו הסיבות לכך? מה היה מצבו של האויב? מה היו שיקוליו?"

כקצינים ותיקים ומנוסה משיב מפקד החיל כשהוא משקיף על הזירה הימית כעל לוח שח דמיוני. כל מהלך מוערך באספקט כפול, הן של הצי המצרי והן של חיל-הים הישראלי: "עלינו לזכור כי כוחות האויב פוצלו בין היסדהתיכון ובין ים-סוף. זה לכשעצמו הישג נכבד".

"אם כך" — שאלנו בחטף — "מדוע לא הפעיל הצי המצרי את יחידותיו בזירת היסדהתיכון בה היו מרוכזים שני שליש מכוחותיו? מדוע למשל לא הופעלו ספינות ה"טיילים שהן בעלות טווח הפלגה גדול ועוצמת אש מרובה?" "השאלה במקומה" מגיב האלוף אראל. "אך יש לזכור כי כמות הדלק המצויה בבטן ספינות הטיילים אינה מאפשרת להן להגיע לחופינו ולחזור בבטחה לבסיס ממנו יצאו. יתר על-כך, גם אם היו עושים סידורי תדלוק בימי, הרי ההפלגה מאלכסנדריה וחזרה היתה מחייבת אותם להמצא בים בשעות האור, וכך לחשוף עצמם להתקפות מן האוויר. הנמל היחיד ממנו ניתן היה לבצע את כל הגיחות בתחום שעות החשיכה הוא פורט-סעיד.

● "הופעת כוחותינו במבואות פורט-סעיד כבר בלילה הראשון של המערכה נטלה מהאויב כל רצון להכניס כוחות נוספים לנמל זה, ואומנם, בשלב השני של המלחמה הוצאו ממנו אף מעט הכוחות שהיו בו בראשיתה.

● „המשחתות הכשירות של הצי המצרי שהיו ביס- התיכון לא היו, גם לדעתנו, כוח רציני שאפשר להפעילו נגדנו“.

„והצוללות“ — הקשינו — „מה ביחס לנשק זה שטיקרו כוחו בהפתעה ובמסתור?“

מפקד החיל אינו יכול להסתיר את קורת רוחו: „למעשה הופעלו רק שלוש צוללות, אני מדגיש את המלה רק משום שאני מפקפק אם למפקד הצי המצרי היתה אפשרות להפעיל יותר צוללות וזאת נוכח פריסת כוחותיו ביס-סוף ובגלל מצב הכשירות הירוד של יתר הכלים.“

„מכל מקום גם שלושת הצוללות שהופעלו יכלו להטריד אותנו יותר משהטרידו וזאת בגלל היותן חדישות ועקב נתוני החוף שלנו, שהינו ארוך וקשה להגנה.“

„כל פרשת הצוללות“ — מציין המפקד בשביעות רצון — „היא פרשה עגומה עבור האויב והישג בלתי רגיל ונכבד לכוחותינו. לגלות צוללות של שנות ה-60, להתקיפן ואף לפגוע בהן, באמצעים של שנות ה-40 — זה דבר לא מבוטל“, מדגיש האלוף אראל.

„הוסף לכך את המכה שהונחתה בלילה הראשון למערכה על הצי המצרי בנמל אלכסנדריה ואפשר להבין כיצד הוצאה הרוח ממפרשי האויב“ ומדוע נרתעה מפקדתו מלגלות תוקפי נות ראווה לשמה“.

ראשונים להנפת הדגל

„ומה באשר לזירת יס-סוף“ — תמהנו — „הרי הצי המצרי ריכוז כוחות גם בזירה זו?“

„אמת ויציב. בשלב הראשון ריכוז אומנם האויב כוחות ניכרים בים סוף, אך לא היתה לנו כל אפשרות לחשוב אז במושגים תוקפניים מעבר לתחום המיצרים. יחד עם זאת נקטנו מלכתחילה ביוזמה; לא המתנו עד שהאויב יגיע לאילת אלא בצענו עם מעט הכוחות שבידינו, סיורים אלימים לעבר המיצרים.“

ובעוד מתמקדות עיני המפקד בגבולה הדרומי של ישראל על גבי המפה, הוא חותם סוגיה זו — „במידה והאויב היה מגיע לקרבת אילת, היה זוכה לקבלת פנים חמה אותה הכנו בדקדקנות“.

„התמוטטות מערכי האויב בחצי האי סיני, היתה מהירה למדי, כיצד ניצל חיל-הים יתרון זה של צה"ל?“

„עם שבירת המערך המצרי, תוכננה בצורה חפוזת תפיסת המיצרים. לא המתנו לאחרים ואומנם כוחותינו היו הראשונים שהניפו את דגל ישראל בשארם-א-שייך“.

התמונה שקיבלנו מדברי המפקד הושלמה צעד צעד. ה- פסיפס ששובץ מתוך התשובות ומבין השיטין הציג דיוקן של פעילות החיל. אומנם פה ושם נותרו עוד חללים לא זעירים אך הם כוסו בסימנים שקרצו לעברנו: יד לפה. הגיעה עת הסיכום.

„סיכום?“ — שואל האלוף אראל בנימה של השתאות — „דומני שהדברים עצמם מהווים סיכום ענייני למדי. אך אם צריך להעלות את הדברים על הכתב, למען ההיסטוריה אוכל לומר ששך הכל של ההישגים הנובעים הן מיזור מתנו והן ממחדלי האויב באו לידי ביטוי בעובדה נחרצת:

הצי המצרי הגדול פוצל, הותקף, נפגע ולא ביצע מאומה. אין לשכוח כי חופי ישראל היו מאובטחים והשיט פעל ללא הפרעה. כוחותינו שלטו באין מפריע בזירות הלחימה החשור בות לנו הן בים התיכון והן בים סוף.

„אין ספק שיכולנו לעשות יותר ממה שעשינו“ — מאשר מפקד החיל — „אך מגבלות של חוסר נכונות מצד האויב להילחם וכן הקצב המהיר של המלחמה כולה — מנעו מאי-תנו להפיק את מירב היכולת מכוחותינו. במילים אחרות — נתונים אלה ואחרים הביאו לכך שבמערכה זו לא יכול היה להיות ביטוי מכריע לזירה הימית“.

נותקפה באותם אנוצעים

שידורי הרדיו וכותרות העיתונים מבשרים על משלוחי נשק למצרים, ועל התגריות בלתי פוסקות. האויב מכריז כי מצב הלוחמות לא נפסק ומאמציו המדיניים נתמכים בפעילות צבאית. „נוכח מצב זה“ — שאלנו את מפקד החיל — „כיצד באה לידי ביטוי פעילות חיל-הים?“

פניו של האלוף אראל מרצינות והוא מצביע על מפת הים התיכון התלויה בלשכתו. „לזירה הימית יש ביטוי כבר היום במאבק זה, ויתכן מאוד שבמשך הזמן היא תקבל משקל מכריע.“

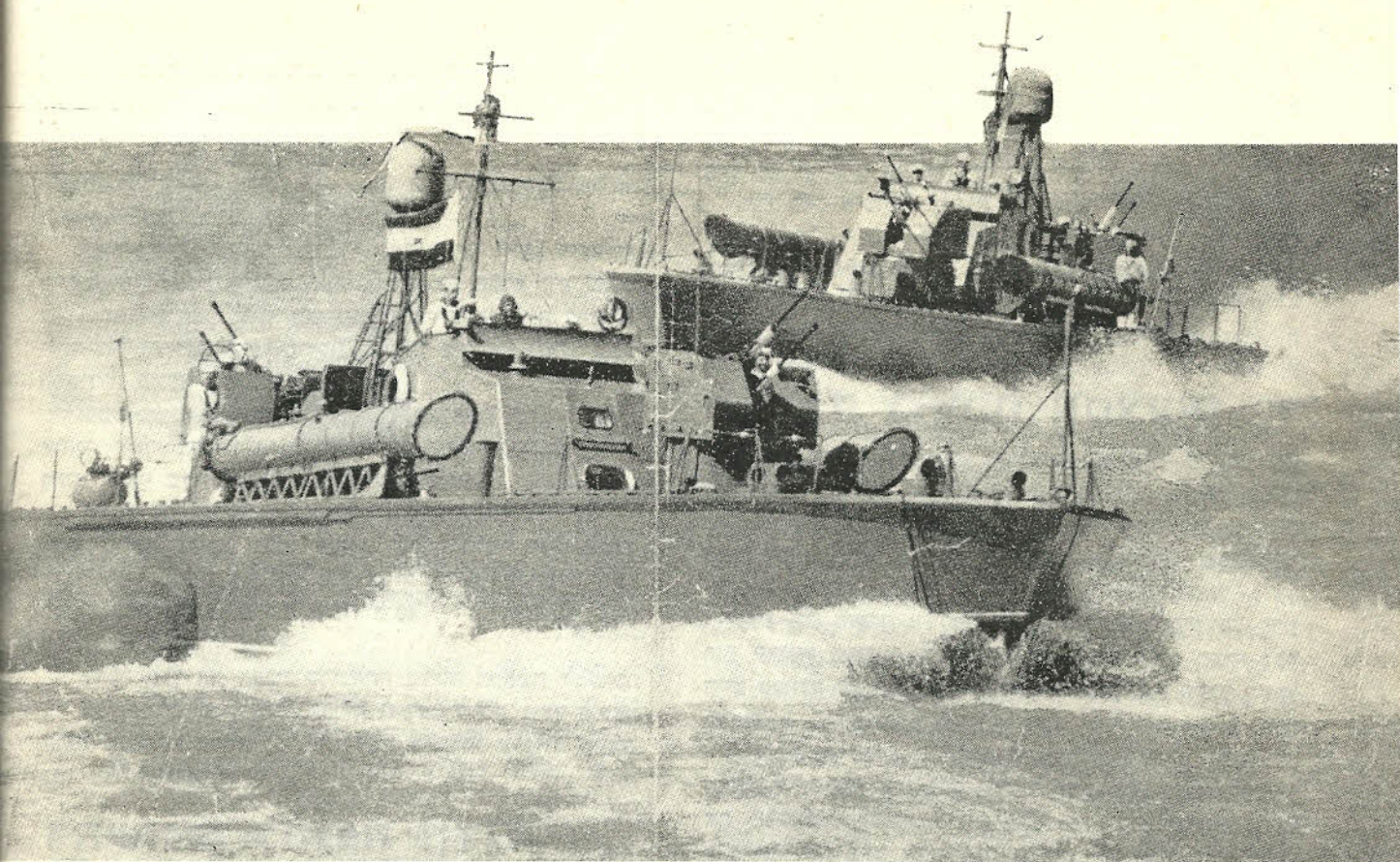
„המצב בו נמצא חיל-הים הוא מיוחד במינו: נוספו לנו מאות מילין של חוף בים התיכון ובים סוף. עלינו להבטיח את הריבונות לאורך חופים אלו — דבר המחייב אותנו ל„מתוח“ את מעט האמצעים שבידינו עד קצה גבול היכור לת. יחד עם זאת אנו חייבים לחדש את הפעילות המרוכזת בנושא ההתעצמות ולהכניס למערך במהירות האפשרית את הכלים החדשים“.

„מה מטילות משימות אלה על היחידות?“

„אולי זה ישמע שיגרתי ונדוש“ — אומר מפקד חיל-הים — „אך נראה שבתקופה מעין זו אין להימנע גם מדברים אלה. אני רוצה להזכיר ליחידות שעמדו במבחן בצורה מזהירה כי לפניהם תקופה קשה ביותר. הכוננות הנדרשת עתה היא גבוהה בהרבה מזו שנדרשה בעבר. הפריסה והמשימות הן כיום בשטחים נרחבים יותר כך שעלינו להיות מוכנים לעבור במהירות למתקפה עם אותם אמצעים שהיו לנו אז.“

„יתכן שהמבחן הקשה ביותר, עדיין לפנינו ואני משוכנע שכל אנשי החיל בסדיר ובמילואים יעמדו בו בעתיד כשם שעמדו בו בעבר“.

ספינות הטורפדו המצריות (סובייטיות לשעבר) מסוג P-183, שהושמדו ע"י כוח חיל-הים. ספינות אלו מצוידות ב-4 תותחי 25 מ"מ ו-2 צינורות טורפדו. מהירותן המכסימלית — 42 קשר

ברזל בספינות עץ

כתב אש

הדיווח הועבר מיד למפקד הכוח, מפקד המשחתת אילת (סא"ל יצחק); המפקד הורה להכריז ברמקולים על אותן 2 מלים המעבירות רטט בגופו של כל איש-צוות. איזה צליל מזעזע יש להן, לשתי מלים אלו, כשהן מזדעקות ללא הרף ברמקולי האניה: עמדות קרב... עמדות קרב... עמדות קרב... חולפות על פני חדר-המלחים בחרטום, מק-פיצות את האנשים מהמיטות, עוברות דרך כל מדורי האניה וחודרות ונוקבות כל אוזן. העיניים עדיין עצומות מעט, החושים עדיין אינם מחודדים דיים אך הולכים ומתחדדים בעודך חוגר את חגורת-ההצלה.

התחלה היתה שיגרתית למדי. אח"י אילת ו-2 טרפדות פיטרלו לאורך החוף הצפוני של חצי-האי סיני בטווח של כ-24 מיל מהחוף. הן הפליגו בהאפלה מוחלטת לקראת לילה נוסף של אבטחת חופי המדינה. אלא שהפעם לא היה זה סתם "לילה נוסף", לילה ככל הלילות. ליל ה-11 בחודש יולי ייזכר היטב וייחרת עמוק בלבותיהם של אנשי הצוות כולם.

היו אלו ספינות-הטורפדו, שהפליגו במבנה צמוד, קדימה לפני המשחתת אילת, אשר גילו במכ"מ 2 מטרות בטווח בינוני, המפליגות בכיוון צפון-מערבי מהם, במהירות של 15 קשר.

שגריתית בחדר מרכז ידיעות-קרב, הוא מרכז העצבים של האניה — והתכונן עתה לשינה ערבה המלווה בחלומות נעימים.

כשעיניו עדיין עצומות למחצה, גישש דרכו בחשכה והת' יצב ליד המכ"מ בפני רס"ל בוקאי.

בינתיים, גילה אף המוכ"מ של המשחתת אילת, רב"ט סמילה יוסף, את המטרות החשודות. רב"ט סמילה לא ידע שדקות ספורות לאחר מכן ייפצע מרסיס של פגז ויהא נאלץ לפנות לחובש: „לא רציתי שהחובש יידע שנפגעתי. הוא דואג לי מאוד. אנחנו אחים, אתה מבין“. הבנתי. אך קשה להבין מאין שאבו בחורים צעירים אלה אומץ ודבקות במטרה רבים כל-כך. קשה להבין מדוע סירב רב"ט סמילה לעזוב את משמרתו כאשר נפגע חדר המכ"מ, וכל פניו זבו דם מפגעי עות הרסיסים. בקור-רוח למופת הפעיל את מערכת ההחנעה הרורבית ותוך דקות ספורות הציג המכ"מ שנית תמונה מהימנה ומדויקת של המצב. רק אז נענה להוראתו („זו פקודה“) של רס"ל שטרמר, טכנאי הקשר והאלקטרוניקה,

„עם הישמע הפקודה, עמדות קרב' תפס צוות המכונה את עמדותיו בתגבור מדורי המכונה ובנקודות בקרת-נזקים. מהיר רותנו היתה אז 12 קשר ותוך דקות אחדות הגדלנו מהירות עד למכסימום“, סיפר הציף (קצין המכונות), סרן, בסטי'.

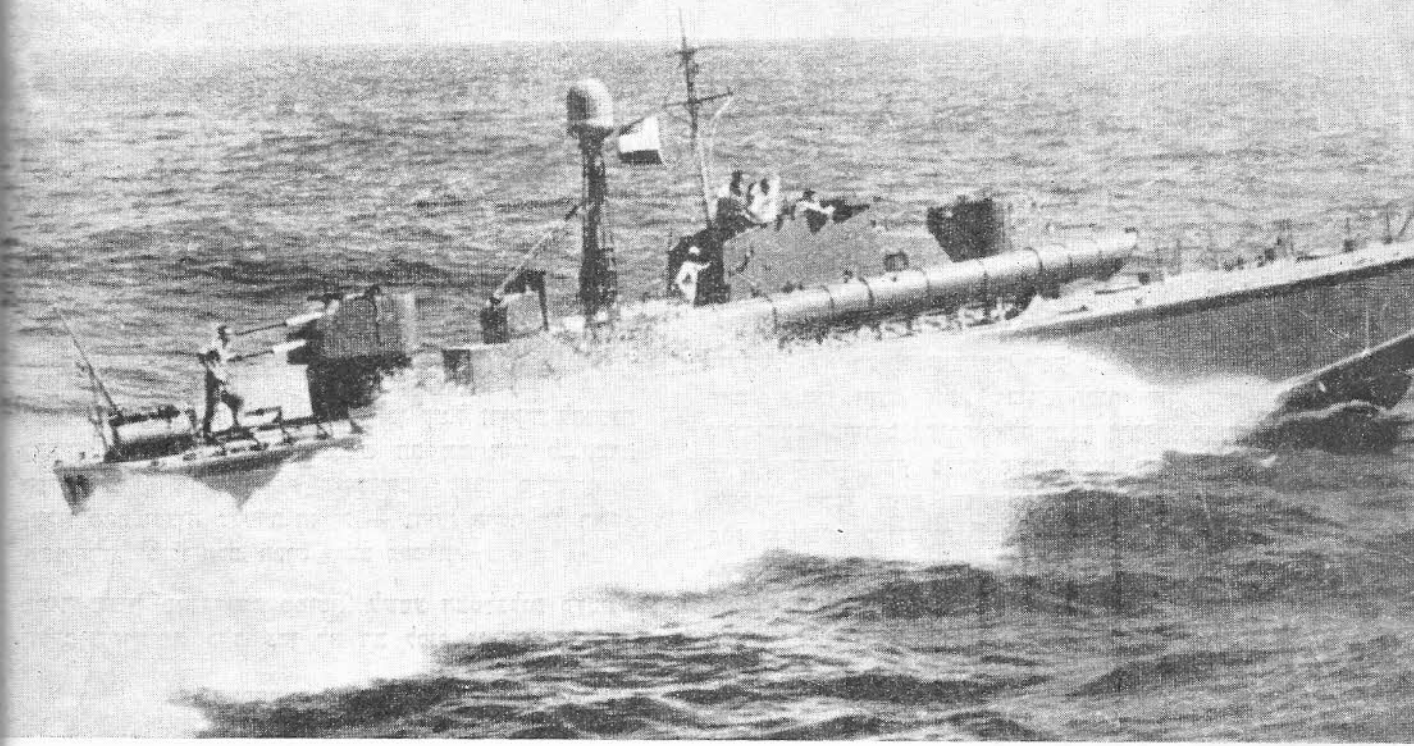
החמושת בשקי נוצות

„...מקומי בעמדות-קרב? במרפאה כמוכנ'. החובש רס"ר פרדי לא חיכה הרבה עד שהובא אליו הפצוע הראשון, סמ"ר גביש. „הוא נבדק על-ידי הרופא ונחברר כי נפגע באופן רציני בראשו. נעשה לו עירוי דם וכן קיבל זריקות להרגעת כאבים“. יש להניח שסמ"ר גביש חב את חייו ל...קסדת הפלדה שלו. קורה עצומה שהתעופפה לעבר סיפון אח"י אילת מהתפוצצות טרפדת האויב — נחתה הישר על ראשו, אשר היה, למזלו הרב, חבוש היטב בקסדתו.

סמ"ר טעדון מורדכי קם ממיטתו לשמע הצטלצלות פעמוני הקרב בתרעומת בלב. זמן לא רב לפני כן סיים משמרת

משחתת חיל-הים (מטיפוס Z) אילת שהשתתפה בקרב והשמידה את אחת הטרפדות המצריות

טרפדת מצרית (מטיפוס P-183) בהפלגה במהירות גבוהה. בדופן ימין נראה צינור הטורפדו

מפקד החיל מבקר באניה, מיד לאחר הניצחון. לידו — מפקד האניה, סא"ל יצחק

הוא מתרכז כולו וכמו אהבה נשקפת מעיניו: „הטבח שלנו, סמ"ר עקיבא ולידו אחד המכונאים, רס"ל בחבוט, סחבו ארגוני-תחמושת בלי הרף ממחסן התחמושת לעמדות. ארגי זים המיועדים להרמה על-ידי 2-3 אנשים הורמו על-ידי אדם אחד כאילו היו שקיניוצות. ולא רק הם. כל האנשים שעסקו באספקת התחמושת עבדו ללא הרף, ללא לאות".

וזאת לדעת: יכול שתהא אניה מצויידת בתותחים הנפלאים ביותר ובמפעילים המאומנים ביותר. אך אם לא תהיה אספקה שוטפת של תחמושת לתותחים, דומה אניה זו לשבר-מתכת גדול, שאף כי הוא יפה ומלא-הוד בפלחו את המים במהירות 30 קשר — תועלת מרובה אין בו.

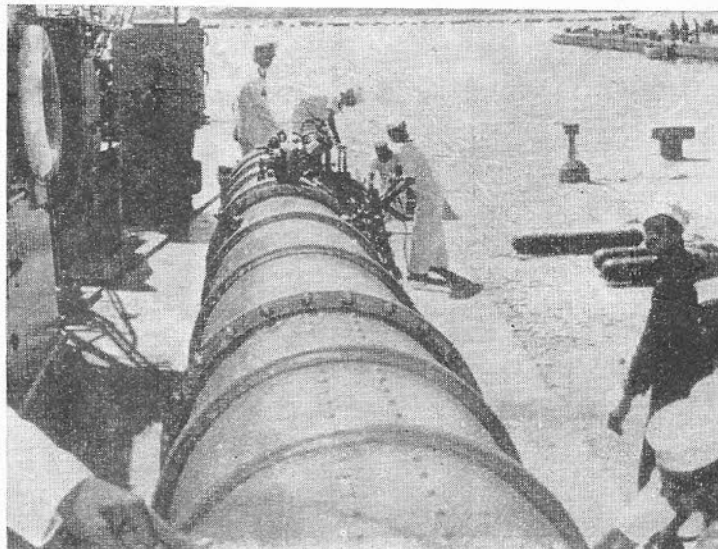
„סבלים" קראו להם בזמן אימונים ובעת תרגולים של שלום. מפעילי התותחים הסתכלו עליהם מעט מגבוה. כיום ההערכה היא הדדית. כל האניה יודעת כי קצב-האש המהיר שהושג

ופנה אל... לא אל החובש כי אם אל הרופא, שטיפל בפצור עים בחדר-אוכל קצינים.

רס"ר קלמונט (דבש-לימון) הוא האבא של אח"י אילת. מאז שהגיעו המשחתות מאנגליה לא נטש, ולוא פעם אחת, את סיפון המשחתת אילת.

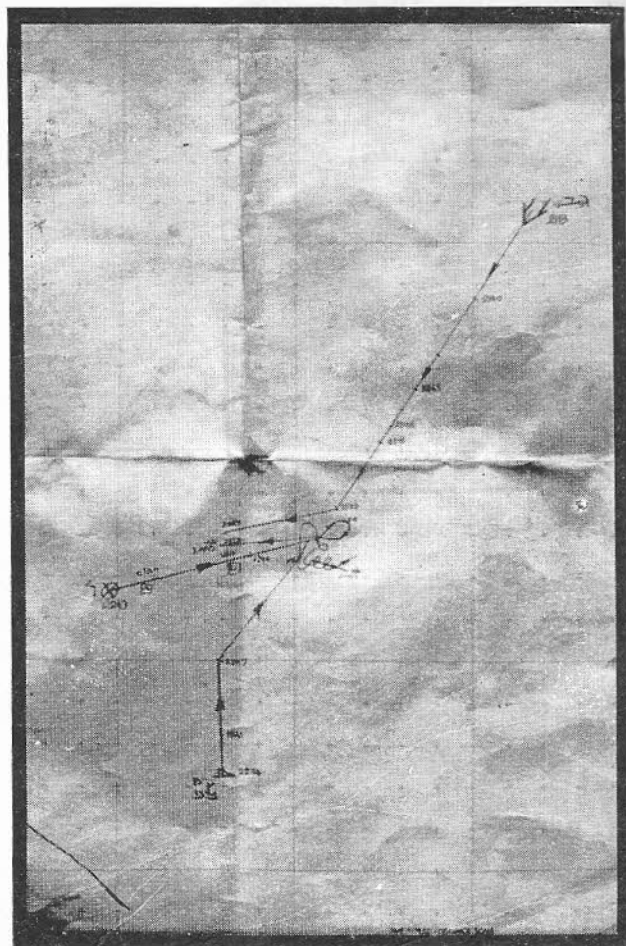
„הייתי צריך לעזוב את האניה בלילה שבין ה-11 ל-12 ביולי כדי לטוס ולפגוש את הורי הנמצאים בטריפולי. מזל שהקרב התחיל בשעה 11.30 בלילה, אחרת הייתי מחמיץ את הרגע הגדול של חיי, רגע לו ציפיתי שנים רבות". אך רס"ר קלמונט לא החמיץ. עוד לפני הישמע הפקודה „עמדות קרב" („יש לי מין חוש ריח מיוחד לזה") כבר נראה מתרוצץ בתחום איזור שיפוט, איזור תותחי הנ"מ כשהוא ממתין לחייליו ומציבם איש איש בעמדתו הקבועה מראש. „תכתוב", הוא אומר, „תכתוב שהחברה גילו מסירות ויוזמה למופת". ולפתע

צילום שהופיע בעיתונות המצרית של ספינת-הטורפדו שהושמדה ע"י חיל-הים

אנשי הצוות של אחת הספינות שהשתתפה בקרב. מעל מתנוסס המטאטא, המונף לראש התורן לפי המסורת לאחר קרב ימי

מפה זו מתארת את מהלך הקרב הימי שהתרחש בליל ה-11 לחודש יולי כ-24 מיל צפונית לחוף סיני. מהמפה אפשר ללמוד על תנועות כוחותינו לקראת המגע המכריע שבסופו הוטבעו ספינות האויב. ה"עניבה" במרכז המפה מסמנת את מקום הקרב

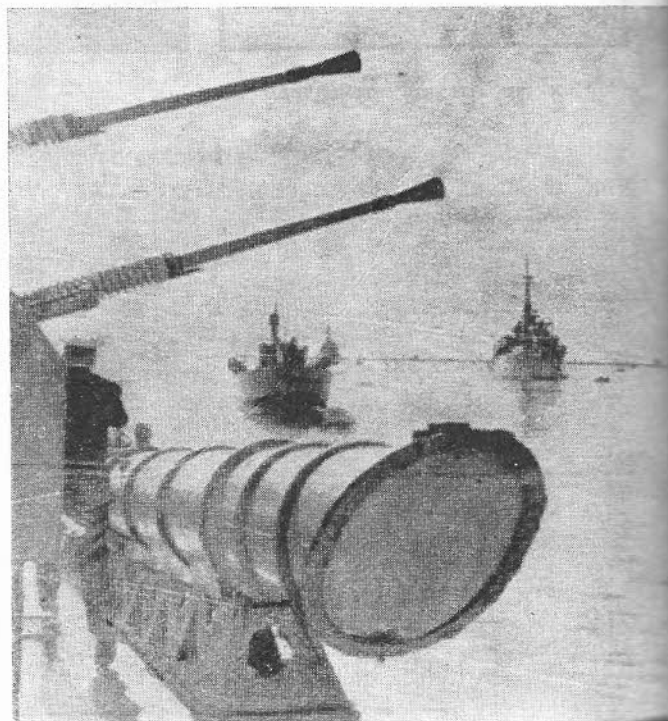
צילום נוסף מן העתונות המצרית

משך כל הירי, הרבה מאוד בזכותם הושג. ("קח לדוגמה את רב"ט רובי, מכונאי שעבד כמו שד, וסחב ארגזי תחמושת של תותחי 40 מ"מ כשהוא רץ יחד עם הסיפונים. התגבר על הלם, מיד התאושש והמשיך לעבוד" — וזו רק דוגמה).

הדוד אני... וסירות ההצלה

"...קיבלתי דיווח על נזילת קיטור בדוד מס' 1, ממשיך הציף בסיפורו. "להודות על האמת — דאגתי מאוד, אך רס"ר הדוידים, בן עמי, הרגיעני והודיע לי שהוא משתלט על המצב".

"...כן, פחדתי קצת", משיב לנו טוראי מוסקוביץ יעקב ("ג'ינג'י"), המוצב בעמדות קרב בדוד מס' 1. "החום היה עצום, נזילת הקיטור החזקה לא תרמה לשיפור מצב הרוח. חשבתי שאם נקבל פגיעה ישירה, אני כמכונאי תפי קידי להישאר בדוד ולהמשיך ולספק למכונה סם חיים. פחדתי כי ידעתי שכאן למטה, בדוד, אני לבד. אפילו לקפוץ לסירות ההצלה אי אפשר..."

מפקד הכוח הימי, סא"ל יצחק

מפקד ספינות-הטורפדה, סרן אלי

ספינת טורפדו ישראלית שנטלה חלק בקרב

התותחן ירה בגרזן

...ובטרפדות? עם העברת ההודעה על הגילוי למפקד הכוח על אח"י אילת, יצאו הטרפדות לזהות את המטרות החשודות. בטווח קרוב-יחסית פתחו ספינות האויב, שזוהו בינתיים כספינות-טורפדו סובייטיות מדגם P-183, באש לעבר הספינות שלנו. הושבה אש ללא שהיות:

"ירינו עליהם בגרזן", סיפר לנו טוראי חודולנד צבי, תותחן על אח"י דיה. "מיד עם תחילת הירי לא היה לי מספיק מתח לתותח. צעקתי למספר 3 שלי (בידג' מרדכי) שיגש ויבצע ירי מכני".

צבי הרצה בפנינו את התיאוריה שלמד בבסיס-ההדרכה של החיל על אודות ירי מכני: "ברגע שאין מתח לתותחים יש ללחוץ עם מכשיר כבד על בית-ההדק. ראיתי גרזן ליד העמדה

ובעזרתו ביצעתי את הירי".

טור' גולדנברג יוסף נמצא אך חודשיים בפלגה, על אח"י איה, וחצי שנה בצבא. בליל הקרב הוא בכה כילד קטן. מקומו בעמדות-קרב הוא ליד מקלע 0.5 בחרטום.

בעיצומו של הקרב נשברה לו אחת מ-2 ידי-ההדריכה. במאמצים הצליח לדרוך את הכלי — ואז תקלה נוספת — חסם בקנה, והמרחק בינתיים בין 2 הספינות הולך וקטן. הת-גבר גם על תקלה זו, ולפתע תקלה נוספת — הכלי אינו יורה. "מרוב זעם לא ידעתי מה נעשה אתי. החברה סיפרו לי אחר-כך שפרצתי בבכי. יתכן מאוד". אך כנראה שהבכי עזר ולקראת סוף הקרב חודשה פעולת המקלע וכשספינת האויב היתה עשרות מטרים בלבד מאח"י איה פתח המקלע של יוסף באש תופת לעברה.

בכלי. למרות שמעולם לא הפעלתי מקלע זה הצלחתי איכשהו לטעון, לדרוך, לירות ונדמה לי אף לפגוע. במהלך הקרב נפגע סמ"ר סעדון מרסיסים בבטנו והובא למרפאה.

„התנהגות הפצועים היתה למופת“, מדגיש בפנינו החובש. „ישבו בסבלנות והמתינו איש-איש לתורו. פצועים הובאו מעמדות שונות באניה. לפתע צץ לפני רס"ר זאב ברק והציע לי את עזרתו (למדתי חובשות בקורס בצלב-האדום בשווייץ)“. קצב-הטיפול בפצועים גבר עתה ואלה מביניהם שהיו פצועים קל נשלחו חזרה למוצביהם.

מוכ"מ כ...תותחן

וחזרה למשחתת: סמ"ר סעדון מרדכי הרגיש שהוא מיותר בחדר המבצעים של האניה. הקרב היה בעיצומו, הדיווהים מן המכ"מ נתקבלו כסדרם וסומנו כהרף עין, בצבעים שונים על השולחן המואר, כדי שאפשר יהיה לקבל נתוני-תנועה של המטרות.

לאחר שקיבל אישור, עזב סמ"ר סעדון את התא הקטן והי-דחוס ועלה למעלה — לגשר.

„ראיתי שהתותחן שעומד ליד ה-0.5 אינו יורה. היתה תקלה

ספינה זו רשמה לזכותה הטבעת טרפדת מצרית (חימוש ספינותינו הוא תותח 40 מ"מ, תותח 20 מ"מ ו-2 צינורות טורפדו

רס"ר פרדי: "הפצועים קיבלו טיפול מהיר ונשלחו חזרה לעמדותיהם"

חלק מהספינה המצרית שעף לסיפון אח"י אילת, לאחר הריסת פוצות

רב"ט וידר: "נפצעתי, אך המשכתי לירות עד שהספינה המצרית התפוצצה"

עוטינו נעשו מדויקות יותר ויותר. האויב השליך רימוני עשן כדי להסב את אשנו ולנסות להסתתר מאחורי העשן, אולם ניסיונו לא עלה יפה. לפתע נראה משנה כיוון לעברנו ותוך כדי ירי התקרב אלינו כמי שמנסה לנגוח בנו. היתה זו הפלגת התאבדות. הפלגה לקראת הקץ. בטווח קצר הארנו עליו בפנסיהאיתות הגדול, ראינו היטב את הדגל המצרי

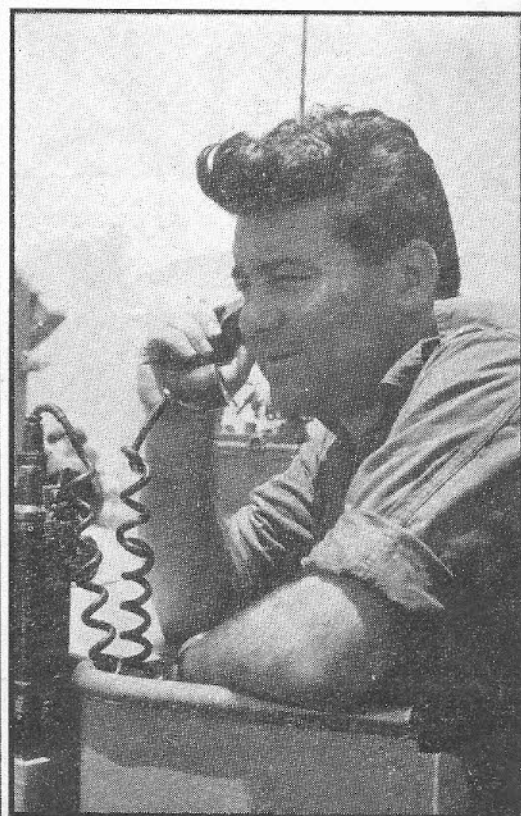
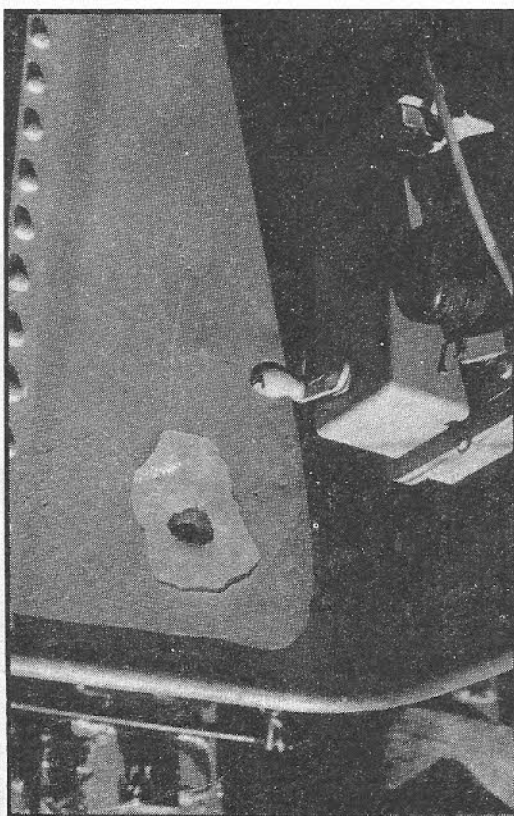
הלילה הפך ליום

קצין התותחנות, סרן מיקי: "כשניתנה ההוראה לפתוח באש האירו תותחי 4.5 אינץ' את המטרה בפגזי-תאורה. המטרה נראתה יפה, כבאור יום, כשהיא מנסה לברוח במהירות גבוהה. התפתח קרב ומיד נראתה פגיעה ברורה בטרפדת האויב ומתירותה פחתה. עובדה זו איפשרה לנו לסגור טווח, ופגזי

רס"ל בחבוט, מכונאי שסחב תחמושת

פגיעה בגשר-הפיקוד

רס"ר ברקאי, האחראי על מרכז ידיעות-קרב

עם הישמע ההתפוצצות ראה על משקף (צג) המכ"מ מריחה של הדים. ולפתע: „המסך נקי. אין חד מכ"מ".

„בקרב ימי קצר הטביע הלילה כוח משימה של חיל-הים 2 ספינות-טורפדו מצריות. כוחותינו שבו בשלום לבסיסם". כה אמרה למחרת הודעת דובר צה"ל.

סרן מיקי

מתנופף על התורן, כשמסביבו עשרות פגיעות. „במרחק קצר מדופן האניה התפוצצה הספינה המצרית. פט"ריית-אש עצומה עלתה לרום.

„לרגע היה נדמה לנו, כי אנייחנו היא זו שנפגעה אך כשימשנו את החלקים שעפו לכיוון הסיפון שלנו לא היה לנו כל ספק. הטרפדת טבעה".

עם תום הקרב החלה אילת לחבוש פצציה, המועטים אָמנם. וכאן נכנס לפעולה צוות הפועל בדרך כלל, מאחורי הזרקור רים — צוות בקרת-נזקים.

תפקידם של אנשי בקרת-הנזקים הוא לשמור את האניה כשרה לפעולה בכל עת עקב פגיעות ותקלות הנוצרות — תוך כדי ירי.

אדמירל אמריקאי ידוע אמר פעם: „תן לי צוות בקרת-נזקים טוב ואוכיח לך כיצד אפשר לנצח בקרב ימי גם כאשר רק תורן האניה מבצבץ מעל פני המים, והמצב לכאורה אבוד". אף שלא היו פגיעות מרובות באניה, והמכשירים עבדו כתקנם למרות הירי והעזושים, גילה צוות בקרת-נזקים ידע מעמיק ותושיה ואיתר מייד את כל הפגיעות.

מסך נקי

ובטרפדת... רב"ט לוי סמי, עיני הכוח, אשר גילה את המט"ר, וראה אף את סופה של אחת מהן.

למעלה: סרן ניסים, מתחתיו — סרן איציק ולמטה סגן ג

ממה מתוחה שררה ביד
תלל האולם כאשר ניגש
מנחה הטכס אל המיקרור-
פון. הוא העביר מבטו על
פני מאות המוזמנים שיש-
בו בדריכות. כחכת בגרונו
וקרא במילים מודגשות:
"מפקד מספנת חיל-הים
מוזמן אל הבמה כדי לקבל את הפרס
הראשון בתחרות..."

התשואות הסוערות שפרצו כהרף עין,
כיסו על המשך דבריו בהם סיפר על
נימוקי החלטת השופטים. ההמשך היה
משני בחשיבות. לכולם היה ידוע כי ה-
פרס ניתן על המצאת לוח שנה חדש —
המצאה ששינתה את סדרי הזמנים של
חיל-הים ואשר הביאה לחיזוק עוצמתו
של החיל בדרך שלא תאמן.

ובכן — טכס זה... לא נערך מעולם.
הוא לא נערך משום שלא היתה כל תח-
רות ומשום שמספנת חיל-הים לא המ-
ציאה שום לוח שנה חדש.

אולם עובדת יסוד אחת נשארה מצי-
אותית. בימים המתוחים שלפני פרוץ
המערכה, ביצעו עובדי המספנה מהפכה
מוחלטת בכל מה שקרוי לוח זמנים.
חודשים הפכו לשבועות, שבועות לימים
וימים לשעות, ואם כי לא שונה מסלולם
של גרמי השמים, הרי שבאותם ימים
נאלצה תורת ההגיון להשען על חוקי
חשיבה אחרים.

סם חיים לפלירה

אולם לפני שנספר מעט על מעלליהם
של עובדי המספנה, נעיף מבט לעבר
אותם מוסכים ענקיים, מחסני ציוד, משי-

השעות המופלאות של מספנת חיל-הים עד למערנו

המתחילים תדדו לאחור

נאות: אברהם מרון

פיצה לגובה. כל פעם שהמספנה רשמה לעצמה הישג כלשהו — הגביהה את רף הקפיצה וניסתה לעבור, הצליחה — שוב הגביהה וחוזר חלילה. אולם בימים שלפני פרוץ המערכה לא שיחקה המספנה לפי כללי הספורט המקובלים, ומעשה שהיה כך היה.

סוגיות באמונת שיפוץ

תחילתה של המתיחות שנכפתה על צה"ל, מצאה את חיל-הים במצב בלתי נוח לחלוטין. מספר כלי-שיט, המהווים את עיקר כוח הלחימה של החיל — נמצאו בעיצומה של עבודת שיפוץ שע- תידה היתה להסתיים כעבור מספר חוד- שים.

את קירות המשרדים עיטרו תוכניות עבודה שהמספרים עליהם ציינו כל שלב ושלב עד לגמר הביצוע. בתי המלאכה חילקו את הצוותים בהתאם. מפעלים אורחיים המייצרים מכללים שונים לפי הזמנת המספנה, תכננו בהתאם לכך את החופשה השנתית של עובדיהם. במפקדת החיל ערכו בהתאם לכך את תכניות ה- אימונים — הכל התנהל על מי מנוחות. אותו לילה בו ניתן האות לכוננות — מצא את המשחתת אילת ליד הרציף הראשי. הפקודה: "עמדות התקשרות" לא ניתנה מעל גשר הפיקוד שלה, הסיבה היתה פשוטה למדי. אח"י אילת לא היתה בכושר שיוט. לב הקיטור שלה פסק מלפעול, שרירי הדיזל שותקו, עיני ה- מכ"מ כהו ואגרופי הנשק שלה — היו

נודעת משמעות גורלית עבור חיל-הים הישראלי. עליהם לשכוח את כל מה שמ- קובל בציים זרים, ולו גם בעלי מסורת ארוכה — הוא אינו מתאים לחיל-הים. ואם נהוגות במספנה שיטות עבודה כאלו וכאלו, ואם מבצעים בה שיפוצים בדרך זו או אחרת — הרי אין הכוונה רק לענות על דרישותיהם של כלי-השיט, אלא להבטיח אורך חיים הרבה יותר מעבר למתוכנן.

„אדוני, אתה יכול לתקן לי את זה“?

ואם במרוצת השנים צברה המספנה באמתחתה פרסי עבודה, הרי אין זה משום שביצועה בפעם הראשונה בתולדו- תיה את השיפוצים בזמן המקובל בארץ ממנה נרכשו הכלים, אלא בהרבה פחות מכך.

אולם כל זאת היה טוב ויפה לימים כתיקונם. הפעם התעלתה המספנה על עצמה. אם נשווה את עבודתם של אלה המופקדים להזריק סם חיים בגופי הפלדה והעץ — לספורט, נבחר את מקצוע הק-

רדי תכנון ומנהלה — הנכללים כולם באותו גוף הקרוי מספנת חיל-הים. המס- פנה, האחראית למצבם הטכני של כלי- השיט, היא הדרג הגבוה ביותר של החיל המבצע את תחזוקתם של כלי-השיט, הווה אומר — עבודה שיגרתית ושוטפת וכן שיפוצים מתוכננים.

תפקידיה אלה מתחלקים בין בתי ה- מלאכה העוסקים במתכת ועץ, מנועים, חשמל, אלקטרוניקה, מכשירים, נשק על מימי ותת מימי ומעבדה כימית. על בתי מלאכה אלה מופקדים קצינים וחיללים בשירות קבע וחובה ומאות עוב- דים אורחיים המהווים את עיקר כוח האדם.

עד כאן דומה דיוקנה של המספנה ל- מספנות רבות אחרות המשמשות את ציי העולם. אך כשסקרים את רשימת כלי- השיט של חיל-הים, מתרוממות הגבות בתגובת הפתעה. אין זה סוד שמרבית הכלים הם מיושנים והספיקו לשרת ת- קופה ממושכת בציים זרים. הוסיפו לכך את קצב הפעילות והאימונים של חיל- הים, חברו למאזן את השינויים והחידו- שים שהוסיפו מומחי-החיל והרי לכם זרוע ימית, אשר כל הרוצה להניפה ול- הלום באמצעותה חייב לדאוג היטב ל- אחזקתה.

אורך נשימה לכלים

אלה המופקדים על כך חייבים לזכור כי כלי-שיט הנמצא על המבדוק — פדרשו כלי-שיט אחד פחות בים, ולכך

אלה (ורבים רבים אחרים) דאגו לכך שהמיסבים ינועו כהלכה, אנטנת המכ"מ תחוג, מנועי החשמל יפיקו זרם, המדחפים יסתובבו על צירם... בקיצור, שכלי-השיט יפליגו

ספינת טורפדו בשיפוץ

מוטלים אין אונים. המשחתת האדירה נתגלתה במלוא מערומיה כשאבריה ה' חיוניים מפוזרים בין בתי המלאכה של המספנה.

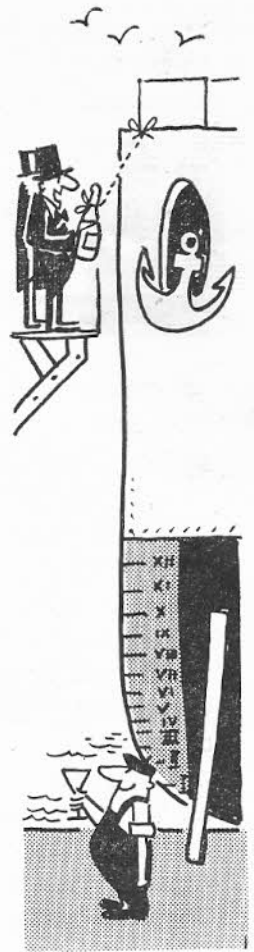
לפגרה מאונס זו, יצאו עוד מספר כלי-שיט ומראיהם לא היה טוב מזה של האילת. נס השירות הפעיל שלהם היה מקופל היטב והוא היה עתיד להתנוסס על תרניהם כעבור תקופה ארוכה.

הכניות למוצג מוזיאוני

אחרת חשבו במפקדת החיל. תוכניות העבודה המפורטות נדחקו הצידה ועוד באותו לילה המתה המספנה ככורת ד' בורים. כל העבודה תוכננה מחדש. המ' הנדסים ערכו חישובים חפוזים, מרכזי השיפוצים שירטטו תרשימים חדשים, מ' פקדי המחלקות אירגנו בהתאם לכך את הצוותים, ועם שחר החלה פעילות שלא פסקה 24 שעות ביממה.

הבעיה כיצד לעמוד בלוח הזמנים המצומצם שלא עמד בשום יחס להגיון טכני וביצועי, לא היתה היחידה שהטרידה את אנשי המספנה. חלק מהעובדים נקרא לשירות פעיל ביחידות אחרות, לבד מ' עבודות השיפוץ היה על המספנה לעסוק בתיקונים שוטפים, כן עסקו העובדים ב' הכשרת ספינת דיג לתפקידי פטרול ו' סיור — כך שסימני השאלה הלכו ו' התווספו.

„חלפו שעות והערפל הלך והתבהר" — נזכר מפקד המספנה סא"ל אלכס. „רוח

חבל על כל טיפה!

עם שש ידיים, יום ולילה, בשלוש משמרות

ההתנדבות שהקיפה את כל הישוב נש' בה גם לכיוונינו. בעלי מקצוע החלו לו' רום מכל הצדדים — מספנות ישראל, בתי הויקוק, קואופרטיב, עגור' וחברות פרטיות, כולם נחלצו לעזרת המספנה ללא שהיות וללא חישובים."

כל סגל הפיקוד במספנה אינו פוסק מלהזכיר שוב ושוב את חלקם של העוב' דים האזרחיים: „תכתוב", אומר סגן ה' מפקד יו ס ק ה, „תכתוב שהאזרחים הת' עלו בימים אלה על עצמם". הוא מדגיש, ועוקב בעיניו באם הדברים מועלים על הנגיד ומוסיף — „כולם כבני משפחה אחת ומלוכדת — אנשי שירות הקבע, אנשי שירות החובה והמילואים, אולם מכולם הגדילו לעשות האזרחים."

אחוגים חזרו לאחור

סימפוזיאה של כלים

השקט אינו נמנה על האורחים הק"בועים במספנה, אולם באותם ימים ולי-לות דומה היה כי אפשר למשש את הרעש. המכונות כולן כאילו עשו יד אחת עם העובדים ולא עצרו את מהלכן. המח-רטות הסתובבו בזמזום האופייני להן — משורי הענק צרמו בשיניים מחודדות, אבני משחזות ליטשו מתכת ביבבה, מכ-שירי ריתוך איחו שברים תוך השמעת קולות נפץ קלים והפטישים הכבדים נתנו את הטון... על גבי טונות של פלדה. סימפוזיאה קולות זו לוותה מדי פעם בקריאות זירו:

„מתי תגמור להרכיב את מערכת פ-צצות העומק?”

„האם תיקנת כבר את הקצר במכ"מ?”
„מתי תחליף את המיסבים במנוע ה-השמל?”

התשובה לשאלות היתה אחידה. היא לא נאמרה בפה, היא נעשתה בידיים. ה-אנשים איבדו תחושת זמן ומחוגי השעון הכתיבו את הקצב. נזכר רב סמל משה:
„לא ידעתי מה זה בית, כל פעם חטפתי מספר שעות שינה. השיטה היתה לעבוד במקביל. פה עבדו בחדר המכונות ובאותה שעה תיקנו את מכשירי הקשר, הבקרה ומערכות הנשק.”

לעתים היה צורך להכריח את האנשים שיעשו הפסקה קצרה כדי שיאגרו כוח להמשך העבודה. „לא הייתי צריך לפקח על העבודה” — מציין בסיפוק מנהל ה-עבודה משה — „הם עבדו כמו שדים ובמקום לאכול ארוחות סדירות, היו חוטפים מדי פעם סנדוויץ' וממשיכים בעבודה.”

כל יממה חולפת, המריצה יותר ויותר. שרירים כואבים ממאמץ, עיניים אדומות מחוסר שינה וזיעה שהדביקה בגדים ל-גוף, לא הירפו את הקצב המסחרר. הרבה שעות גדולות רשמו לזכותם אנשי המס-פנה. היו אלו שעות שאין אומדים אותן במסגרת של „שעות נוספות” — מאחר ויותר על ההכנסה הנוספת. שעות, שאין

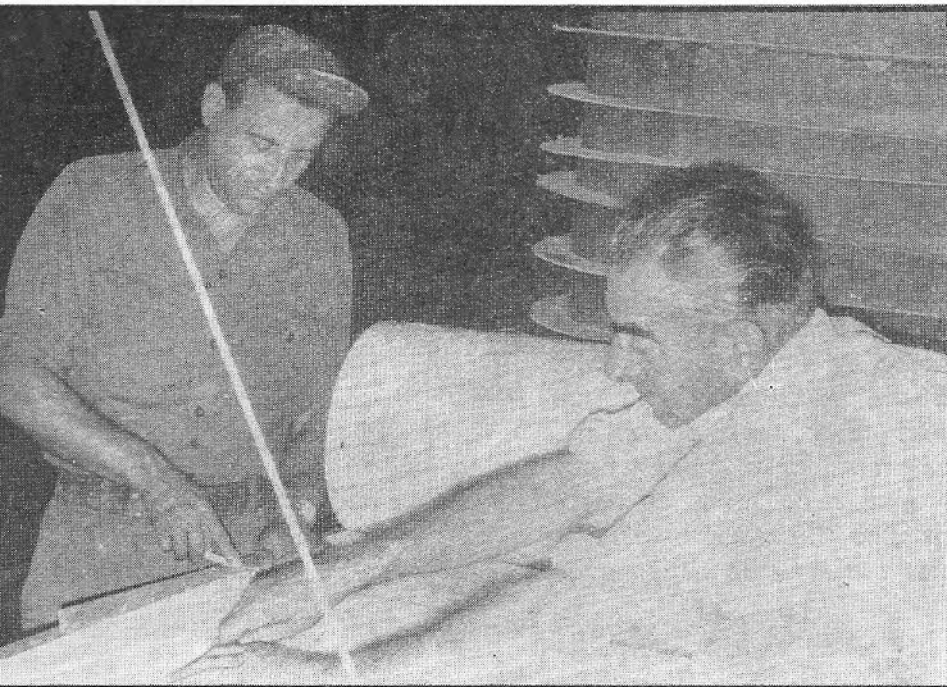
בודקים באם ענו על תכנית העבודה — מאחר וההספק היה יותר מכך. שעות, שאין מחשבים „כמה עשית וכמה הס-פקת?” — מאחר ובכל שעה היו 120 דקות. בקיצור, היו אלה השעות היפות בחיהם.

סיפורו של דוד

מקצתן של שעות אלו, נטל הצוות ש-עסק בשיפוץ המשחתת אילת. מספר מרכז השיפוץ רב-סרן משה: „כשהחלה הכוננות נמצאה אח"י אילת באמצע תהליך העבודה שסיומה תוכנן בעוד 3 חודשים. כל מגועיה ומכלליה פורקו

במפעלים אורחיים היו באמצע תהליך הייצור ומעל לכל... הדוד. וכאשר אומר רס"ן משה, כי הבעיה הקריטית היתה שיפוץ הדוד, אין הוא מתכוון לדוד כביסה, או לדוד השמל. כשהוא אומר — לשפץ דוד של משחתת, פירושו של דבר הוצאת 4500 צינורות מים מתוכו, ניקויים, התאמתם ע"י כיפוף ועירגולם לתוך תופי הדוד — והדבר נעשה בזמן שלא יאמן.

ביום ה-12 לעבודה, הודלקה האש ב-דודים והופעלו מכונות העזר. פה נת-גלתה דליפה, שם נשמעה חריקה, אך ה-תקלות תוקנו במהירות והמשחתת הפ-ליגה לניסויי ים ראשונים. בבוקר ההפל-

גה, יום לאחר פרוץ הקרבות, נעץ רב-סרן משה את עיניו בשעונים שבחדר המכונות ועצר קריאת שמחה. אח"י אילת שטה במלוא המהירות. הוא טי-פס במהירות לגשר הפיקוד, התייצב לפני המפקד ובקול מלא התרגשות הודיע:
„המפקד, המשחתת נכונה לכל משימה.”

קיצור התכנית המקוצרת

„האם כל המבצע הזה לא היה נועז מדי?” — שאלנו את רס"ן משה — „האם לא היה כאן הימור ספורטיבי?”

ממנה והאניה היתה ללא כושר שיוט, שלא לדבר על כושר לחימה.”
מאותו רגע בו ניתנה הפקודה להכשיר את המשחתת בהקדם עובדה תוכנית ח-דשה שהיתה צריכה להסתיים כעבור 21 יום בלבד.

„נכון שזה בניגוד לכל התקנות וההוראות”, מסכים אתנו רב-סרן משה, „אבל גם המצב היה בניגוד להגיון.”

700 פריטים שיוועו לשיפוץ. מטרים מרובעים של מתכת ציפו לגירוד חלודה ולצביעה. תחתית המשחתת המתינה לגי-לוח ה„זקן”. מכללים חדשים שהוזמנו

כשמסרנו עבודה זו לצעירים מהם. במו עיני ראיתי עובדים במצב בריאות לקוי שסירבו לנוח ועבדו שעות רבות ללא הפסקה.

מפקד היחידה יודע לספר כי העובדים הדתיים לא ידעו כיצד לנהוג ביום השבת ופנו לרב כדי שיפסוק. הרב הגיע למקום וקבע כי לא זו בלבד שמותר להם לעבוד בשבת, אלא שבימי חירום אף מצווה ל־עבוד. העובדים הדתיים נענו ברצון ל־היתר של הרב, אולם כדי לציין את יום השבת, הם נמנעו מלעשן בהפסקות ה־מנוחה...

„אין אנו מתקנים את, ספינות־המדבר“

ספינות דיג חוקמניות

עבודתה של המספנה לא הצטמצמה רק בשיפוץ ותיקון כלי־השיט של חיל־הים. באותם ימים הכשירו עובדי המס־פנה ספינות דיג רבות למשימות פיטורל וסיוור. ספינות אלה אשר רק יום קודם לכן הביאו במחסניהן שלל דגים לעקריות ה־בית בישראל — עטו דמות חדשה לחלו־טין. מערכות אלקטרוניות ומערכות נשק שהותקנו במהירות הקנו לספינות הדיג תכונות שאין להן כל קשר עם סרדינים ובקלה.

עם גמר הכשרתן של ספינות אלו, יצאו הן לתרגילי ירי והתוצאות היו טובות למדי כפי שהעיד אמיל, אחד ממפקדי הסירות: „החבר'ה לא שכחו את התורה, כבר במטווח הראשון קלעו בול למטרה. אין אנחנו מתכוונים להתמודד עם משה־תות, אך יש הרבה דברים שאנחנו מסוג־לים לבצע ביעילות, כך סיכם בקצרה ולא הוסיף.

ספינות הטורפדו המהירות גזקו אף הן לידיהם האמונות של עובדי המספנה. גם כאן קוצרו תכניות השיפוץ וספינה שהיתה מוטלת ככלי שאין לו הופכין — הפכה תוך 5 ימים — במקום חודש י־מים כפי המתוכנן — לגוף מלא עוצמה שחיפש את טרפו בלב־ים.

פולחן של עבודה

„קשה לי, קשה לי להסביר איך עשינו זאת“, שח בפני שמואל, העובד ב־מספנה זו השנה ה־18. שמואל, מרכז שיפוץ ספינות־הטורפדו, בורר לו את ה־

משה משהה את תשובתו, פניו מר־צינות ולאחר היסוס קצר, משיב: „לא פעם חשתי דפיקות לב, ובכל תקלה ח־דשה החוורתי. אינני דתי אבל בשבועות אלה חיברתי תפילה משלי שהכל, ידפוק וְאם זה הסתדר זה רק בזכותם של האנ־שים ובעיקר העובדים האזרחיים.“

הרב נקרא למסוק

שוב שוב — האנשים. לאן שלא תפנה ואת מי שלא תשאל, אומרים לך — האז־רחים? כל הכבוד. מעיד על כך קצין השלישות של המספנה, רב־סרן יעקב: „בין העובדים נמצאים כאלה שהגיעו לשנות החמישים והשישים. אנשים אלה משהחריים מעבודות פיזיות קשות — אך הפעם הם ממש התחננו שיתנו להם עבודה הדורשת מאמץ ולא פעם נעלבו

„נועז? כן“, אישר הוא במנוד ראש, „ספורט? — לא!“ פסק בשלילה והסביר בכובד ראש. „המשימה היתה להכשיר את הכלי מבלי לפגוע בבטיחות ובכושר הפעולה של כל מערכת. נכון הוא שגא־לצנו לותר על הרבה עבודות, קוסמטיקה המבוצעות בתנאים רגילים, אך הדבר לא פגע בכושר המשחתת.

„התוצאה היתה למעלה מכל המשווער. התכנית המקורית לסיום העבודה היתה 3 חודשים. התכנית המקוצרת היתה 21 יום ואילו אנחנו הצלחנו לסיים כעבור 14 יום — זאת אומרת שעלה בידינו לקצר את התכנית המקוצרת ב־7 ימים.“ מסכם רס"ן משה כשהוא חוכך את כפות ידיו בהנאה.

„אמור את האמת“, לא הרפינו ממנו — „האם לא חששת שלא תצליח לסיים בזמן שנקבע?“

„ומי מתקן את האניה הזו?“

חוגים חזרו לאחור

מילים בזהירות כמנסה לבנות משפטים מהוקצעים. „המסירות שהאנשים גילו הייתה מעל למצופה. הם החזיקו בכלי העבודה כאילו עסקו בפולחן דתי“.

„אתה שואל אותי מה הביא אותם לידי כך — אינני יודע. אינני יכול לדבר בשמם, אני יכול לספר רק על עצמי“...

שעה ארוכה ישבתי עם שמואל. שיתיתי בצמא את סיפורו המרתק עד שבשלב מסוים שכחתי לרשום את דבריו והפכתי למאזין סביל. לאמיתו של דבר אין סיפורו של שמואל בוגע לכתבה זו העוסקת במספנה, אך הלקח המאלף מקורות חייו מהווה את אחד מתמציות חייו של העם היהודי ובסופו של דבר יש לו השלכה גם על עבודה המספנה. אסתפק במספר שורות על פרשה מופלאה זו היכולה להוות בנקל סיפור בפני עצמו.

חממה ביצור הטילים

שמואל, יליד פולין, היה בן 15 כשפרצה מלחמת-העולם השנייה בה איבד את כל משפחתו. הוא עצמו נלקח למחנה עבודה גרמני ושם עבד כמסגר-רתך.

הגרמנים, שעמדו על כשרונותיו של-הוא לגרמניה ולאחר מיון קפדני שובץ במפעל סודי בו ייצרו הנאצים את אחד מכלי הנשק החשאיים שלהם: הרקטות V2 V1. הגרמנים שהיו משוכנעים שבידיהם מכה ניצחת לבנות-הברית העסיקו אלפי שבויים במפעל זה, כדי להספיק ולהגיע להכרעה צבאית מהירה.

המפעל היה בנוי בניקרה שנחצבה בצלע הר ונשמר בקפדנות ע"י כוחות גדולים מבחוז ואלפי שוטרים של ה-אס.אס. הידועים לשימצה.

„על אף השמירה המעולה הצלחנו ל-בצע מידי פעם חבלות בתהליך הייצור. בתגובה על כך תלו הגרמנים עשרות שבויים בתוך המפעל, כדי להפחיד אותנו, אולם הדבר לא הרתיע והמשכנו לבצע חבלות בכל דרך אפשרית“.

נים? — הפסקנו אותו. „הרי יש בעיות עבודה, משכורת וקידום מקצועי“.

„לא“, מיהר להשיב בהחלטיות. „צריכים להפריד בין הדברים. כשעבדתי בימי הכוננות כמו מטורף לא פסקתי מלחשוב על דבר אחד: אסור, אסור ששואה כזו תחזור שוב. אם כל ספינה, או כל פצצת טורפדו יכולה למנוע זאת, צריך לעשות כל מאמץ וגם בלתי אפשרי“.

לא היו לנו שאלות נוספות.

סיפורו של שמואל שייך לו בלבד. אולם הוא יכול לשמש בבואה לסיפוריהם של יצחק, יגאל, צבי ורבים אחרים.

כשגורל המלחמה התהפך ובנות-הברית התקרבו לגרמניה, פרקו הנאצים את המפעל והעבירוהו ברכבות על אלפי ה-שבויים לעומק שטחה של גרמניה.

„ידעתי אז שזה הסוף שלנו“, נזכר שמואל בחיוך מריר. „מכיון שלא היה לי מה להפסיד, החלטתי להימלט. באחת ההזדמנויות כשהרכבת האיטה את מהלכה, קפצתי מהקרונ והסתתרתי בתוך ואדי. בסביבה נשמעו קולות נפץ והבנתי שכוחות בעלות-הברית אינם רחוקים. מ-הרתי לכיוון אחת הגבעות ולפתע קיבלתי צרור ברגל. שומרי הרכבת רצו לתפוס אותי חי, אך במאמצים נואשים זחלתי לראש הגבעה שם התעלפתי בידיו של סמל אמריקאי“.

„לאניה גילוח ולי — תספורת“

רים, כשם שסיפורה של אחי אילת יכול להיות סיפורה של המשחתת חיפה, של הצוללת רהב, של טרפדת כזו או אחרת.

כשנפרדנו מאנשי המספנה אמרו לנו: „מה ששמעת פה, זה לא עניין לשעתיים, שלוש, על כך אפשר לכתוב ספר“.

ייתכן שספר מוקדם עדיין להוציא לאור, אך אנו תקווה ששורות אלה יהיו ביטוי מזער לכל אותן שעות יפות בהן ניצחו אנשי המספנה במלחמה מבלי לירות אף כדור אחד.

השואה לא תחזור

שמואל עלה ארצה בשנת 1949 ומאז הוא עובד במספנה, הוא החל בשלב נמוך, השתלם במקצועו עד שהגיע ל-מה מקצועית גבוהה.

„אתה שואל מה קושר אותי למספנה? אגיד לך. כשהתחלתי לעבוד פה, הרגשתי שיש לי מין פיצוי על כך שפעם ייצרתי נשק עבור הגרמנים ואילו היום אני תורם לכוחו של חיל-הים שלנו“.

„האם הרגש לא קהה במרוצת הש-“

התותחים של סגן „לוכסי“

מאת שלמה נקדימון. כתב צבאי בחיל־הים

אמנם, סגירת המפעל גורמת לי נזק, אבל אין ברירה. אני חייב זאת למולדת ואתן לה כל שתדרוש ממני.”

גישה זו משותפת גם לקצינים בכירים של המילואים. סיפר סגן־אלוף: „הגעתי ישר מספסלי הלימודים באוניברסיטה. תוך ארבעה ימים דאגתי, יחד עם חיילי, להפעיל אניה שהיתה צריכה להיות מוכנה רק בעוד שלושה שבועות. אניה זו היא עתה בכושר מלא, ומוכנה כבר לצאת לכל משימה שתוטל עליה.”

במשחתת אילת פגשתי את דן בן־אמוץ, איש חיפה. (כל דמיון בינו לבין דן בן־אמוץ איש ה„חמאם“ הוא מקרי בהחלט). הוא מספר: „כשראיתי שלא קוראים לי, דרשתי לגייס אותי. ערב אחד, בשבוע שעבר, כשחזרתי מ־התיאטרון הביתה, מצאתי בבית צו גיוס מיידי. ארזתי את החפצים ובאתי. אני מרגיש נהדר ומוכן לעשות כל מה שיוור לי.”

לדן בן־אמוץ אשה, בן ותאומות. הוא אינו מסתיר את געגועיו אליהם: מאז יצא למילואים, לא ראה אותם.

„מה הכנת היום לארוחת הצהריים?“, ליפא: „מנה ראשונה — מרק גולאש. מנה שניה — בשר קופסאות חתוך ל־החתיכות עם ציפס או פירה. ולקינח: קופסת רסק תפוחי עץ עם אישכוליות. ואחרי זה...“

„תפוס עמדה!“

את ההסבר מעורר־התיאבון של ליפא קוטע קול המפקד: „תפוס עמדה“ — וקני תותחים כווננו אל היעד. לפי שעה — יעד מדומה.

סגן־אלוף נפת לי מסביר: „נתקלנו בתופעה מעניינת. לא זו בלבד שההת־ייצבות היתה מהירה — והלא כל האג־שים הם אנשי־מילואים — אלא שאלה שעדיין לא נקראו לבוא, טילפנו לבסיס, ואחדים אף אל אשתך, ודרשו לחיילים. הם דרשו זאת בכל תוקף.”

היטיב להמחיש זאת טוראי שלום כהן, המשמש צדד בעמדת תותח: „כך זה היה: קיבלתי את צו־הקריאה. סגרתי את המפעל הקטן שלי ליצור מוזאיקה.

במשטח חולי רחב ידיים, אירשם בצפון, בוססה קבוצת נשים. לכ־אורה, היו פניהן מועדות לחיגגה כלשהי, שכן בידיהן נשאו תופינים, מגדנות ומט־עמים שונים. עודן צועדות — וטנדר צבאי נעצר לידן. סגן, במדי חיל־הים, קפץ מתא הנהג כשחיוך שפוך על פניו. „מהיכן ולמי?“ ביקש לדעת. אחת מהן השיבה: „אנו גרות בסביבה. ראינו כוחות־צבא מתפרשים. גם לנו בנים ב־צבא. החלטנו להביע בצורה זו את רג־שותינו“. עוד זו מדברת, וחברותיה שלפו מסליתן כל טוב. בין השאר — שישים בקבוקי משקאות מעולים. הסגן, המכונה בפי פיקודיו בשם „לוכסי“, לא חדל מלהתפעל.

סגן „לוכסי“ מגויס עתה למילואים. בחיי יום־יום הריהו מנהל חברה, אבל כשהוא לובש מדים, נעשה כל עניין אחר חסר־השיבות בעיניו.

„בכושר טוב“

כמוהו כחייליו. הללו, אנשי־מילואים שגילים נע בין 25 ל־45, הם בכושר טוב. אומר „לוכסי“: „אני סומך עליהם. לפעמים הם נראים איטיים. זה — משום שהזמן עושה את שלו. אבל כאשר הם מונקים אל התותחים, אז...“

והלכה למעשה. בחלל נשמעה הפקודה: „צוות לאחור“. כהרף עין זינקו חייליו של „לוכסי“ אל עמדותיהם ותפסו איש־איש את מקומו. סמל הצדיע לסגן והכ־ריו: „המפקד, מספר 42 תפס עמדה. התותח כוון קדימה, קנהו טווח אל היעד.

סגן „לוכסי“ סוקר את עמדות הסוללה בזו אחר זו. הוא בוחן את יעילות חייליו ושביעות־הרצון ניכרת היטב על פניו. שניות ספורות בלבד — „כמו שכתוב בספרים“ — חלפו מרגע מתן הפקודה עד לביצועה.

„ועכשיו“, אמר „לוכסי“, ספק ברצי־נות ספק באירוניה, „אראה לכם את המ־יוחד שביחידה שלי“. הוא מתכוון לחייל־המילואים ליפא, הניצב ליד תותחו. ליפא רתוק לתותח, אך אין זה מעכב בעדו להיות טבח בשעות הפנאי. בחייו האזרחיים משמש ליפא כיצור מכונות מזון, אולם, הוא מסביר כי אין בין מקצועו האזרחי לבין הידע הגסטרונומי שלו ולא כלום.

מלאכתם של מגויסי חיל-הים אינה קלה. רוב שעות היום הם נתונים לחסדי השמש הלוהטת. אך איש אינו מתלונן ואינו מותח ביקורת. כל הבעיות האישיות נדחקו הצידה. השאלה המטרידה את כולם היא: „מתי יהיה מה?”

דודו שביט בלט באניה בזכות זקנקנו הנוצץ. במבצע סיני השתתף בקרב על אי-בר-הים-אל-אוול ועתה נמנה הוא על מילואי אותה אניה — אח"י חיפה

אחד מהתותחים שהוצבו במקומות שונים לאורך חופי הארץ

על שם המשחתת

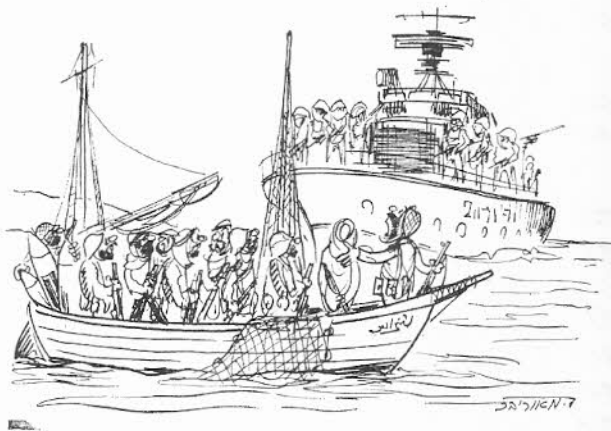
את דודו שביט, בעל זקן הסנטר, פגשתי על סיפון חיפה (לשעבר איבר-הים אל-אוול). הוא נמנה על שוביה של אניית-הדגל המצרית בימי מיבצע סיני. גם הוא נכון לפעולה. כ- מוהו — כעמיתו יעקב אילת (שם

המסתנן...

נוסע-סמוי שנתגלה אתמול על סיפונה של אחת ממשחתות חיל-הים, גרם למבוכה ולהתרגשות בקרב אנשי הצוות. הנוסע הסמוי היה, לא פחות ולא יותר, רס"ר מוסה המפורסם, רס"ר האניה, אשר לפי מיטב ידיעותיהם של פקדיו ומפקדיו, היה צריך להימצא בבית-החולים. מסתבר, כי רס"ר מוסה לקה בשטף-דם ברגלו בדיוק ביום שבו הוכנסה האניה למצבה-הכן. כאשר שמע מוסה כי האניה עומדת להפליג, הוא התקשר עם מפקדו וביקש רשות לחזור. „בשום אופן”, אמרו לו, „קודם כל תהיה בריא”.

שעות אחדות לאחר שיצאה האניה לים, נתגלה רס"ר מוסה בתאו. בירור קצר העלה, כי הוא הימרה את פי הרופאים, נמלט מבית-החולים, „הסתנן” לאניה והסתתר בתאו. הוא חשף את עצמו רק לאחר שעשתה האניה כושרת דרך ארוכה.

„מה חשבתם?”, אמר לאנשיו המשתאים, „מ”רס”ר מוסה לא מתפטרים כל-כך מהר. אותי תשאירו בחוץ עם לחץ-דם, ואתם תלחצו פה על ההדק?”

עוד לא ראינו דייגים מימיכם?

משפחתי הוא אילת על-שם המשחתת אילת, בה שירתתי שירות סדיר”.

אומר יעקב אילת: „אני מקווה שבקרוב הבא עם המצרים, הם ישלחו משחתת מעולה יותר מאיבר-הים אל-אוול. חיל-הים זקוק למשחתות רבות יותר...”

סיור למוקדי הסערה

מאת אורי פורת

עם הכרזת מצב הכוננות בצה"ל הייתי הישראלי שנמצא במקום הקרוב ביותר למוקד המתיחות בעולם: מיצר טיראן. אמנם שהייתי בחברתם של אנשי צוות הטרפדת שהיטיחה אותנו בשעטה על גבי מימיו הכחולים-כחולים של מפרץ אילת. אולם, כדי "להתקרב" יותר אל המקום שאליו מופנות כיום עיניהם של מיליונים, כשלת והגעתי בקושי אל חרטום הספינה המהירה, שניתר בפראות ממקומו.

נקניק ארוך וצר

שטנו באור יום מלא, בסיור שגרתי בקטע מאותו נקניק צר וארוך, הגמשך לאורך 200 קילומטרים, מאילת עד שארם-א-שייך.

במהירות שיצרה געש לבן ומקציף מאחור, הגענו לקצהו של תחום הסיור, בנתיב צר ונאיטראלי, כמעט בדיוק בין סעודיה ומצרים. מימין ומשמאל, במרחק קטן מאוד, התנשאו הרים תלולים, שהתחלפו, לסירוגין, בצוקים שגלשו כמעט אנכית אל הים.

"הנוף המקסים הזה נמשך כך עד מיצר טיראן", אומר לי סגן עמ"י, מפקד הטרפדת.

מימין, מעבר לפסגות הממורטות, משתרע מדבר סיני, משמאל — ערב הסעודית, אשר חלק מרצועת החוף שלה, לאורך 25 קילומטרים מעקבה, ניתן במתנה לחוסיין, על פי בקשתו.

"מה הוא צריך את החוף השומם הזה? שאלתי בדאגה. "בשביל מה הוא ביקש אותו?"

טרפדת של חיל-הים במפרץ אילת. ברקע — הרי סעודיה

התותחנים בעמדות הנ"מ

„אולי רוצה לעשות שם, סקי“, מסביר סגן עמי ברצי-
נות נוראה. „אחרת גם אני לא מבין למה הוא צריך את זה...
גלים גדולים, צחורי רעמה, נעו בעקבות הטרפדת,
שהסעירה את המים במדחפיה. ביניהם ניקו תהומות כהות,
כתלמים בשדה חרוש. טסנו מספר ניכר של קילומטרים
דרומה, אם אפשר לכנות כ„טיסה“ את היטלטלותנו הנמרצת
על החרטום שהיה זקור מעט מעל פני המים.

אניות האויב לא נראו

הטרפדת ציירה על-פני המים מעגל קצף כמעט מושלם,
כאשר גיפתה על מנת לחזור, תוך ביצוע חוגה רחבה, שהע-
מידה במבחן קשה את בני-מעי. שיט זה נסתיים, כאשר
ביד בטוחה ניווט סגן עמי את ספינתו לעבר המיפרצון
המשמש את מעגן הסירות, בנמל הזעיר של אילת. לאחר
תימרון קל בקשרה הספינה אל הרציף בדיוק מופתי ושגתם
מחרישת-האזניים של מנועי ה„פאקארד“ העצומים נדמה
בבת-אחת.

השקט שהשתרר לאחר מכן היה שקט מוזר. מוזרה היתה
גם ההרגשה, כי מקום נאה זה — נמל אילת — שומם וחסר-
תנועה ופעלתנות בגלל חסימת המיצרים בדרום. הקסם
וההוד האופף את קצהו הצפוני של מפרץ אילת, מתנגש עם
המחשבה שאותה רצועת מים כחולה וצלולה להפליא, חבוקה
בורעות יבשה של אויב.

במעלה המידרון המוביל אל בסיס חיל-הים, המשקיף אל
נמל עקבה שממול, התמקמו אנשי המילואים במספר אוהלי
חאקי.

אלף חיוכים. זוהי קבלת הפנים הרגילה. זה ימים אחדים
שמזדמן לי לערוך היכרויות עם חיילי יחידות שונות של
הצי — ותמיד אלף חיוכים בכל מקום, בכל שעה, בכל
תנאי — אפילו כאשר התנאים קשים. ובאילת — התנאים לא
קלים היום כלל וכלל. אך למרות הכוונות המתישה בחום
הלוחט, למרות העמל המפרך הכרוך בטיפול השיגרת בכלי-
המשחית, למרות המרחק הגדול מן הבית ומכל היקר לו
לאדם — למרות כל זאת נראתה לי אילת שאננה ובוטחת
בכוחה לפרוק מעליה את המצור הימי. או כמו שאומר סגן
„קוקיי“, אחד מקציני הבסיס: „אם לא יתנו לאניות להכנס —
נכניס להם“...

אמרו ועשו.

הטרפדות בצל תותח חוף באילת

מראה מעל הגשר

בסיס לנוכח אויב

מאת נשלמה נקדימון. כתב צבאי בחיל־הים

למעלה: מפקד החיל בשיחה עם קציני הבסיס ומפקדי כלי־שיט.
למטה: „קול ישראל ברשת השידורים העבריים... והרי החדשות...”

של סא"ל יקותיאל משימות נוספות, והיה עליו לבצען
בהקדם האפשרי.

סיוע מעבר למצופה

„התחלנו כמעט מכלום” סיפר סא"ל „קותי”, „והיום, ימים
ספורים ביותר לאחר מתן ההוראה, דופק הבסיס כהלכה”.
מלבד המשימות הרגילות המוטלות עליו, כגון מתן שירותים
לכלי־שיט שונים, שמירה ימית ופיקוח, הריהו צפוי אף
למשימות מיוחדות. לשם כך מדרבן המפקד את אנשיו.
וכך אמר: „אני בטוח שהם יעמדו בכל משימה שתוטל
עליהם”. למסקנה זו הגיע לאחר שסיכם את פעילות בסיסו
בשעות האחרונות.

סא"ל יקותיאל נזקק לשיתוף פעולה עם הגורמים האז-
רחיים, השוכנים סמוך לבסיסו. הוא אינו חדל מלהתפעל על
שיתוף הפעולה שגילו אלה. שכן, מלבד זאת שנתנו את
כל מה שנתבקשו ואפילו יותר מכך, הם נשארו עד השעות
המאוחרות של הלילה. שמא יתברר שהם יכולים לסייע יותר
מכפי שנתבקשו.

נשים הגרות בסביבה גילו יומה מיוחדת, וסיפקו לחיילי
הבסיס מגדנים ומטעמים שונים.

המוראל בקו עליה

מפקדי הבסיס מדברים בהערצה רבה על אנשיהם. זה ימים
אחדים שהם מנותקים ממשפחותיהם הנמצאות בעורף.
אך אין בכך כדי להשפיע במאומה על המתח שלהם,

סגראלוף יקותיאל אינו אוהב לפקד ולהורות מבלי
להיווכח במו עיניו בהוצאת הפקודות אל הפועל. כיוון
שכך יודעים חיילי הבסיס של חיל־הים אישם, שסא"ל
יקותיאל הוא מפקדו, כי הלה עשוי לבקדם בכל רגע
משעות היממה.

אך לא ה„חשש” מפני ביקורו של המפקד, הוא שמגיע אותם
במלאכתם הקדחתנית. הם יודעים כי כאשר נותנים פקודה,
יש לבצעה. נוכח המתח הבטחוני האחרון הוטלו על הבסיס

„הדודות“ הגיעו

ה„דודות“ הגיעו, עם דברים טובים! — הדהדה הקריאה, ומייד צצו כמה מזורפי זקן מסוקרנים, לראות מה עוד שולח העורף הטוב לחייליו.

המשלוח הכיל כל טוב — עוגיות משושות ומחומשות, חפיסות של סיגריות, סכיני גילוח, סוכריות ואפלים, ושיא ה„לוקסוס“ — מאה מנות „פלאפל“ טרי...

וה„דודות“ — הן קרנו מאושר. באיוו אהבה, באיוו מסירות כרכרו מסביב לחיילים, שמציאה זו נפלה להם משמים.

לך וספר להם לעולי הימים, שכל „דודה“ כזו היא אימו של חייל, הנמצא גם הוא אי-שם, ששנתה טרופה בלילות, שמצפה היא לגלויה או למכתב — המבושש כה להגיע, אם משום שהילד פשוט מתעצל או שהוא עסוק, „מי יודע במה“. והן מחייכות אל החיילים. חיוך שכולו חיבה, כולו אימהי.

והחבילות — כאן קופסת נעליים מעוטרת בציורים של טנקים, חיילים ודגלי המדינה. שם ציור של שמש גדולה, השולחת קרניים אל אניה גמלונית, שארובותיה מעלות עשן סמיך.

במשרדי „ועדת האימוץ“ אנו פוגשים את מלכה לוינסון, הרוח החיה המסתתרת מאחורי משלוחי החבילות. היא כבר ותיקה בעסק והיא טורחת לא רק בימי חירום אלא גם בימים של רגיעה. ההמולה מרובה מסביב ולמלכה אין פנאי — צריך לטפל כאן ולדאוג שם. בקושי מצליחים אנו „לסחוט“ ממנה קצת נתונים עובדתיים.

- * תושבי קרית חיים „אירגנו“ 7 ארגונים גדולים ובהם מכל טוב.
- * אשה אחת שלחה... כרטיס של התזמורת הפילהרמונית.
- * נשות קרית-חיים שלחו 300 חבילות שוי.
- * אשה מק' שפרינצק, אם ל-5 בנים מגויסים, תרמה 100 ל"י.
- * קבוצה בת ארבע נשים, שכנות ברחוב אחד, אספו לא פחות מ-300 שמיכות — כדי שלבחורים „לא יהיה קר“.

על המוראל וכל הקשור בכך. יתכן, אומרים המפקדים שתוך מספר ימים נוספים יגיע המוראל שלהם לשיא, בשל המתה בו הם נתונים. „אך עד אז: עובדים, עושים ומתאמנים. הכל לקראת העתיד. מה צופן העתיד בחובו אין איש יודע. אבל אנו מוכנים לכל: להתקפה ולהגנה, גם לשלום.“

עידוד רב נסך בקרב אנשי הבסיס ביקורו של מפקד חיל-הים, אלוף שלמה אראל. הוא שוחח עמהם קלות, הת-עניין בבעיותיהם, וטפח על שכמם. בידם היה אותה שעה עלון חיל-הים, בו נתפרסם מאמר של אלוף אראל, תחת הכותרות: „כוננות לקראת מבחן“.

כתב מפקד חיל-הים: „בל ישלה האויב את עצמו. ברגע שתפרוץ מלחמה, לא נמתין לו במימינו ולא נניח לו, אפילו לרגע, כי יכתוב לנו את תנאי הקרב, בהתאם למסורת המפור-ארת של צה"ל נביא את המלחמה ואת ההרס אל מימיו הוא.“

הם, בהחלט, מאמינים בכך, ואפילו בצעו זאת.

בסיס תוך יממה

מאת אורי פורת

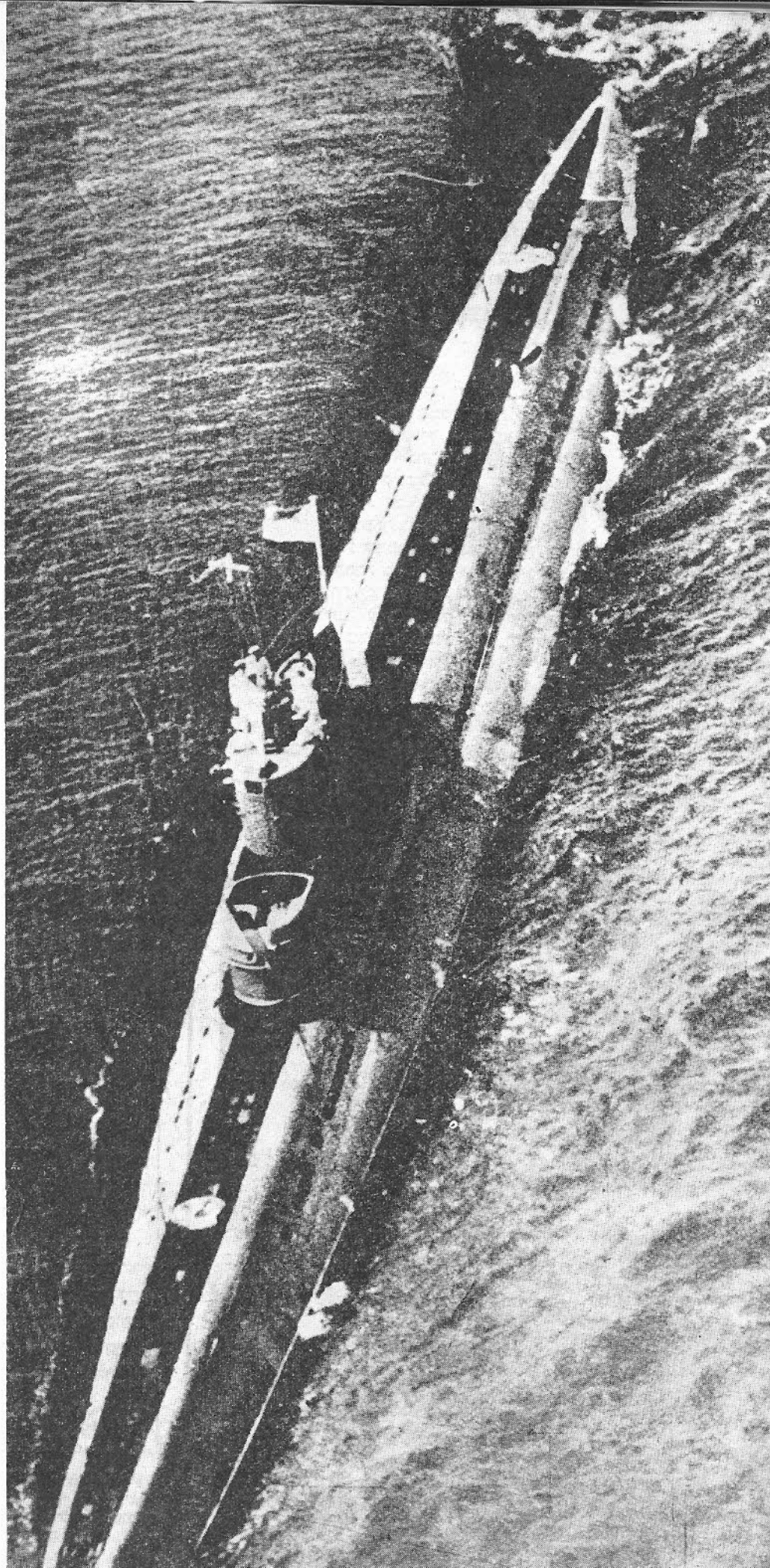
24 שעות לפני שהיה שם בסיס — לא היה שם כלום. היו שם רק מספר רציפים שוממים ומחסנים נטושים. מלבד מספר לא קטן של עכברושים מפוטמים, לא נמצאה באותו מקום אף נפש-חיה.

24 שעות אחרי שהוחלט כי יש צורך להקים בסיס באותו מקום — הכל היה מוכן. אתמול סיירתי שם בהרגשה שמשטים בי. מפקד היחידה, סגן-אלוף „קותי“, היה נאלץ לעמוד בפרך על מנת לשכנע אותי, כי אכן לא „מוכרים“ לי „לוקש“. שוב ושוב הוא חזר ואמר, כאילו נהנה מספיקותי: „מה אתה לא מאמין? מה לא יכול להיות? זה לא סתם פרופוגאנדה, או משהו כזה, אתמול לא היה כאן כלום!“

ואכן, כך זה היה. כאשר המדובר הוא בחיל-הים, נראה כי במלחמה עם הזמן, לא קיים שום דבר שהוא בבחינת בלתי אפשרי. מספר ספינות שהיו במצב אומלל — בעיצומם של שיפוצים — הוכשרו לפעולה קרבית תוך מספר שעות, בעוד אשר להשלמת העבודה, על-פי התוכנית, היה צורך בעוד מספר שבועות. והמדובר הוא בעבודה מפרכת ומסובכת ומורכבת כמנגנון עדין של שעות שוויצרי, אם נזכור את מערכות התותחים; הבקרה; והקשר; והגילוי; והמכונות וכו'. כך היה גם באותו בסיס אי-שם. בתחילה הובאו הכלים ואחריהם האנשים, מצויידים ברעיונות אין סוף לחידושים ויעול ושיפור ושיכלול. תוך שעות אחדות הוקם שם בסיס ימי, אשר לולא שוכנעתי כי הוקם בשבוע זה של חודש מאי 1967, הייתי חותם כי הוא קיים שם — כבסיס ימי — עוד מימי הוויקינגים.

משמאל למעלה: „מהעורף באהבה“ מנישה הגב' מלכה לוינסון. לידה סא"ל י. ראשון משמאל: רס"ר א. למטה: תוצאות ההתנדבות — מאות מנות פלאפל מתחטלות בתאבונם הרב של אנשי צוות אחת המשחתות

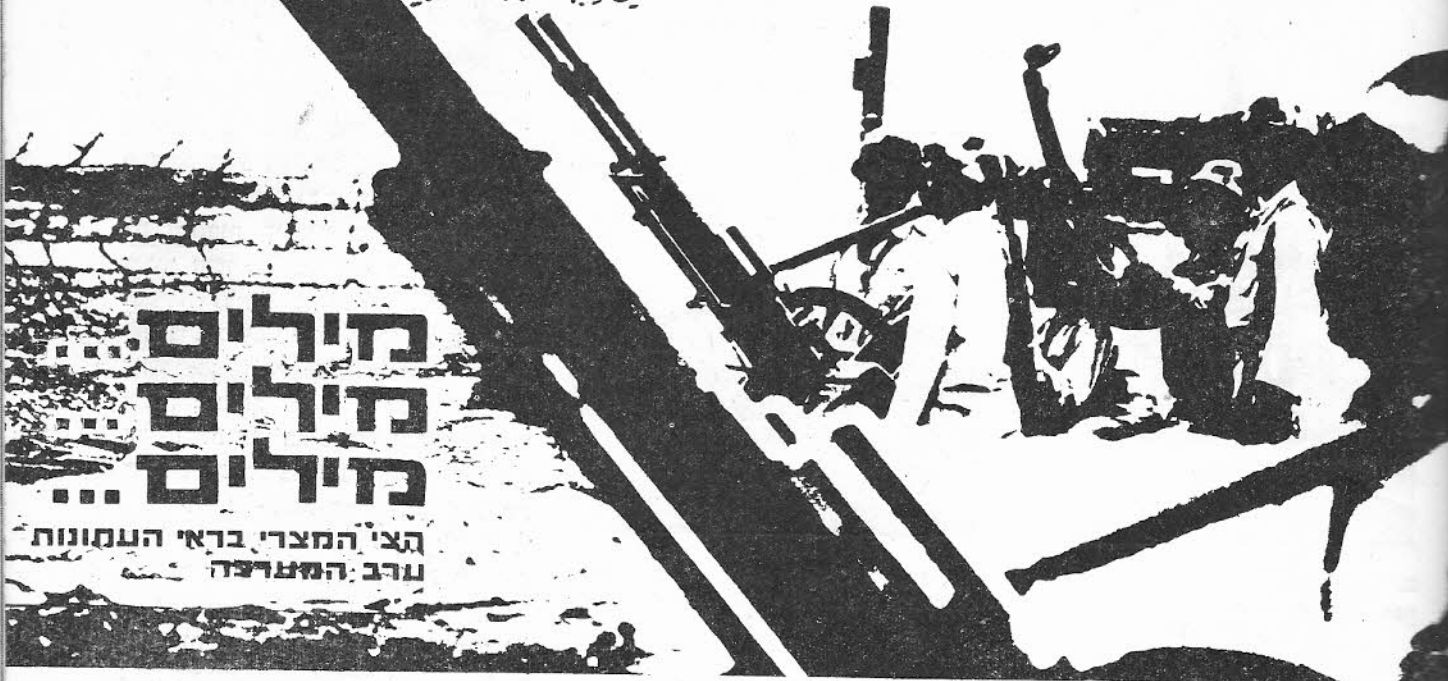
הצי המיצרי

القوات المصرية ترقب الموقف

• الرادارات مسقاة على الرمال وفي البحر لمراقبة التحركات

تفحص كتيبة: قذائف الطويل

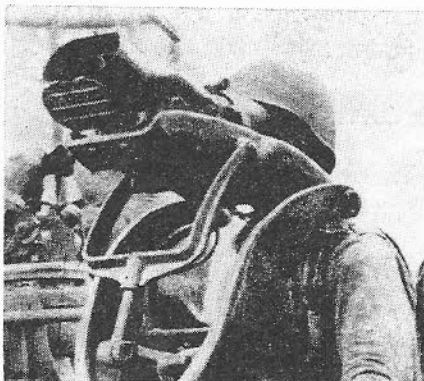
ميراث
 ميراث
 ميراث

הצי המצרי בראי העמונות
 ערב: המערכה

מאת יעל ארזני

„בידינו המשחתות החזקות ביותר ב־
 מזרח־התיכון, המצוידות בנשק החדש
 ביותר, וחיללים בעלי רמת אימונים גבוהה.
 בידינו ספינות טילים המסוגלות להטביע
 את האניות הגדולות ביותר והנזשבות
 למהירות ביותר בים התיכון.
 „בידינו ספינות מיוחדות נגד צוללות

„אניותינו מצוידות בנשק החדש ביותר
 וחיללינו בעלי רמת אימונים גבוהה”

ויזיה הדביקו בקושי את קצב „הנצחונות”.
 שירי הלכת שהושמעו ברדיו שימשו עטי־
 פה רעשנית להצהרות התוקפניות ותמו־
 נות הצבע בעתונים כאילו רצו להקנות
 ממשות לכתבות המלחמתיות.

הגדול והחזק ביותר

השבועון המצרי „אחר סאעה” (השעה)
 האחרונה) מיום 31.5.67, הקדיש את כל
 הגיליון לתיאור מאמצי הגיוס והכוננות
 של הצבא המצרי במצרים, בחצי האי
 סיני, ברצועת עזה ובאיוור ים־סוף.
 לא קופח גם חלקם של שירותי ה־
 עורף במצרים, חיל העזר לנשים, צבא
 הנוער, האמנים שבאו לבדר את החיילים
 בחזית וכמובן גם חלקם של הצבא הפ־
 לשתינאי ויתר הצבאות ששיגרו יחידות
 משלוח כדי להשתתף במערכה נגד
 ישראל.

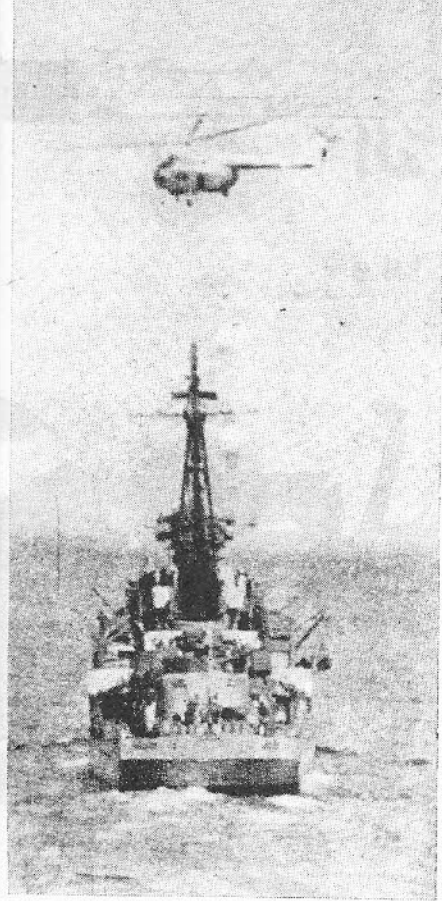
מתחת לתמונות של כלי־שיט אל־
 חמתיים כשבתוכם צוותים בעמדות קרב
 כותב „אחר סאעה”:

השבועות רבי המתח שקדמו לפרוץ
 המערכה היו גדושים בהסתה ערבית
 פרועה וארסית שכוונה נגד ישראל, מנ־
 היגיה וצבאה. החיכוכים הפנימיים הבין־
 ערביים לא באו לידי ביטוי לפחות בנור
 שא אחד — השנאה לישראל והשאיפה
 להשמדה.

שירותי הרדיו, הטלוויזיה והעתונות ה־
 ערביים התחרו ביניהם, מי יעלה על מי
 בעוצמת ההסתה ושלחוב ההמונים מחד —
 ובתיאור רברבני של עוצמת צבאותיהן —
 מאידך.

כל אמצעי התקשורת: בקול, במילה
 ובתצלום תיארו את אימוני היחידות, את
 הפיסת המערכים בקווי הגבול עם ישראל
 ואת חסימת מיצרי טיראן. תיאורים אלה
 הסתכמו בנוסח אחיד: הומנה לצה”ל
 לנסות את כוחו בהתמודדות הצפויה.

מצרים, המתיימרת להיות מנהיגת ה־
 שלם הערבי בכל אתר ואתר לא פיגרה
 ביחס גם לנושא זה. קצב תוכניות הטל־

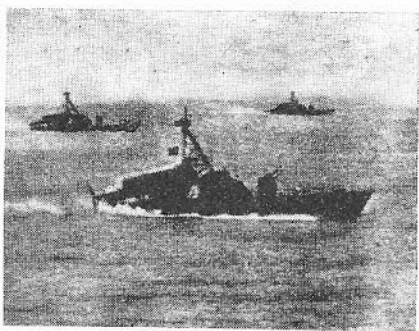
„בידינו הופקדה המשימה המהפכנית — השליטה על מפרץ עקבה וסגירתו בפני האויב הישראלי“

בידיהן הופקדה אחת המשימות המהפכניות החשובות ביותר והיא — השליטה המצרית על מפרץ עקבה וסגירתו בפני האויב הישראלי.

„שרם-אל-שייך הוא אחד המוצבים ה-איסטרטגיים בפתח המפרץ, כיון שהוא משמש כצואר הבקבוק של המפרץ ושוכן על אם הדרך היחידה לאום-רשרש לש-עבר, או אילת הישראלית כיום.“

משחתות כל-בו

לאחר שהכתב מציין את ההישגים ה-מדיניים והכלכליים שבאו בעקבות ס-

ספינות-טילים מצריות בתרגיל. ספינות אלו לא הופעלו כלל ע"י הצי המצרי במלחמת ששת הימים

תפקידי הגנה והתקפה כאחת נגד משחתות האויב ואף נגד צוללות. הן נושאות נשק מיוחד נגד צוללות בנוסף לנשק הישן והמקובל: פצצות עומק.

„המשחתות המצריות החדישות נלחמות באיסטרטגיה מיוחדת, אין הן פועלות ביחידות, אלא בקבוצות. לאחרונה נערכים תמרונים במימי ים-סוף והים-התיכון בהם תורגלה השיטה האיסטרטגית הימית החדשה של „מכה מהים לים ובאותו הזמן מהים ליבשה“.

התקפה מצרית משולבת

לאחר דברי הלל למשחתות המצריות, שואף כתב „אל מצוור“ אויר מלוא ריי-

אטומיות, אשר פצצות העומק שלהן יכולות להשמיד את הצוללת הגדולה ביותר. „בידינו הליקופטרים למלחמה בצוללות ובידינו מערכת הגנה משוכללת נגד צוללות האויב. חיילי הנחיתה של חיל-הים הערבי מוכנים ברגע זה לדרוך על חופי ישראל“.

פקודה לפתוח באש

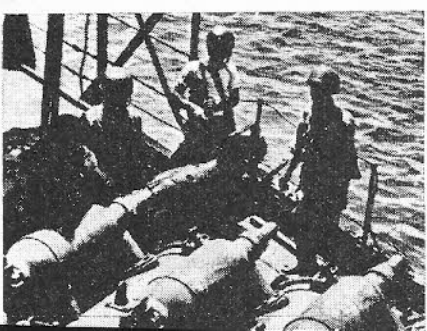
עוד טרם הספיקו קוראי „אחר סאעה“ לעכל את התמורות המפוארות שחלו באיזור וכבר סיפק להם חומר חדש ל-מחשבה השבועון „אל-מצוור“ (המצויר) מיום 2.6.67. תמונות צבע ססגוניות עיטרו את הכתבות תוססות הלהט שהזינו את ציבור הקוראים בשפע של אידיאולוגיה וטפיחה עצמית על השכם.

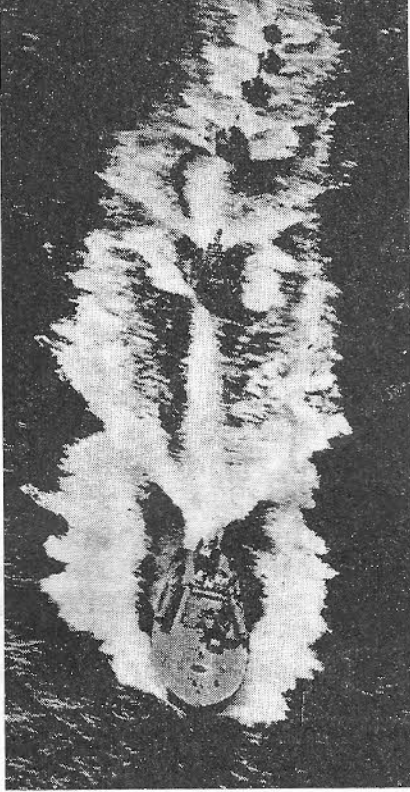
נצביע הפעם רק על חלקו של חיל-הים המצרי כפי שהוא בא לידי ביטוי בכתב עת זה. כותב חמדי לוטפי שנלווה אל יחידות הצי באימוניהן ובסירותיהן לא-חר חסימת המיצרים בפני שיט ישראלי. „הייתי על אחת המשחתות המצריות במפרץ עקבה, שפעלו בתיאום עם הצוללות. ספינות הטורפדו וספינות הטילים. „ספינות המשמר, אשר יוצרו במספנות המצריות מתחילתן ועד סופן, שומרות על חופי מצרים. ספינות אלה מצוידות בתותחים נגד מטוסים נגד מטרת שטח ימיות ויבשתיות, וכן במערכת רדאר חדישה. הן מופעלות ע"י חשמל וכל ציודן הוא אוטומאטי.“

„הפקודות המבצעיות שניתנו ליחידות הימיות השונות, שסרקו את השטח, היו — לעצור כל אניה העוברת במים הטריטוריאליים של מצרים ואשר מטענה וכיוונה אינם ידועים בבירור. הפקודות אמרו לערוך חיפוש במטענה, לבדוק את ניירותיה, ואם תסרב לכך, יש לפתוח עליה באש.“

„יחידות חיל-הים פועלות עתה יומם ולילה, בשיתוף עם כוחות האויר והיבשה.“

„על ישראל לטבוע... כוחותינו ערוכים לקראת המערכה המוחצת“

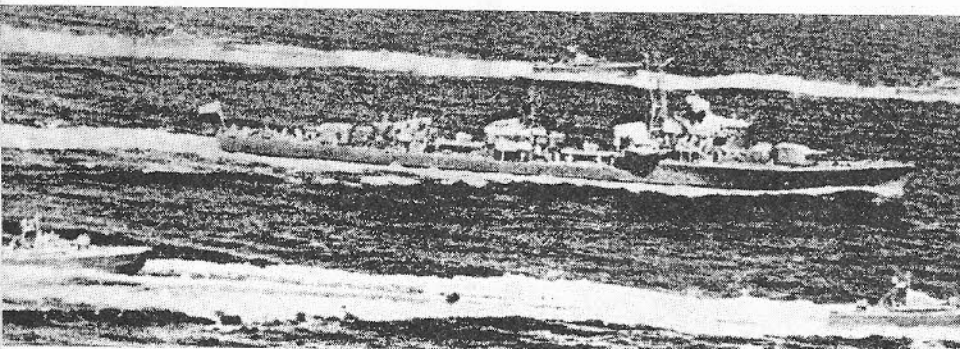
מבט מן האויר על ספינות טורפדו מצריות

הכושר המצוין ואומץ הלב המרקייע שח-קים, את חובתן המלחמתית נגד יחידות חיל-הים של האויב בכל מקום. הן יורעו בקרבן הרס מוחלט כשלצידן עומדות יחידות הקומנדו הימי אשר הוכיחו את גבורתן במלחמת תימן, והפגינו את על-יונותן במלחמה בהרים ובים. הם חיים עכשיו מתוך ציפיה למערכה הקרבה, כדי להשאיר את טביעת אצבעותיהם על המפעלים והבסיסים ועל כוחות הים של האויב."

מסירות של נצחון

צוות השבועון ממשיך לתאר את עוצמתו של הצי המצרי במילים ובתמונות (סוף בעמ' 31)

משחתת מצרית מדגם סקורי (נמסרה למצרים ע"י בריה"מ) בהפלגה בכוח משימה עם ספינות טורפדו במטרה "להשמיד את ישראל"

ספינות הטילים מדגם קומאר ואוסה שהפכו לפאר הצי המצרי משכו את תשומת לבו של כתב השבועון, אולם חרף כל מאמציו לא הצליח לדלות פרטים על תכונותיהן המבצעיות. כל מה שמפקדי הצי נאותו למסור לו היו הדברים הבאים:

"כוחותינו הימיים מסוגלים לשגר טילים מעל פני-הים כדי לפגוע בשטחי האויב, במפעליו ובבסיסי ההגנה וההתקפה שלו. אנשי הטילים הצליחו להגיע לשיאים חדשים בפגיעה במטרות ימיות. היחידות הימיות החדשות אשר הצטרפו אל הצי הערבי מצוידות בצידוד אלקטרוני, ובמתקנים נגד לוחמה גרעינית.

"לספינות הטילים יש יכולת פעולה מהירה כדי להגן על חופי הארץ וגם לתקוף. הן מסוגלות לחסל את זרוע הים של האויב בצורה יעילה ומוחצת עד כדי כך שייאלץ לסגת ולערוך את כוחותיו מחדש. ספינות הטילים והטרפדות אומנו למלחמה ימית ברמה גבוהה ובקנה מידה עולמי."

הניסיון נרכש בתימן

היחידות המיוחדות של הצי המצרי זוכות מדי פעם לפרסום רעשני ונמלץ. אנשיהן מתוארים כגיבורים העשויים לבלתי חת המוכנים למסור את נפשם מנגד. אימוניהם מתוארים כקשוחים ביותר והם עשויים לשהות תוך ניתוק מוחלט מבסיסיהם תקופה ארוכה ללא מזון ומים. וכך מספר השבועון על אימוניהם המיוחדים: "בין היחידות החדשות, נמצאות גם קבוצות של מתאבדים אשר אומנו בפעולות חבלה תת-ימיות.

כאשר יתקיפו כלי-השיט שלנו את אניות ובסיסי האויב, יקיימו יחידות אנשי הצפרדע, בעלות המוראל הגבוה,

אותיו וצולל מתחת לפני הים עם אחת מהצוללות המסיירות בים-סוף:

"בים-סוף ובים-התיכון מסייר עתה צי גדול וחזק של צוללות מצריות, המסוגל לשנות את כל האיסטרטגיה הימית במזרח הים-התיכון, וכן ציידות צוללות המוניות מכל צוללת אויב אפילו לחשוב על חציית המים הטריטוריאליים של מצרים, המרשל עאמר, סגן המפקד העליון והאדמירל סולימאן עיזת, מפקד חיל-הים, חזו בתמרון של הצוללות וציידות הצוללות, שארך 6 שעות תמימות, בו השתמשו בטילים מפני הים אל מעמקי. "הצוללות הערביות הן נשק ההתקפה המסוכן ביותר של צבאנו והן מסוגלות להגן על חופי האיוור הערבי כולו מהמפרץ ועד האוקיאנוס. בין צוללותינו מצויות צוללות ארוכות טווח הנחשבות כחדשות ביותר בעולם ומצוידות באמצעי בטחון מושלמים ביום ובלילה, המסייעים להן בפעילותן בעלת האופי הפתיע והתנועה החשאית והשקטה. הצוללות המצריות מופעלות ע"י צידוד אלקטרוני מדויק שבעזרתו הן יכולות לגלות — גם כשהן נמצאות במעמקי הים — את מטרות האויב ותנועותיו במרחק גדול מהן, מעל המים או מתחתם. "בו בזמן שמטוסינו יפציצו מן האויר ישגרו הצוללות את פצצותיהן, אל עבר משחתות האויב, דבר שיקל על ספינות הטורפדו והטילים להכות בצי האויב ויסייע בפעולות ההרס של המשחתות בים ועל היבשה."

נגד לוחמה גרעינית

גם ציידות הצוללות קיבלו מקום הולם בכתבה המצולמת וכושרן הקרבי עוצב ביד אמן:

"הספינות נגד-צוללות מצוידות במערכות ראדאר חדשות והן מסוגלות לגלות צוללות אטומיות ולפעול בדרגות לחץ מכסימליות מתחת למים. קשה לפגוע בספינות אלה בטורפדו והן מקיימות קשר ביניהן באמצעות קוד מיוחד. הן הצליחו לרכוש לעצמן שם בינלאומי ומכונות בשם גבירת הים.

"הספינות פועלות במשולב עם מטוסים מיוחדים לפעולות ימיות. מטוסים אלה מצוידים בצידוד אלקטרוני חדיש לגילוי צוללות במעמקי הים והם מלווים את הספינות נגד צוללות במבצעתיהן הגדולים."

פריק אורל (אדמירל) סולי-
מאן עיזת נחשב, בצדק, לאחר האנשים
שהיתה להם השפעה רבה על נאצר וזאת
על אף העובדה המפליאה לכשעצמה, שי
הוא מעולם לא השתייך למועצת ההפיכה
המקורית, כלומר לאותה קבוצת קצינים
צעירים שמפלת הצבא המצרי ב-1948 והר-
צון לשחרר את מצרים מהשחיתות הביאו
להפיכתו של נאצר ביולי 1952. בהפוך
הוא, כמפקד האיכטה של המלך פארוק
„אל מחרוסה“, היה קרוב להיללות
ולחינוגות של הלה. יש אומרים שקיים אפ-
ילו דמיון כלשהוא בין פארוק לעיזת,
לפחות בממדי הגוף. בדומה לפארוק, אי-
הב עיזת מאוד קברטים, נשים והיללות,
ואחרון אחרון חביב — את אותו המשקה
הסקוטי החום שבגללו זכה לכינוי החיבה
„סולימאן וויסקי“.

עם זאת אפשר לראות בעיזת במידה
רבה את האב טיפוס של האוטוקראט הער-
בי, מעין שייך רב-נכסים השולט על ממל-
כה גדולה, זוכר הכל בראש, „לעולם אינו
טועה“ ומקיף עצמו בחבר „אנשי חצר“
שעליהם הוא סומך עד הסוף ונותן להם
גיבוי מלא, אבל... להם בלבד.

על אף שלא השתתף בפועל בהפיכ-
תו של נאצר ועל אף מספר תכונות
שליליות בולטות, שהחמורה מביניהן היא
אהבת השלמונים, הצליח עיזת להיכנס
לפמליה הקרובה ביותר של נאצר בזכות
אישיותו, אשר קייה הבולטים הם מנהיגות
טבעית, חביבות, חוש הומור, אהבת חיים,
פופולריות והחשוב ביותר במשטר טוטליטארי
— נאמנות עד לגבול הטמטום וללא כל
שאילות לחיוב בעצמו את כתר המנהיגות
הכללית.

הרוצח המצרי נתפס

סולימאן חוסיין ראשיד עיזת
נולד ב-16.4.1910 בקהיר למשפחה ממוצא
תורכי. אביו היה פקיד בכיר במשרד ה-
משפטים בממשלה החצי-אוטונומית של מצ-
רים של אותם הימים, שהיתה נתונה למע-
שה לשלטון בריטי. סולימאן הצעיר למד
בבית ספר עממי בקהיר ובגיל 15 נשלח
יחד עם קבוצת נערים „ממשפחות טובות“
ללמוד בבית-ספר לקציני ים באנגליה,
בשנים 1925 — 1929. בגמר בית הס-
פר המשיך לשרת עוד שנתיים כקצט
על אניה בריטית. מ-1932 עד 1946 שירת
במשמר החופים המצרי ולאחר מכן בצי
המצרי המלכותי, מאז הווסדו. אחד מתפ-
קידיו בתקופה זו היה שלישי אישי של
המלך. יש אומרים כי קירבתו למלך נבעה
מענין מקרי ביותר. ב-1944, בעת מלחמת-

אלפי פעמים פלטו שפתיו של קצין חיל-הים המצרי,
סולימאן עיזת, את הפקודה „עצור מכוונת“. ביום ה-12
ביוני 1967 השמיע פקודה זו בפעם האחרונה, אלא שבמקרה
זה אמר אותה לעצמו.

אדמירל סולימאן עיזת עצר את מכוונת הקריירה
הצבאית שלו ונטש את הגה הפיקוד על חיל-הים המצרי;
לאחר שצי זה, אותו שקד לפתח במרוצת 15 השנים האחר-
נות, ספג מהלומה מוחצת מידי חיל-הים הישראלי — הגיש
האדמירל בן ה-57 את התפטרותו. צעד מאונס זה נקטו גם
עמיתיו, מפקדי זרועות היבשה והאוויר של הצבא המצרי.
הכתבות הרברבניות שלו בתצלומים צבעוניים של כלי-
שיט, הכריזו מעל דפי השבועונים המצריים כי הצי המצרי
נכון למגר את חיל-הים הישראלי. ימים מספר לאחר שיבש
צבע הדפוס על הכרזות תוקפניות אלו — הוכח בעליל כי לא
היה להן כל כיסוי.

סולימאן עיזת שהוא מותיקי הקצינים בצבא המצרי,
הופתע לחלוטין מפעולות חיל-הים הישראלי שפגעו ביחידו-
תיו. כספורטאי העוסק באיגרוף הבין היטב משמעותו של
„נוק-אאוט“ ימי, ונאלץ להתפטר בתום הסיבוב השלישי של
מפגש הציים הישראלי והמצרי.

הפקודה האחרונה

סאת א. רם

המרשל עאמר ואדמירל סולי-מאן עיזת משקיפים על תמרון ימי מצרי

„קומפלוקס-הנאמנות“ של עיזת לנאצר בא לידי ביטוי במעשים שונים, ביניהם הפלגת ההתאבדות של איברהים אל-אול (שהוא עצמו היה מפקדה ב־1952) ב־1956 ל„הפגזת“ חיפה, מתן פקודות למפקדי יחידות לנסות להתנגד בצורה טפשית לצי בריטניה וצרפת במבצע סיני, פקודות שתוצאותיהן הביאו אמנם מרטירים לצי, ש־על שמם ניתן לכנות ספינות-סוחר ומגדל־רים... (שאכר חסין, אז'אז דסוקי, אום צאבר ועוד), אלא שלא היה בהן כל הגיון צבאי.

אותו תסביך של נאמנות אף דחף את עיזת להבריק לנאצר מברק תמיכה מיד לאחר „התפתחות“, אלא שלא היה בכך כדי לכסות על מחללי הצי המצרי במלחמת 1967.

מילים... מילים... מילים...

(סוף מעמ' 29)

כשבנוסף לדברי המפקדים מוסיף הכתב גופך לא מבוטל משלו, וכך מסכם הוא: „קיימים גם כלי-נשק אחרים הממלאים את תפקידיהם במערכה זו — מטוסים, תותחי נ״מ בים וביבשה, צנחנים הקופ־צים מהמטוס אל הים כדי להאבק עם האויב, ואנשי הצפרדע המבצעים פעולות התאבדות מתחת לפני המים. תפקידיהם של היחידות הימיות החדשות אינם מוג־בלים: תכניות המלחמה הימית החדשה כוללות ביצוע משימות שונות בכל שעה ובכל תנאי. הובטח ביצוען של משימות כגון הנחתת כוחות ימיים על אדמת האויב בצורה מהירה ובלתי מקובלת, זריעת מוקשים בים, הגנה נגד צוללות יומם ולילה, שמירה על הציוד המלחמתי ושמירה מפני פגיעה במטרות יבשתיות.“ דומה כי הדברים המדויקים ביותר ש־נכתבו בכתבה זו, וזאת לאור תבוסתו של הצי המצרי במערכה — באות לידי ביטוי בשורות הבאות:

„אנשי חיל־הים שלנו, מצטיינים בת־בונה, באומץ רוח ובניסיון קרבי, המבטיח להם את הנצחון בעתיד כשם שניצחו בקרבות העבר.“

מועצת ההפיקה של נאצר. ומכיון ש־במועצה זו לא היה נציג לצי — נתקבל עיזת לחברה זו ומכאן ואילך עלה במהירות בסולם הדרגות. כבר ב־1952 קיבל למעשה, בדרגת עקיד (אל״מ) את הפיקוד על הצי, ב־1957 כבר היה תת־אדמירל וב־1964, עם היווצרות דרגה זו בכוחות המזו־נים המצריים — עלה לדרגת אדמירל.

תסביכי נאמנות למנהיג

עיזת פקד על הצי בתקופת התעצמותו רבת הממדים והיה אדמירל העוצמה הימית המצרית. הוא ביקר מספר פעמים בבריה״מ, ונפגש בין היתר עם ראשי השלטון שם, כולל תרופת־ב. קרבתו לנאצר והשפעתו עליו סייעו לו להשיג את תקציבי הענק עבור הצי. ניתן לקרוא לו בצדק „בונה הצי המצרי“ וטבעי היה, כמובן, לראות בכשלוננו של ילד טיפוחיו את כש־לוננו האישי.

יחד עם הקשרים ההדוקים עם הצי הסוב־ייטי נשאר עיזת חסיד השיטה הבריטית והציוד הבריטי ולא גילה אמון של ממש לציוד הסובייטי. בהשפעתו לא הוצא הציוד הבריטי המיושן מהשירות בצי והוא המ־שיך לשרת לצד הציוד הסובייטי החדש.

עבדול נאצר מתקבל ע״י עיזת (במדים לבנים, במרכז) בביקורו שערך הלה ביחידות הצי המצרי. נאמנותו של עיזת למנהיגו לא עזרה לאדמירל המודח

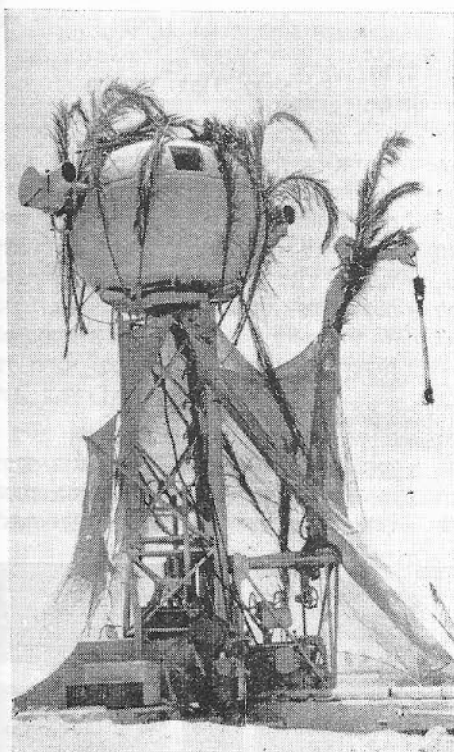
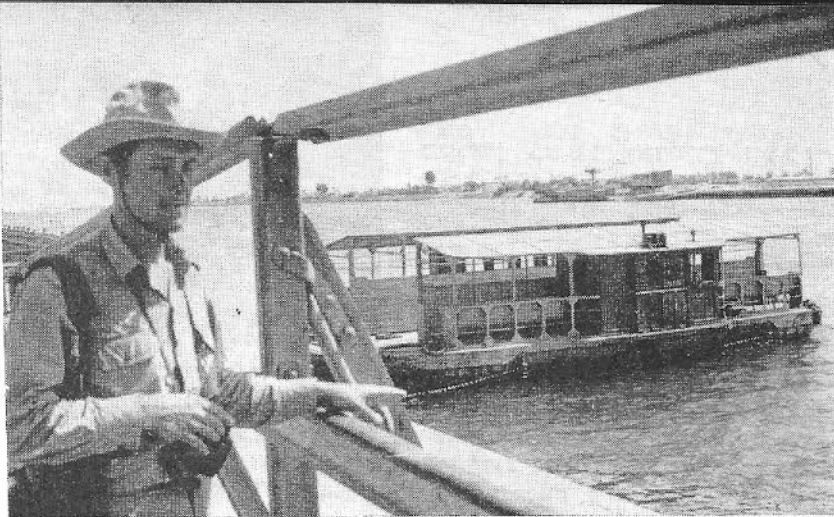
העולם השניה, נרצח ראש ממשלת מצרים דאז, אחמד מהר פאשה, ע״י קנאי דתי בשם עיסאוי. רצה המקרה וסולי־מאן עיזת, אשר עסק בספורט ובאגרו־נות כשהיה צעיר ורוח יותר, הצליח ללכוד את הרוצח, וכבר אז נכונה לסולי־מאן קריירה צבאית נכבדה, אלא שהוא הסתבך לאחר מכן בשורה של שערוריות של שתיה וגנשים שהוציאו לו שם רע, אולם לא עד כדי שיורחק מהצי.

מבצע ימי מוצלח

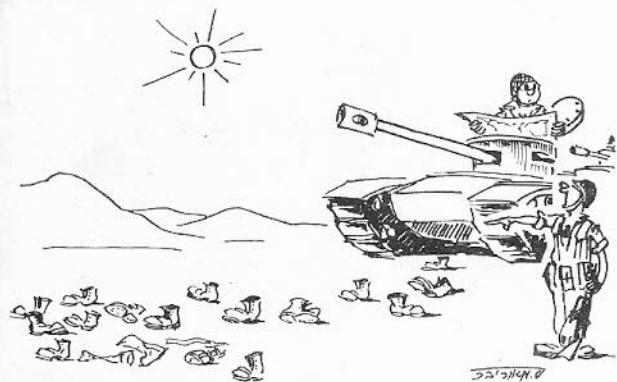
ב־1949 פיקד עיזת על המשחתת מו־חמד עלי וב־1951 היה מפקדה של אי־ב־רהים-אל-אול, באותה תקופה גם פיקד על ההסגר במיצרי טיראן ואף הצליח לעבור עם אניתו בין האי סנפיר לבין החוף הסעודי, מבצע של ימאות בלתי מבוטל כלל. ב־1952 התמנה כמפקדה של היכטה המלכותית אל־מחרוסה (אל־חוריה של היום) ולמינוי זה היו תוצאות מרחיקות לכת עבור הקריירה של עיזת.

ב־23 ליולי 1952 היה כאמור עיזת מפקד האיכטה של המלך, אבל סירב בזמן הנכון לסייע למלך לדכא את המרידה או לצאת לים, ובכך קנה את עולמו אצל

ספינת המעבורת המצרית שעסקה בהעברת השבויים המצרים לגדה המערבית של תעלת-סואץ

אף ההסוואה הי' מוצלחת לא עז' רה להם, למצרים. בתמונה: מד-טווח למכ"מ שהוצב ב' אל-ערש ונלקח שלל ע"י כוחותינו

„לסואץ? סע בעקבות הנעליים...”

קול קהיר

במסגרת התפארויות השוא של המצרים הודיע קול קהיר ב־7.6 כי אניות הצי המצרי הפגיוז את תל־אביב. למותר ל־ציין כי פעל כאן הדמיון המזרחי הי' מפותח. למעשה נמצאו אניות הצי אותה שעה בנמליהם ובסביבתם ולא התקר־בו לחופי הארץ.

לא מן הנמנע כי „מפגיוז תל־אביב” יקבלו מדליות כשם שעשה הצי בעת „הפגזת תל־אביב” שבוצעה כביכול ב־1948.

ב־24.5 הודיעו המצרים כי מיקשו את מיצרי טיראן וכי להבא תצטרכנה אניות המפליגות לעקבה להסתייע בנתב מצרי. מבצע זה, בדומה ליתר „מבצע” הצי במלחמה זו, בוצע בהבל פה בלבד ו־הראיה — אניות המפליגות במיצרי טיראן באין מפריע. עם זאת יתכן כי זרעו מוקשים במקום כלשהו אולם לאו דוקא במיצרי טיראן.

בדומה ל־1956 טיבעו המצרים גם הפ־עם מספר אניות אם כי פחות בהרבה (6—7) בתעלת סואץ וזאת כעור לתמ־רונים מדיניים, כדי ללחוץ על הנזקקים לתעלה שישפיעו על נסיגת כוחותינו. אלא שמאז 1956 נשתנו מספר גורמים

והם: —

- השימוש בסופר־מיכליות הקטין את חשיבות התעלה.
- הסובלות העיקריות מסתימת הת־עלה הן דוקא מדיניות „עגיות” מהן ידי־דות של מצרים, כגון הודו.
- מצרים עצמה היא הסובלת העי־קרת מהעדר ההכנסות של דמי המעבר.
- הצי המצרי מחולק לשנים ואינו נהנה מהגמישות להעביר כוחות מזירה לזירה.

ב מ ל ח מ ה

ושבו בנים לגבולם

מאת צבי אלגוט, כתבי-צבאי

אנשי הקומנדו נלכדו

לאחר שנכנסו למפרץ, ביום רביעי, קיבלו הטרפדות דיווח על שתי ספינות דיג מצריות, הנעות מטיראן בכיוון דרומה. הטרפדות החלו במרדף, כשרס"ן חיים מפקד על הפעולה. כשקרבו לספינה הראשונה, "רמזו" לה להעצר בצרור קצר וחד-משמעי. אלא שהמצרים לא ניתנו כנראה בשיעור טובה. רק הצרור השני, ש"ליטף" את הסיפון, הצליח לשכנעם. הספינה נעצרת. על סיפונה הופיעו שלושה בלבוש עלוב, שניסו לעורר רושם של דייגים מסכנים. אך צוות ההשתלטות, שעלה על הספינות בחיפוי תותחי הטרפדת, גילה בכרסן 30 מצרים, מהם אנשי קומנדו מצריים, שנשאו עמם מנות-קרב מצריות וציוד קשר ונשק רוסיים.

ליום, מפקד ההשתלטות, חוש מפותח. הוא גילה שלושה

חרטום הטרפדת פילח את מי מפרץ שארם א-שייך במהירות מירבית והתקדם לעבר הספינה האלמונית, שעשתה דרכה לעבר עקבה. עתה, באור השחר, כבר אפשר היה להבחין בדגל הרוסי. הקברניט הסובייטי הבחין בטרפדת, ואז הונף הדגל הישראלי לאות שלום, לפי כל גינוני הטכס הימי. הספינה הרוסית השיבה שלום, ועל סיפונה נראו מלחים מופתעים.

היה להם יסוד לכך. רק 18 שעות קודם לכן פרץ חיל-הים לשארם א-שייך, הוריד כוח על החוף ודקות ספורות לאחר מכן, ביום רביעי בשעות הצהריים, כבר התנוסס הדגל הישראלי מעל בנין בית-החולים הקטן, ששימש מרכז לחיילים היוגוסלבים של כוח האו"ם. המצרים, שתפסו את מקומם של היוגוסלבים, השאירו במקום שמיכות רוחשות כינים, ציוד קשר וכלי-רכב סובייטיים, נשק, תחמושת ואפילו חוברות-תעמולה צבעוניות.

שופט הקו פסק...

לאחר שאנשי חיל-הים התמקמו במקום הגיעו מטוסי הצנחנים. דלתות ה"גורדים" נפתחות. צנחנים, ועוד צנחנים, ג'פים, תותחים ומנות-קרב נפלטים מבטן המטוס.

השחר מסיר את הלילה מעל טיראן. למטה, במפרץ, מסייר הכוח הימי, שחזר זה עתה מפגישה לבבית עם הספינה הרוסית, והמפקד מזמין אותנו לתא הפיקוד.

כולם מכנים אותו, "צי'טה". הוא היה בין מכניעי אי-ב-רהים אל-אול במערכת סיני, ועתה הוא גאה שהצליח להקדים את הצנחנים. היתה זאת אמביציה. "בדרך כלל הם מכינים לנו את החוף לנחיתה".

אלוף עזר ויצמן, שירד ממטוסו, חייך: "אני היום שופט-קו. חיל-הים הגיע ראשון..."

אין לי טרנזיסטור...

— נאצר אומר ברדיו, שאתם כובשים את ישראל, התגרה יורם המוצק באנשי הקומנדו הימי המצרי שנלכדו בשארם א-שייך.

— "מצטער", השיב אחד מהם, אין לי טרנזיסטור..."

חיל-הים שב לשארם א-שייך

אנשי קומנדו גוספים, שהתחבאו מאחורי מקרר הדגים. — "הפחדנו אותם כמו שצריך. אחר כך כיבדנו אותם במים וסיגריות".

המלחים הישראליים, ברובם מטופח-יוקן וחשופי-חזה, העלו מבטן הספינות קרל-גוסטאבים, רובי-סער רוסיים, ספר-הדרכה לאנשי קומנדו, ובו משפטים בעברית וערבית, וטבלת-זיהוי למטוסינו.

אנו מגיעים בהליקופטר לראס נאצרני.

התותחים המפורסמים הזכורים מימי סיני עדיין מוטלים כאן, מנותצים.

מרחפים הלאה, לעבר אילת. אניה ישראלית עושה דרכה לעבר המיצרים. בדרך תפגש שוב בטרפדות.

המיצרים פתוחים לרווחה!

השלטון במיצרים - ללא מיצרים

מאת אליהו אגרט

ים ומדבר, קשה ביותר. סא"ל נפתלי יודע היטב את הקשיים המתעוררים יום-יום, אך בטות ביכולתו לפתור אותם. על אף המרחק העצום ממרכז המדינה אין החברה חשים ניתוק מן המדינה. הקשרים עם העורך הדוקים, העיתונים מגיעים יום-יום, ואף בידור מסופק להם ביד נדיבה.

מפקד האיוור מגדיר את המצב במלים כדלהלן: מבחינה ביטחונית אין כל הבדל בין גבול ימי זה לבין גבולנו הימי העיקרי. השוני היחיד טמון, כמובן, בעובדה שעלינו להתאים עצמנו לתנאים של ים-סוף...

בנופו של איוור זה חבוי יופי פראי, עוצר-נשימה. הובבי צלילה, דיג וצילום תתימי אומרים, כי מראות-נוף, צמחיה, אלמוגים ודגים בחופים אלה — אין בנמצא בשום חוף אחר. באקלים הקשה השורר באיוור — חמורה בפרט בעיית אספקת המים. ואכן, בשבועות הראשונים לאחר הכיבוש הישראלי נמנעה מן החיילים הרחצה, והיה עליהם להסתפק בשחיה בים שמימיו מלוחים במיוחד. המתקת מיי-הים יקרה כאן מאוד, ואינה יכולה לשמש פיתרון לטווח קצר לכמויות המים הרבות הדרושות עתה באיוור. בינתיים משתמשים כאן במים המובאים במיכליות-ענק מאילת, והודות להן אין כמעט הגבלה בשימוש במים. שבטי הבדואים הפזורים באיוור כולו, ואשר אין יודע על מה כרנסתם, נהנים אף הם לפעמים, מאספקת-מים עליידי חיילי צה"ל, עמיהם הם מקיימים יחסים טובים.

קו אילת - שארם אישייך

בין יתר התהפוכות העצומות שהביאה בכנפיה מלחמת ששת הימים גרמה אף לשינוי-ערכין ולהיפוך מושגים ומקובלות. אילת, למשל, אשר נחשבה עד לפני שבועות אחדים לנקודה הדרומית ביותר של מדינת ישראל, הפכה לפתע לעיר-העורף, המרוחקת מאות מילין מן הגבול המסוכן. בה מתרכזות הפעולות הקשורות בהבטחת הצרכים החיוניים לשמירה על חופש השיט במיצרי שארם אישייך. בעיקר כובד הדאגה נושאים אנשי חיל-הים, אשר בבסיסהם סיירו וחזינו בעבודתם היומיומית.

בשובך מסויר כזה בו ראתה עבודתם היומיומית של אנשינו, לא נותר בלבך ספק כי מלאכה אפורה זו חשובה, חיונית, ואחראית ממש כפעולות הצבאיות שהביאו לכיבוש השטח ולפתיחת המיצרים לשיט חופשי לאניות כל העמים.

מאורעות השבועות האחרונים, וסערת המלחמה שבהם, נטו להשכיח מרבים מאתנו, כי מלחמה זו פרצה בשל סגירת מיצרי טיראן לשיט אניות ישראל והאניות המעבירות מטענים אליה וממנה. ה"יריה הראשונה" במלחמה זו, כפי שהתבטא שר הבטחון, רבי-אלוף משה דיין, במסיבת העיתונאים הראשונה לאחר הניצחון, היתה החלטתו של רודן מצרים, גמאל עבדול-נאצר, לסגור את המיצרים, ולהדק בכך עניבת-החנק על צווארה של מדינת ישראל.

כיום שולטים כוחותינו לאורך כל חופו של מפרץ אילת ומבטיחים את חופש השיט, וכדברי סא"ל נפתלי, מפקד האיוור, כל השולט בשארם אישייך — שולט אף בשני המיצרים — מיצרי טיראן ומיצרי סואץ. בידו לאפשר תנועה חופשית ביס-סוף ובידו למנעה. לאחר שנפתח המעבר עליידינו לתנועה חופשית אין אנו בודקים את כלי-השיט העוברים במיצרים ואין אנו תובעים מהם להודחות וכיוצא באלה, שכן החוקים הבינלאומיים העוסקים בחופש במיצרים נשמרים עליידינו בקפדנות ומתוך רצון כן לסייע לאניות, יהא הדגל אשר הן מניפות אשר יהא.

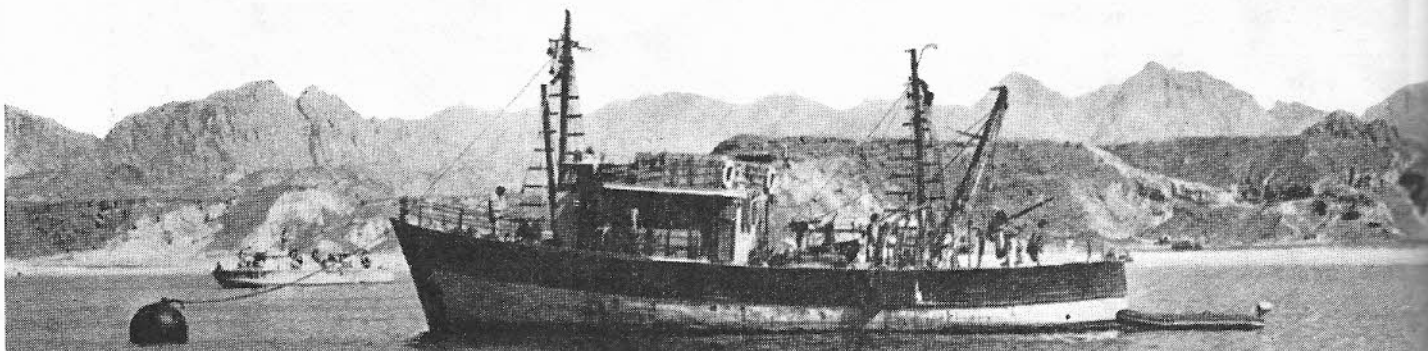
עיון שטחי במפה מאשר את צדקת דבריו של המפקד. אכן, כל השולט בשארם אישייך — מחזיק בידו כוח עצום בשליטה על מרחבי ים סוף ושלוחותיו.

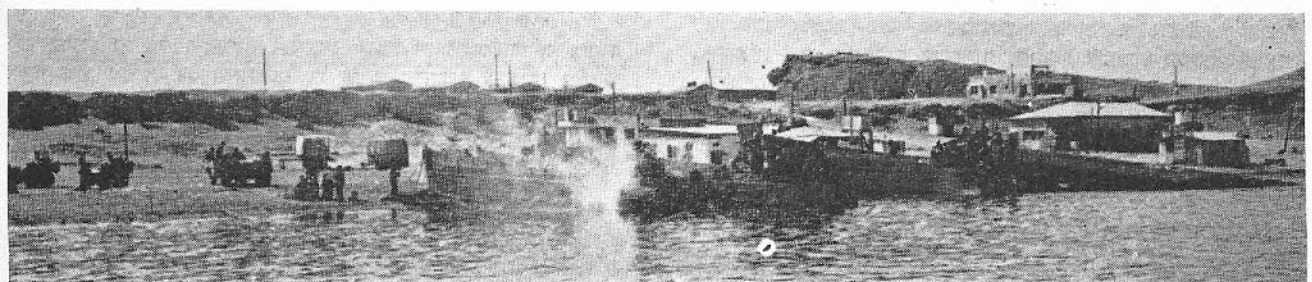
מאז שולטים כוחותינו במיצרי טיראן ובשארם אישייך, עברו במיצרים ספינות לא-מעטות נושאות דגלים שונים — ואף אחת מהן לא הופרעה בדרכה. ראוי לציין כי האניה הראשונה שעברה במיצרים לאחר הכיבוש — היתה אניה סובייטית, שמחוז חפצה עקבה...

מבחינה בטחונית אין הבדל

על ספינת חיל-הים הפלגתי מגמל אילת לשארם אישייך. לפני הכניסה למיצרים הבחנו מרחוק בספינת-דיג אשר עברה במיצרים לפני שעה קלה בלבד. הוברר לנו כי זוהי ספינה אתיופית, הנעה עתה בחופשיות במרחבי ים-סוף. נוסף על דגלה הלאומי הניפה הספינה אף את דגל ישראל, כמקובל, שהרי סוף-סוף נמצאה, כמובן, בתחום שלטונה של מדינת ישראל...

ברור, כי כל השטחים החדשים שבשליטתנו מעוררים בעיות הדרושות טיפול, שכן השליטה על אותם מרחבים עצומים, מרחבי

למעלה: שבויים שנלכדו ע"י אנשי החיל, עת ניסו לברוח בספינות דיג משארם-א-שייך. מצויים ביניהם אנשי קומנדו אחדים. במרכז: התותח המנופץ בראס-נצרני המתין לכוחותינו. תותח זה נופץ ב-1956 ומאז לא תוקן. למטה: הנחתת ציוד ואספקה לכוחות החיל במפרץ שלמה

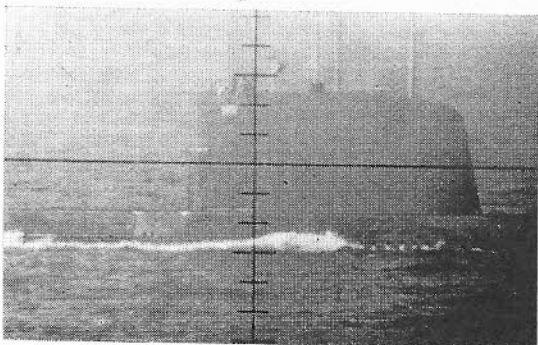
במימד שלישי

מאת עודד עגור, כתב „מערכות-ים“

כאשר כל ספינה פונה לנתיב משלה, במטרה לבצע את המשימה שהוטלה עליה. על ח'פה הוטל לסייר לאורך החוף המרכזי של המדינה ולנסות לאתר צוללות אויב. אותה שעה היתה המשחתת משולה לכוורת ענקית ופעלתנית. תיקתוק סימני המורס, שיק-שוק תרמילי הירי הריקים על הסיפונים, גווים חשופים וראשים מכוסים בקסדות פלדה בעמדות הנ"מ, ריח תבשילי הצהרים העולה מן המטבח, ה„פינג“ הצורמני של המכשיר לגילוי צוללות — כל אלה יצרו „סימפוניה“ ימית-מלחמתית טעונה מתח של ערב-קרב.

בצורה כזו רוצה היה מפקד משחתת לראות צוללת אויב — צפה ועולה על פני-הים. לפנינו — מבט דרך משקפת המכוון על הצוללת החדשה לויתן

לפני עשר שנים היא היתה מצרית. ב-31 באוקטובר 1956, בעיצומה של מערכת סיני אירע הדבר: היא נתקלה באניות חיל-הים הישראלי, נפלה בשבי ושמה הוחלף. לא עוד אי-בריהם אל-אול מצי מצרים, כי אם ח'פה — משחתת בחיל-הים הישראלי.

ב-8 ביוני 1967 היו הקרבות בעיצומם. שוב התנגשו צבאות ישראל ומצרים (כשהפעם מצטרפים אליהם צבאות ירדן, סוריה ועיראק), ושוב היתה ידם של „בני-אור“ על העליונה. הפעם — סייעה למאמץ המלחמתי הישראלי המשחתת ח'פה. בשעות הבוקר של אותו יום פנו כלי-שיט אחדים, ביניהם המשחתת ח'פה — דרומה. לעת צהרים נפרדו דרכם,

מפקד
האניה,
סא"ל י.

* * *

רבי-סמל האתחים עסק בעיסוקיו השיגורתיים כששמע לפתע את קריאתו של מפעיל תותח הנ"מ השמאלי לתוך פומית הטלפון: „גשר מתותח. מטרה על פני המים בכיוון אדום 20". (בים, המושג „גילוי" צופן בחובו את נטילת גורם ההפתעה. משנתגלה האויב, איבד מיד את יתרון ההפתעה).

הגילוי החל לעשות את שלו. על גשר הפיקוד גיבשו אותה שעה מפקד המשחתת, סגנו, קצין הטורפדו וקצין המשמרת. המפקד, בעל גוף איתן רכן עד לפני ימים אחדים על ספרי הלימוד באוניברסיטה. עתה מוטל כל גטל הפיקוד על כתפיו. אישיותו מאצילה בטחון על כל הסובבים אותו. הסגן, ידו בכל והוא נמצא בכל מקום. תוך שהוא מיעץ ומתדרך את האנשים, הוא אף משגיח על הביצועים ומוכן להגיב על כל פעולה ואירוע.

ההודעה על הגילוי באה במקביל ממקומות שונים. קצין המשמרת קיבל את הידיעה מהקשר; מצרית תותח החרטום באה ידיעה דומה, קצין הטורפדו גילה את המטרה במקביל. עתה התאמצו הכל לודא שאכן צוללת אויב לפניהם.

* * *

בתא קטן בירכתי הגשר רכנו בקרי גילוי-הצוללות על מכשירי ריהם, בתחתית הספינה שיגר הורק-קול את גלי הקול למרחק. קים. הדיווח מהבקרים היה שיגורתי: „גשר מסוגר. אין הד. הגיזרה נקיה".

מפקד האניה דרוך כולו. „האם ניתן לזהות את המטרה?" הוא שואל את קצין המשמרת. הקצין סוקר במשקפת את גזרת הים ה„חשודה" ומשיב: „לא המפקד". לאחר שניות אחדות הוא מוסיף, בהמשיכו לצפות במשקפתו: „אבל נראה לי גל גדול או משבר".

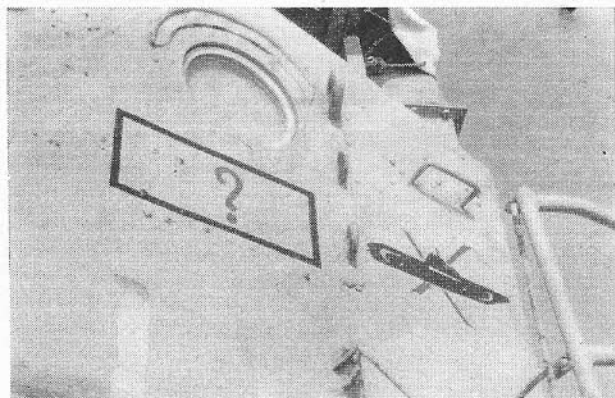
„קצין משמרת, בקש דיווח מהמכוון" („מגדל תצפית"), פוקד המפקד. הרמקול מצטווה מיד: „מכוון מגשר. עלה על אדום 20 וסרוק 20° לכל צד בגיזרה זו".

מגדל התצפית הגבוה החל בע מצד לצד. הכוונים שבתוכו אימצו את עיניהם בנסותם להפיק ממשקפותיהם את המקסימום. תשובתם: „גשר ממכוון. משהו הקציף כנראה את פני המים, אך אין כל סימן למטרה מעל פני המים". המסקנה התבקשה מאליה — צוללת!

* * *

השעה היתה 11.21. מפקד המשחתת הורה לדוות למטה המב"צעים על הגילוי. נשלח מברק בזו הלשון: „בשעה 11.19 גילינו צוללת בלתי מזוהה שביצעה מיד צלילת חירום. נקודת ציון הצלילה..."

עם שיגורו של המברק הצטלצלו פעמוני האזעקה ברחבי האניה. יומן המלחמה, מן השעה 11.23, מספר: „עם משלוח המברק שונה נתיב ההפלגה לעבר כיוון שקיעת הצוללת תוך הפעלת תוכנית החירום למקרה התקפת צוללות". דקה אחת לאחר-מכן כבר הסתיימה ההיערכות, וכך מספר יומן המלחמה: „פעמוני האזעקה הופעלו והצוות תפס עמדות קרב נגד צוללות". מכונה משומנת זו ששמה משחתת פעלה בקצב אדיר על-מנת למלא את משימתה הצפויה — השמדתה של הצוללת, אם יתברר שצוללת אויב הינה.

למעלה: קצין המשמרת, סגן ק. סוקר את האופק. תמונה מס' 2: על דופן הגשר מסור מנות פגיעות האניה בצוללות האויב. תמונה מס' 3: סמל מילואים אופ"ר. למטה: מפקד האניה מתדרך את אנשי הצוות (משמאל, סגן המפקד, רס"ן מ.).

גם בתוך הצוללת. אם היא ידידותית, תעלה מיד על פני המים, בהתאם לסימן בינלאומי מוסכם. רטט שחלף בגופה המאורך של חיפה כאילו התריע על הצעד הבא — סיבוב ודהרה קדימה. הפור נפל — הצוללת לא הופיעה ו, "הודתה" בכך שהיא אינה ידידותית. בשעה 11.47 נרשם ביומן האניה: "ירינו בצוללת מטח של 4 פצצות עומק. כארבעים שניות לאחר-מכן ארעו ההתפוצצויות."

* * *

בתא מכשירי גילוי הצוללות הוסרו האזניות מהאזניים; בחדר המפות סומן מקום ההתקפה והמשחתת שבה וחזרה אל זירת הקרב.

האם תצא הצוללת? האם היא נפגעה? עוד בטרם הורה השעון על 11.50 דיווח היומן: "נתגלו על המים כתמי שמן ובועות אוויר. כמו כן צפו ועלו אטמי גומי ושברי עץ אחרים."

* * *

הקרב הגיע לקיצו. צוללת האויב נפגעה והמשחתת חיפה פנתה למשימות חדשות. מרשת הרמקולים בקע קול: "התור-נים — למטבח". הצבא צועד על קיבתו. גם הצי...

רס"ר אלכס עצמון במכוון ממלא אחר פקודת המפקד: "עלה על אדום 20 וסרוק 20° לכל צד בגיזרה זו."

שבויים שנלכדו ע"י אח"י חיפה. עומדים לידם סרן ש. רס"ל שמואלי

"נדמה לי שהפעם תפסנו אותם!"

חמש דקות לאחר שנשלח השדר הראשון, ב-11.26, דיווח יומן המלחמה: "מכשירי הגילוי החלו לסרוק בגיזרת החרטום. הצוות הגביר את עירנותו כאשר פנתה האניה לעבר הצוללת. לבסוף קוים מגע-הד עם הצוללת בכיוון 000°, טווח 2700 יארד ובעומק של כ-100 יארד."

בתא הסונר צמודים שני בקרים למכשירי השמיעה ומדווחים על מגע רצוף עם הצוללת. ה, "פינג" קצר וצורמני. האויב נלכד. רס"ר הטורפדו מדווח לגשר: "נתוני התנועה של הצוללת — קורס 150, נעה במהירות 10 קשר. הד קבוע. קורס יציב. הטווח עכשיו 2500 יארד". אחת עשרה וחצי. קצין הטורפדו מבקש אישור לפתוח באש על הצוללת מיד לאחר זיהוייה.

* * *

בירכתיים הותקנו הפצצות בהתאם לנתונים שסופקו, והדיווח הועבר מיד לגשר. המפעילים נדרכו ליד המרגמות והמטולים ועיני מפקדם היו נשואות אל הגשר, בציפייה למתן האות.

חיפה ציפתה לרגע הגדול, בו תהלום באויב. מתוך תא הסונר בקע קולו של הבקר הראשי: "הד קבוע, טווח 1400 יארד, נתוני תנועה..."

בדקות הבאות סגרה המשחתת במהירות את הטווח לעבר הצוללת. חמישה רימונים הוטלו למים. עוד כמה דקות והטווח נסגר ל-0. המשחתת חלפה מעל לצוללת ביעף, הסתובבה במעגל גדול והמתונה... לא כלום. הצוללת המשיכה לנוע ולפתע — דממה. המגע נותק.

יומן המלחמה ממשיך: "11.41. לאחר שנותק המגע, שוב נתגלה הד. האניה שינתה את כיוון השיט והתקרבה שוב אל הצוללת. הפעם — לשם הקרב המכריע". הצוות כולו ציפה להתפוצצות הרימונים, אשר תעיד באם הצוללת ידידותית אם לאו. הרימונים התפוצצו ראשון... שני... שלישי... רביעי... חמישי... התפוצצויות אלו נשמעו היטב

טווח לספינות הטילים 1000 יארד

מאת עורך עגור, כתב „מערכותיים“

סא"ל א. מפקד שיטת הטורפדות

רס"ר זהבי, מנוען ראשי

„ספינותינו הלמו הלילה, בפעולה מזהירה ומוחצת בעזרת טילי ים-ים, בספינות טורפדו ישראליות, שבאו לתקוף את נמלינו“.

ידיעה זו לא שודרה מעולם בקול-קהיר, שכן אף טיל לא שוגר מספינות הטילים המצריות לעבר ספינות-הטורפדו. לעומת זאת, הודו עיתוני קהיר כי בעקבות ההתקלות אבדה אחת מספינות הטילים שלהם.

* * *

ב-6 ביוני, בשעות המוקדמות של הבוקר נעו לאיטן שתי ספינות טורפדו של חיל-הים בקרבת פתח נמל פורט-סעיד. לפתע נתגלו 2 מטרות מהירות העושות דרכן אל עבר הפתח. הן זוהו כספינות מהירות של הצי המצרי. בטווח 1000 יארד נפתחה על 2 המטרות אש תותחים ומקלעים. הספינות המצריות נפגעו קשות מבלי שתהיה להן אפילו שהות להשיב יריה אחת ונסוגו אל עבר פורט-סעיד, וזוהו מאוחר יותר, כספינות טילים סובייטיות, מדגם אוסה, שנמסרו למצרים.

* * *

מאחורי עובדות קצרות ויבשות אלו מסתתר סיפור על 2 ספינות מעץ, סיפורו של צוות קטן אך מאומן. זהו סיפור על הרכב מזור של לוחמים; סטודנט למכונות חקלאיות המשמש כמפקד הספינה, צמד תל-אביבים עליוזים האחד סיפונאי והשני מנוען, קיבוצניק רציני ושתקן ותותחן עליו משכונת שפירא. חינוך שונה, מוצא מעורב, רקע בלתי רגיל. אך למרות כל זאת ישנו גורם אחד המאחד אותם — „הספינה שלי“. השמעתם פעם איש טרפדת מדבר על „הספינה שלו“? היא חלק בלתי נפרד מגופו ומנשמתו. 25 מטרים של עץ ופלדה, מנועים אדירי כוח, תותחים מהירי ירי וטורפדו קטלניים. כלי-שיט בעל עוצמה ומהירות שאינם עומדים בכל יחס לגודלו.

הטרפדות חלפו בשורה עורפית על פני האויב כשהן שוטפות באש אוטומטית את ספינותיו. כמו בכל מלחמה, גם קרב זה לא תוכנן מראש. 2 ספינות הטורפדו עמדו במרחק של כ-10 מיל מזרחה למבואות נמל פורט-סעיד. השעה היתה 0150. במרחק מה מהן עצרה מכונתיה משחתת חיל-הים. מזג האויר היה נוח ופני הים שקטים. הצוותות בעמדות-קרב שקטים ומצפים. בקצות התרנים חגו על צירן אנטנות המכ"מ.

בשעה 0215 נתגלו שתי מטרות נעות במהירות של כ-20 קשר הישר לקראת הטרפדות. מברק בהול שהועבר למשחתת מסר על פרטי הגילוי. מברק התשובה הכיל הוראה ברורה וחד-משמעית: „משוך את האויב צפונה“.

ספינות האויב הפליגו בהאפלה גרועה, אורות התורן הפיצו

הכנות אחרונות לפני היציאה לים

מפקד החיל מבקר ביחידה: מימינו סרן רפי וסא"ל ברוך, משמאלו סרן אלי. מאחור סרן אבנר.

אור בהיר עד שניתן היה להבחין בגשר הפיקוד של אחת מהן. אחת הספינות נראתה מתנהגת כמתוכנן והפליגה בעקבות הספינות שלנו צפונה. לפתע, כמו שינתה את דעתה, סבה על עקבותיה והתיצבה על קורס המוביל לכיוון נמל הבית שלה.

„אסור שנתח שמן כזה יישמט מידנו“, חשב ודאי בליבו מפקד הפלגה עת הורה לשדר עובדה זו למפקד כוח המשימה על המשחתת.

„מאשר קיום מגע אש אחד בלבד“, היתה התשובה. המשכו של הקרב מצא את ביטויו בשני כתבי עת. האחד יומן הספינה, שם מצאנו: „060240 — פתיחה באש“; והשני, עיתון היוצא בקהיר אשר הודיע כי הצי המצרי איבד אחת מספינות הטילים שלו.

* * *

שמש של בוקר מצאה את הטרפדות בנמל הבית. הזמן קצר והמלאכה מרובה. בעוד דקות מספר תהינה הן שוב בים. יום חדש — אתגר נוסף.

גוף שזוף, שיער פרוץ, זקן בן יומיים, סנדלים מכל המינים, בגדיים ומכנסי התעמלות קשורים סביב המותן בפיסת חבל. כובעי ג'וקי דהויים, משקפי שמש ולפני הקרב — קסדות פלדה. זוהי תלבושת השדר. רעש עצום באזניים, חום מלהיט על הסיפונים, אך מעל כל זאת — מורל גבוה. מורל של מסורת וגאווה. „תמיד חזקים“ כאותו פתגם לטיני.

* * *

ושוב „הספינה שלי“; ארוכה, נמוכה, בנויה בקיום מתמשכים מלוחות עץ מלוכסנים. תחתיתה קעורה, בירכתיה 2 מדחפי פליז נוצצים, גשר קטן בקידמת הסיפון, צינורות טורפדו בשני צידי הדופן, תותחים ומקלעים על הסיפון, חדר מכונות התופס שני שלישים של כל שטח הספינה וביתרה — תאים קטנים למגורי הצוות. כלי שיועד כולו למשימה אחת בלבד — לחימה.

אש! שאג סא"ל מ. אש! השיבו מכשירי הקשר. אש! רב המלחים לפת בחוזה את הגה הספינה עת פרצו היריות בחטף. לשונות אש ארוכות פילחו את העלטה וננעצו בשתי המטרות שהפליגו מנגד.

העיתון

קוראים להם זאביהים של המשטרה — אנשי סירות המשמר של משטרת ישראל, אצלם הכוננות היא 24 שעות ביממה. הם מודיעים אפילו על מקום הישיבה בקולנוע, למקרה הצורך.

תפקידם המוגדר הוא לסייר במימי החופים של ישראל, לפקח על הדיג, למנוע הסתננות והברחות ולבצע פעולות הצלה ו... לרשום דיווחות לכלישיט העוברים עבירות תנועה...

אנשי סירות המשמר רואים את עצמם כיחידה המבצעת היחידה במשטרה. גורם סף על סוירים שיגרתיים מבצעים הם פעולות שונות בשיתוף עם זרועות צה"ל — כגון: צניחה לים ותרגילים שונים עם חיל-הים. בין היתר, משו מהים גם את ראש ממשלת קונגו (קינשאסה) ה- גנרל מיבוטו, שעבר בארץ קורס צניח- חה. בגד-הים שלו נשאר אצלם למזכרת...

בין סוירים ומנוחה

בימים כתיקונם מפוצל הזמן בין סוירים שיגרתיים ומנוחה, עתה הם כפופים למפקדת חיל-הים והזמן מחולק באותה צורה רק בלי המנוחה... אולם האנשים אינם מרבים להתלונן. ה"מוראל" גבוה, צריך לטפס אל ראש התורן כדי להוריד אותו.

רק מה? עדיין יש להם קצת טענות נגד "ועדת הורוביץ", שהורידה להם את התוספת למשכורת שקיבלו בתוקף שירותם בים, והשוותה אותה למשכורת של אנשי המשטרה הרגילים ה"יבשים". למרות זאת, הם מדגישים את העובדה ש- הם שוטרים לכל דבר.

הם כולם בעלי מקצוע כפול. עברו את הקורסים הרגילים של המשטרה ו- נוסף על כך — קורסים מקצועיים בנושאים ימיים. אגב, רובם יוצאי חיל-הים, ובעלי ותק ממושך במשמר החופים. ה"סירות" שבחבורה נמצא כאן 4 שנים והוותיק 17 שנים.

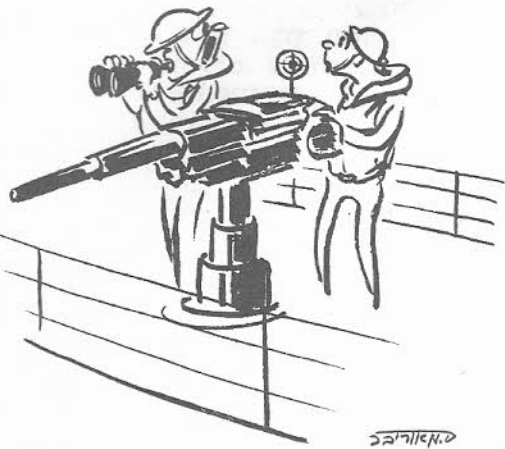
מתיחות של שיגרה

כרגע — צוות הספינה מעורב. הצוות הקבוע תוגבר באנשי חיל-הים — סדירים ומילואים. נראה שבימים מעטים אלה הספיקו להתרקם ביניהם יחסי ידידות. לא שחס וחלילה לא היו נסיגות הדדיים למתיחות. במיוחד הצליחו בכך אנשי הסגל הקבוע של הספינה, ה"מתורגלים כבר ב"קבלת אורחים".

לשון היטב...

נודע כי מחלקת ציוד של חיל-הים המצרי הוציאה הוראה דחופה לכל כלי-השיט, לד- אוג לשימון יסודי של כל שסתומי-ההצ- פה. הסיבה: כדי שלא יקרה להם מה שקרה ל"איבראהים אל-אוואל" בימי מל- חמת סיני...

"אתה כליך שונא את הים?! אינך מח- מיץ אף הזדמנות לפגוע בו!"

עמדה מחוקה

מי זה אמר שבארץ יש מחסור בסו- כר? מדוע פרצה, בשעתו, היסטריה של אגירה בחנויות המכולת? יש בארץ סוכר כמו חול. וזו לא סתם הפרזה. באחד מבסיסי חיל-הים, על מישטחו של רציף באחד הנמלים, הוטל על מספר ימאים לבנות עמדה לתותח נ.מ. היו להם שקים ריקים והם חיפשו חול, כדי למלא אותם. כיוון שחול לא נמצא ברדיוס של קילומטרים, באו לעזרתם מספר סווארים, שעמדו ליד מחסן סמוך. תוך שעה אחת היתה עמדת התותח מרו- פדת ב... שקי סוכר.

באחד הלילות, כשהספינה היתה מס- יירת אי-שם בים, אי-אלו שעות לפני מועד החזרה, שמע איש חיל-הים ה- אחראי על חדר האלחוט קול בוקע מא- חד המכשירים, שהעביר הוראה מהמפ- קדה לחזור אל הנמל. לא קשה לשער את עליצותו של אותו אלחוטן, שרץ לה- עיר את המפקד ולמסור לו את ההודעה. המפקד (פקד מייק) שלפי מספר ה"ברזלים" שעל כתפיו הוא סרן, מכיר כבר את "הסחורה" שלו, ופקד על ה- אלחוטן לוודא, אם אמנם נשלחה הור- ראה זו מהמפקדה. רק כעבור זמן נת- ברר לו, כי ההודעה נשלחה מהגשר על-ידי דנינו, באמצעות מאגפון המו- ציא קולות בטונים זהים לאלה של מכ- שיר האלחוט...

מאבק על הטבח

"תרגיל" זה חזר מספר פעמים, עד שאנשי התגבורת מצאו שתי שיטות "התגוננות": האפשרות האחת היא לא לענות עד אשר תישמע ההודעה שלוש פעמים (במשך זמן זה אפשר לוודא, מאיזה מכשיר בדיוק בוקע הקול). והד- רך השניה היא לשים את הרגל על המגאפון. אם המגאפון לא מתחת לרגל, הוא אצל דנינו, ואם הוא אצל... דנינו זה הוצג לפנינו כקצין ב- דור, לא סתם "בלופר", אלא "סופר- בלופר"... (הוא ביקש לא לפרסם את תמונתו בעתון, כי אשתו עדיין מאמי- נה שהוא ברח מהארץ). הוא גם קצת מכונאי אבל רק קצת. אגב, על הצד הגסטרונומי קשה לאנ- שים להתלונן. מומחיותו של טבח ספי- נת המשמר מגיעה לידי כך, שבשעה שהוא יורד מהספינה, הוא מקבל מ- מר צמוד, מחשש שמא יחטף, חלי- לה, על ידי אנשי אחד הכלים, שאינם חיים בשלום עם הטבח שלהם.

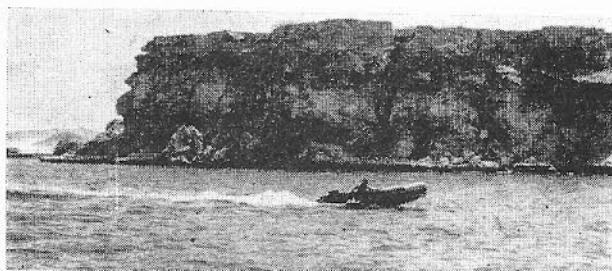
מעשה בבקבוק סודה

מתיחה מוצלחת של דנינו היא ה- מעשיה בבקבוק הסודה. במשך כמה ימים היה נוהג להניח במקרר בקבוק סודה, ובכל פעם היה מוצא אותו ריק. כל נסיונותיו להציב מארבים סביב המקרר לא הועילו, ולא עלה בידו לתפוס את השתיין המיסתורי. בסופו של דבר, החליט לנקוט צע- דים דראסטיים. הוא שלשל לתוך בק- בוק הסודה חומר משלש. אגב, על הסמ"ר יש רק בית שימוש אחד...

ספינת משמר החופים בנמל הבית

מבט מספינת המשמר לעבר החוף. בים סירת גומי בשיט מהיר

מה עורף באהבה

פג כלא היה, השפתיים הקפוצות מתרחבות
אט אט, וצחוק של התפרקות תופס את מקום
המתח. השחר מפציע ועמו יום חדש. אולי
היום תסתיים המערכה?

עומדת אני נרגשת בבוקרו הנאה של יום ו' —
ומחכה. גוש שחור, מוכתם בכתמי-חלודה גדו-
לים המעידים על פעולת מיהים, מתקדם לע-
בר הרציף. הנה מזהה אני את הפנים הלבנים,
שלא ראו שמש זה זמן רב. חבל-חרטום נזרק
בזריזות — והצוללת קשורה. פנים חיירות
מתחת לזקני-פרא מחייכים בלאות. הגו נזקף
— למרות מתח השעות האחרונות. החיילים
שבו מהקרב, על פניהם סימני בגרות של אדם
אשר טבל טבילת-אש; חוויות החקוקות עמוק
בלבם — ובו בלבד, „וכיצד עברה עליך המלחמה,
קרבת שלנו"? קרא מאן דהוא. הנה הגיע
הרגע לו חרדתי משך כל המלחמה — וכי בא-
מת, כיצד יכלה לעבור עלי המלחמה בעורף
השלו? האספר להם עד כמה חרדתי להם?
הן ילעגו לי. דמעות נקשרו בזויות עיני, דמעות
גאוה ושמחה על שובם בריאים ושלמים.

הנה כך עברה עלי המלחמה.

ש. ר.

כדור-אש גדול מחליק ברקיע לעבר הים הר-
חוק. דכי-גלים וצריחות-שחפים מפריעים מדי
פעם את הדומיה; לרגע חש הינך כאילו חיית
בעולם שכולו עדן. אולם, אם אך הפנית ראשך
מעט לצדדין, יכולת לראות תותחים זוקפים
צוואר ארוך ושחור ופוערים לוע מאיים לעבר
הנעלם. על התותחים גחונים החיילים, כשהם
שטופי-זיעה; עיניהם בולשות מתחת לקסדות
לעבר האופק המאיים: אולי נמצאים שם כלי-
המשחית של האויב.

ואני — בעורף, במשרד השלו והבטוח, אף כי
מתוח. הלב פועם לשמע הניצחונות — והיד
מהדקת סיכה נוספת על המפה.

רק אני, החיילת, איני יכולה לסייע במאומה
למאמץ המלחמתי העצום. מדוע? מדוע נולדתי
אשה? ומדוע ברא אלוהים את האשה כיצור
חלש שמקומו תמיד בעורף?

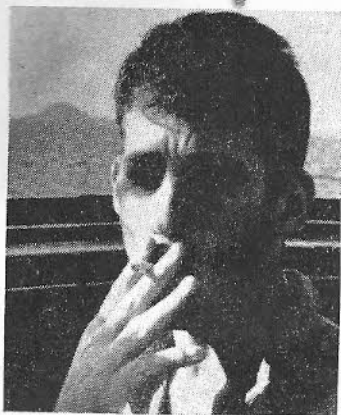
מרגיז מאוד לשבת באפסי-מעשה בעיצומם של
קרבות, כאשר יודעת אני כי אי-שם, מתחת
לאפו של האויב, יושבים חיילי יחידתי להגן
עלי. מדוע לא התחבאתי בחדר-מכונות או
בצינורות הטורפדו לפני ההפלגה? הן יכולתי
לסייע במשהו, אפילו סתם להיות עם החבר'ה
בשעה זו. להרים אצלם את המוראל!

התאים האפורים נכנסים לפעולה, ולעזרתם בא
הדימיון. אני מוכרחה לעשות משהו, וודאי יש
משהו שאוכל לעשות. „ד"ש חם להורי בתל-
אביב מהבן הנמצא אי-שם" נשמע מעל גלי-
האתר, רעיון הבזיק במוחי: יכולה אני לה-
עביר פריסות-שלום מחיילים אשר המיקרופון
אינו יכול להגיע עדיהם, ואשר שירותי הדואר
גם הם רחוקים מהם מרחק מאות מילין.

ישבתי ליד המכתבה והחילותי כותבת מכתבי-
עידוד להורים ולנשים הדואגות. מעט מן המו-
עקה הכרוכה באזלת-היד ירדה ממני.

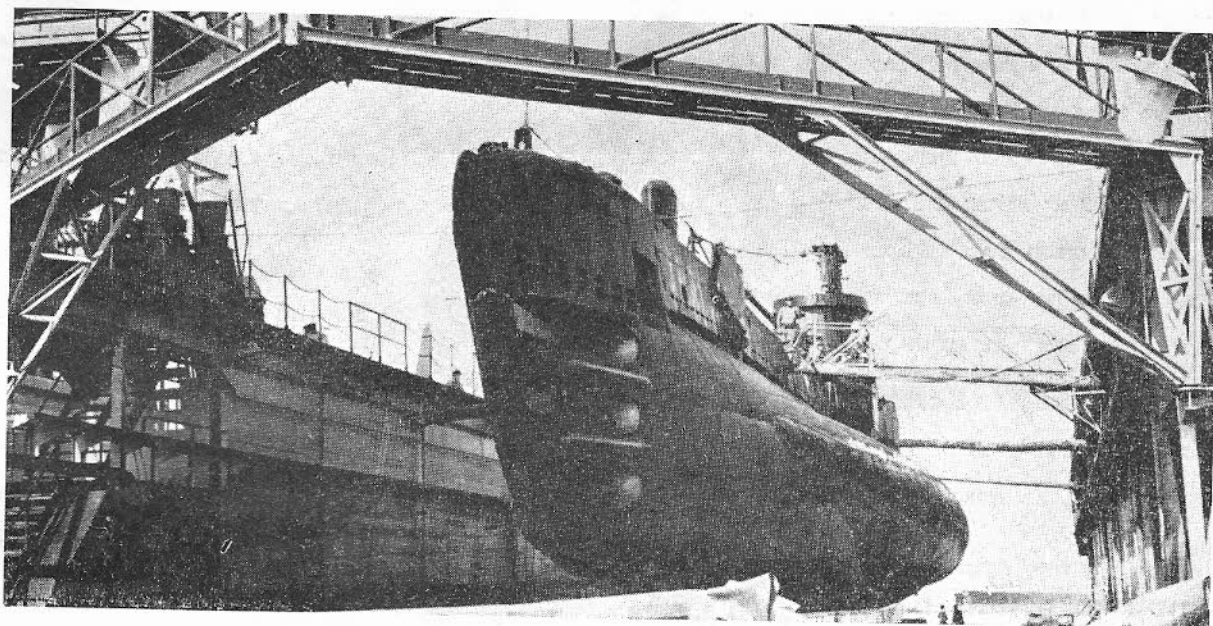
לילה שחור-משחור פרש כנפיו על העיר. חוש-
בתני שמכת-החושך במצרים לא היתה שחורה
כשחור הלילה הזה, בו נראים אף גרמי-השמים
כלוחמים לצידנו, ואף הם האפילו אורם. הש-
מועות מספרות ששלוש צוללות מצריות מסיי-
רות בסביבה, ולבטח תורדנה אנשי-קומנדו
לחבל בחופינו. „העטלף המגיה מן העלטה"
הופך בדימויני לדרקון עצום. הכל מטכסים
עצות כיצד לשבות אותו, כיצד להתגונן בפניו.
עצה נזרקת לחלל ובעקבותיה הלצה. המתח

סגן ד"ר, סגן מפקד אח"י רהב

דרכה של אח"י רהב במערכה

הצוללת רהב ב"יום טיפול" על גבי המבדוק

כל צוללן ותיק היה עונה לך בהחלטיות כי צוללת **כזו** אינה מסוגלת ליטול כל חלק במלחמה. ובכל זאת הצליחו אנשי **הרהב** ואנשי מספנת חיל-הים לעשות את הבלתי אפשרי — ואח"י **רהב** תפשה את מקומה המכובד בין כוחות חיל-הים שהשתתפו במערכה.

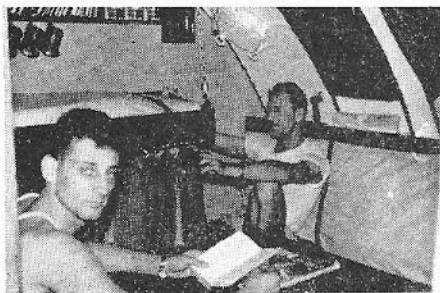
בשלהי חודש מאי הורגשה תכונה בלתי רגילה על רציף הצוללות. אח"י רהב, צוידה בתחמושת חיה והורכב עליה, בנוסף לתותח ה-4 אינץ', תותח 20 מ"מ ומקלעי 0.3 משני צידי הגשר. כן הורכבו עליה 2 טורפדו.

„נקראתי מעל ספסל הלימודים בטכניון מיד עם הכרות הכוננות, התייצבתי בפני מפקד השייטת שבישר לי כי אשמש

רס"ל גבי נוח
מאנשי אח"י רהב

עו בעצם החשוד וחזרו אלינו כשהם משי-
מיעים את ה"פינג" המפורסם המורה על פגיי-
עה בעצם מתכתי".

חמישה רימונים במים

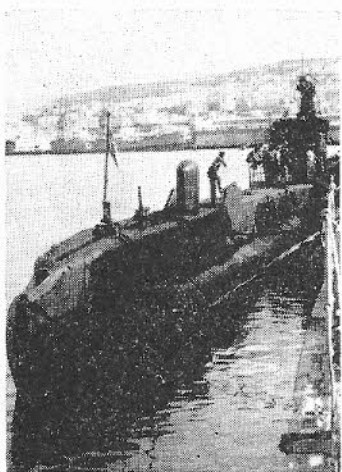
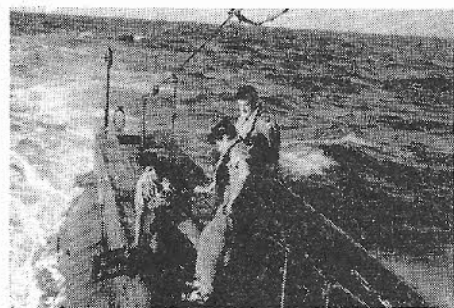
מן המפורסמות הוא שצוללת המיועדת ל-
לחימה תתי-ימית אינה נושאת עימה פצצות
עומק. פצצות אלה נישאות ע"י כלי-שטח,
כמו משחתות ופריגטות והן נזרקות למים
ומתפוצצות בקרבת הצוללת. הרבה הפעילה
את הנוהל הבינלאומי המסמן לצוללת מתחת
לפני המים לצוף ולהזדהות: זריקת 5 רימוני-
נים למים. הצוללת לא עלתה ולאחר שגורקו
למים 5 רימונים נוספים הוזעקו מיד לזירה
כלי-שטח שהיו מצוידים בפצצות עומק.
אלו הגיעו תוך דקות אחדות, ביצעו משי-
מתם והצוללת נסה במהירות מערבה.

היה זה הגילוי הראשון של צוללת אויב
ליד חופי הארץ.

פעם ראשונה בהיסטוריה

באותו לילה כשחזרה אח"י רהב לנמל
הסתבר לאנשי צוותה כי אין גבול להמצא-
אות ולפוטנטים. הצעתו של המפקד, שבזמנים
נורמאליים היתה מוצאת דרכה הישר לסל
הניירות — התקבלה. (מהי ההצעה?... ימים
יגידו).

במשך תקופת הכוננות ובזמן המלחמה
כולה שירתה אח"י רהב את היליחים באמר-
נה מלאה. היה זה כלי שניתן לסמוך עליו.
כלי שאף ימאי בעולם לא היה מאמין כלל
כי הוא מסוגל להתקוף.

סגן מפקד אח"י רהב, סיפר לנו סרן דן צ.
(המכונה דן). "כאשר התחלתי לעיין ברשי-
מת הצוות נוכחתי כי לפני צוות מגוון
ביותר". רק חלק זעיר מהאנשים היוו את
הצוות הקבוע של הצוללת. כל יתר אנשי
הצוות לוקטו מבסיס ההדרכה — מדריכים
ואף הניכים, וכן אף אנשים מצוללת אחרת.
גם קצין המכונות נקרא הישר מקורס ארוך
בו שהה".

מגע עם צוללת

מיד עם גמר ההתקנות יצאה אח"י רהב
לים ופתחה בפעילות אינטנסיבית כשתפקידה
הוא פטרול מבואות נמל חיפה.

בשלהי חודש מאי, עת המצא הצוללת ב-
סיור שיגרתי במפרץ חיפה גילתה היא הד —
הד שעוד רבות ידובר עליו. מיד נערכה
הצוללת לעמדות קרב כשהיא "שומרת" כל
הזמן על מגע הדוק, בעזרת המכשירים הא-
לקטרוניים, עם הצוללת שנתגלתה. הגילוי
היה בנקודה המרוחקת כ-1.5 מיל מהמקום
בו טבעה במלחמת-העולם השניה ה"שיר",
צוללת איטלקית, ושלא נמשתה עד היום מ-
קרקעית הים.

מסביר לנו סרן דן: "קיבלנו בתחילה
הד פסיבי, דהיינו, רעש שהצוללת משמיעה
עקב תנועתה במים. על מנת להיות משוכר-
נעים שאכן גילינו צוללת אמיתית ולא לה-
קת דגים החולפת בסביבה, הורה המפקד
למפעיל הסונר, לשדר הד מהצוללת שלנו ל-
כיוון הצוללת שנתגלתה. ההדים ששידרנו פג-

בימי רגיעה הקריאות לערוך סריקות כאלה הן נדירות, וגם בימים אלה עדיין אין להם תעסוקה מלאה.

אבל הבחורים אינם אוהבים סתם להתבטל. הם מוצאים לעצמם כל מיני עיסוקים שונים ומשונים. הם עוסקים בדיג, בארכיאולוגיה וב... סתם חיפוש כל מיני מציאות. הכל מתחת למים, כמובן. משהו כבר הציע לשנות את הסיווג המקצועי שלהם: לא "צוללים" אלא "חפשנים"...

מועדון "המציאות" הפרטי

מי שמזדמן ליחידה חש מייד באופי העיסוק של הצוללים. כל התפאורה, פרט לפטיפון, מורכבת מפריטים מוזרים שהוצאו מהים: גלגל ההגה של הצוללת האיטלקית שירה, שטבעה במלחמת-העולם השניה במימי המפרץ. עוגנים של אניות מעפילים שטבעו, ואפילו הכוסות בבר — הן "נמצאו" בתיבת קרטון שנפלה מאניית סוחר ונשלחה ע"י אחד הבחורים.

עכשיו אתם מבינים מדוע כל כך הרבה "טיפו-

ה נשמע מסתורי במקצת: איזה חברה הם אנשי מילואים הנמצאים עכשיו בשירות פעיל ובכל זאת לא היה כל צורך להזעיק אותם לשירות? סליחה, בכלל, אף פעם אין צורך להזעיק אותם לשירות.

מספר חיים: בחיים האזרחיים שלי אני צולל. ובמילואים? גם כן צולל. אז אפשר לקרוא לזה מילואים?

יתר על כן, גם מבחינת האימונים אין כל צורך בקריאות מיוחדות. חברי חוליית הצוללים באים להתאמן בכל רגע שעולה על רוחם. ותתפלאו — זה קורה לעיתים קרובות למדי. באים, מקבלים את הציוד הדרוש... וצוללים.

חבלה מתחת למים

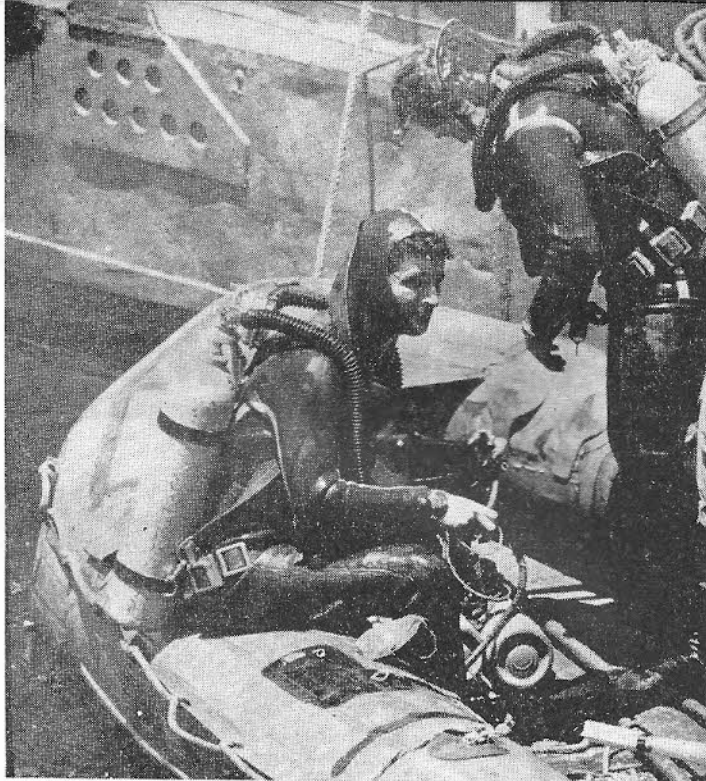
התפקיד הצבאי המוגדר של היחידה הוא לסרוק את תחתיות כלי-השיט, כדי למנוע נסיונות חבלה אפשריים. אולם, אם נמדוד את עבודתם רק לפי קנה-מידה זה, אפשר להכניס אותם לרשימת המובטלים בישראל.

סים" מתגלגלים אל המועדון המדוע שהמסיבות המאולתרות הנערכות במועדון זה זכו למוניטין בקרב חוגים נבחרים בחיל ובנמל?

אבל דח'ילקום, אל תטעו — החיים של הבחורים אינם סידרה ארוכה של ימי נופש. הצלילה אינה שעשוע בלבד, במיוחד לא כאשר צריך לצלול במימי הנמל המטונפים. (ומטונפים עוד יותר מימי נמל הקישון).

רק פעם אחת בשבוע הם יוצאים להתרענן קצת בצלילה בים הפתוח, הנקי. וצלילה שבועית זו משמשת מקור לתעסוקה נוספת, חשובה למדי — אמנות הישול הדגים. היה לנו הכבוד לטעום ממעדני פירות-הים שהוכנו בחוליה לאחר יום של צלילת-כיף. מומלץ.

נושא הדיג בשיטותיו השונות, מפותח מאוד בחוליה. אפשר למצוא שם אוסף רציני של רובי דיג משוכללים, וביניהם כאלה המתאימים אפילו לציד לויתנים.

התמנון בתכנון...

כדי להבדיל בינם לבין כל בני תמותה אחרים, עיצבו אנשי חוליית הצוללים הצעה לסמל מיוחד של היחידה: תמנון לופת מוקש ימי.

מספרים, כי לקראת אישורו הרשמי של הסמל, עומדים החברה לעבור סידרה של אימונים המכוונים לפיתוח ההזהרה, כדי שיהיה מקום לתלות עליו את הסמל...

ועוד מספרים, כי האפסנאי של היחידה מתרוצץ כבר להשיג חולצות בעלות מימדים מיוחדים...

המראה הרטוב

בינתיים, מפגין שוקה את אופנת "המראה הרטוב". הוא לובש מדים מיוחדים, המורכבים מקאסקט משונה ומבגדים (מיני-ים), תפורים ממין אריג משובץ שהוכן לפי הזמנה מיוחדת ב"אתא".

מספרים ש...

מספרים כי אנשי היחידה, שעסקו במשך יום שלם במילוי שקים של חול, חזרו עייפים (אך מרוצים...) אל המחנה, התקלחו, החליפו את הבגדים וכל אותו ערב לא חדלו מלפזם את השיר הידוע "סנתם יום של חול"...

מספרים כי הכתבים הצבאיים אשר סופחו אל החיל, החליטו להצטייד בדרכונים. מי יודע, אולי בקרוב יצטרכו ליהפך לכתבי-חוץ...

צוללים לפני בדיקת תחתית של כלי-שיט בנמל חיפה

צולל, רב"ט מזרחי בעבודה

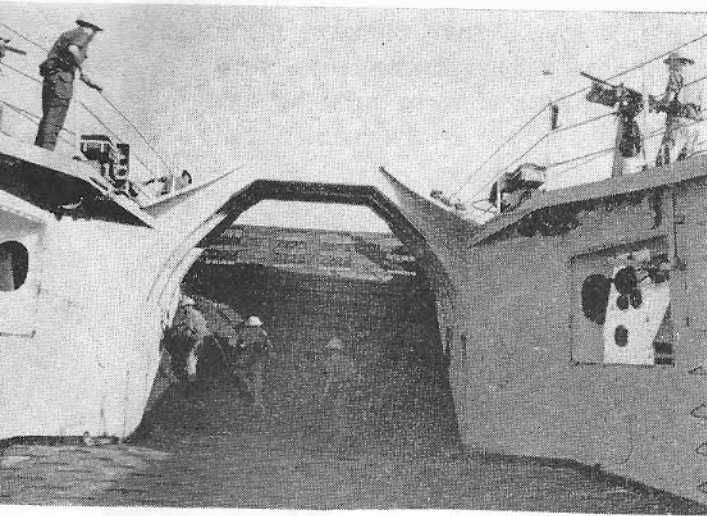
"כנס משפחתי" של צוללי הנמל על סירת גומי

סנתם יום של חול

נחיתות במערכה

מאת מ. רזן

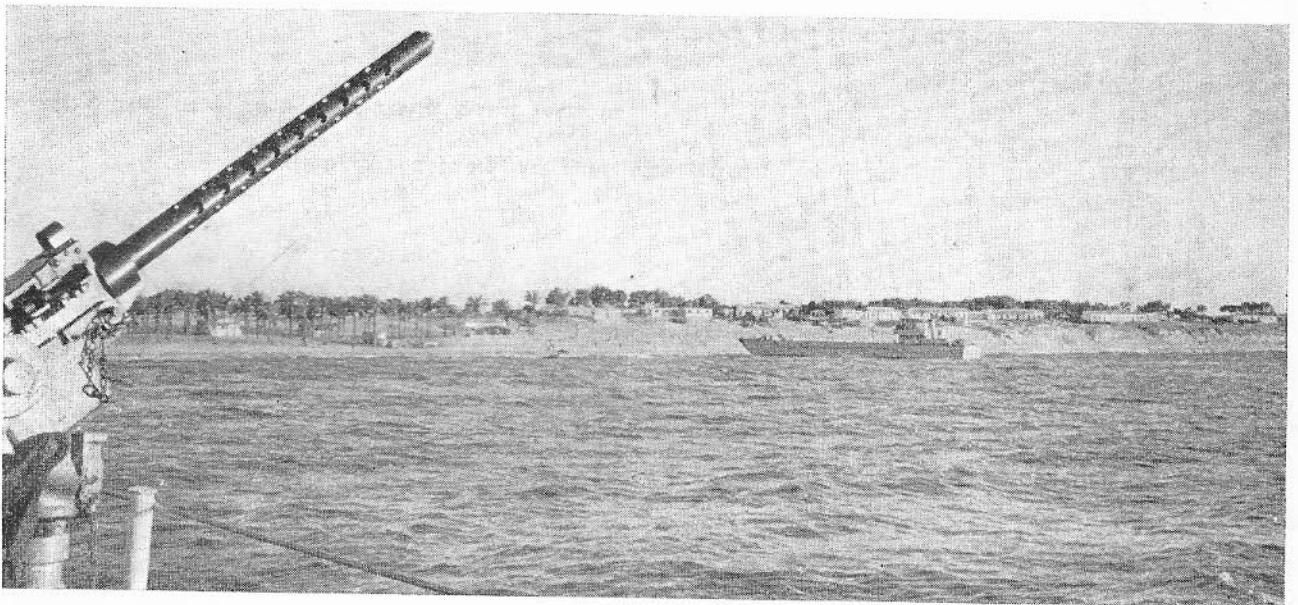

מבט לתוך בטן הנחתות

האות לכוננות מבצעית בחיל-הים מצא חלק מכלי-השיט בעיצומו של שיפוץ שעמד להסתיים כעבור תקור פה ארוכה. אולם מרגע שהחלה מכונת הכוננות לנוע, נעשתה עבודת גמלים על ידי מספנות ישראל ומספנת חיל-הים בהכשרתן של הנחתות לשרות פעיל. הכלים אוישו על ידי הצוותות הקבועים ואנשי מילואים. הנחתות ערכו ניסויים וכעבור תקופה קצרה היתה היחידה מוכנה לקבל משימות. ואמנם אלה לא אחרו לבוא. סגל המפקדים ערך תכניות מפורטות. כל שלב ושלב תוכנן בקפידה ועם פרוץ המערכה נועדה ליחידה משימה חשובה ביותר.

מוקדם עדיין כיום לספר על כך, אך בתיקי היחידה מצויים פרטים המעידים על מהירות ההתארגנות של כלי-השיט, עבודתם הנפלאה של האנשים והרמה הגבוהה שגילו בתפעול הכלים.

מקלע ישראלי מול חופי אויב (בעבר). ברקע — נחתת ישראלית

ונסיים בדברי הסיכום של מפקד היחידה סגן אלוף ברוך: „כל מה שהוטל על הנחתות בוצע במלואו. גם השינויים התכופים בפקודות המבצע, שנבעו מהקצב המהיר של המערכה, לא פגעו בכושרם של הצוותים והמפקדים והם התאימו את עצמם במהירות למשימות החדשות. הכלים שהו בים זמן רב. הצוותות עבדו כמעט ללא מנוחה, אולם בסופו של דבר לא קרה אף מקרה שבו לא יכולתי לומר — היחידה מוכנה לקבל כל משימה נוספת“.

נוכל רק לספר על סיורי האבטחה שבצעו הנחתות לכל אורך חופי המדינה ועם כיבוש שטחי האויב גדל טווח הסיורים.

נוכל לרמוז על התקלויות עם כלי-שיט של האויב, בהן נכנעו האחרונים לכוחותינו ונפלו בשבי אנשי קומנדו מצריים. מותר לנו לגלות שפח על נחיתה באל-עריש לאיסוף שלל. הנחתות בנמל אילת עוסקות כיום בתפקידי סיור והובלת אספקה ליחידות חיל-הים שבשארם א-שיך.

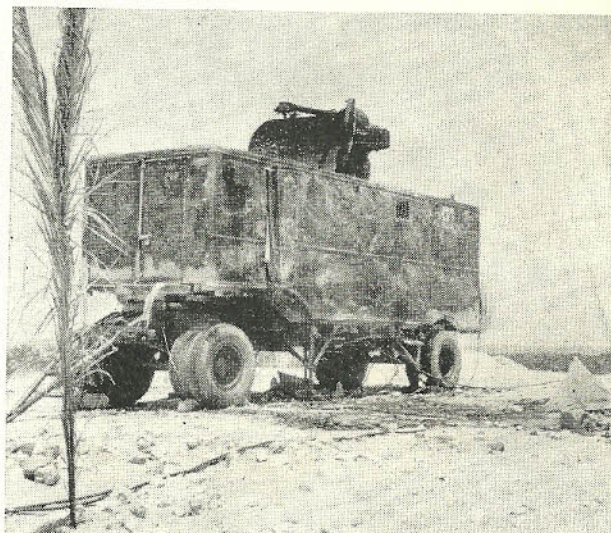
נחתתי באל-עריש

מאת אורי פורת

נחתתי באל-עריש, עם כוח משימה של חיל-הים, שהתחבר עם כוחות היבשה של צה"ל, שעות אחדות אחרי כיבוש המקום. ענני עשן שחור עדיין התאבכו מעל העיירה היפהפיה, ומדי כמה שניות נשמע פרץ של יריות מנשק אוטומאטי, שבקע מבינות לבתים. הטיהור טרם הושלם וכדורי צלפים שרקו מכל עבר.

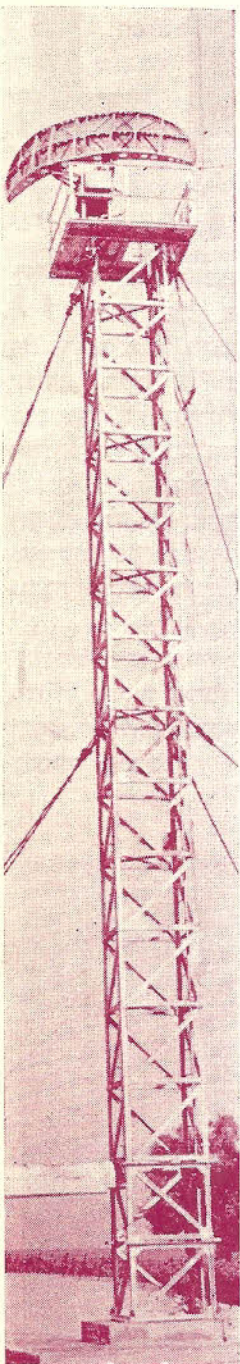
החוף השטוח של אל-עריש, הנמצא במי חצית הדרך בין הנמל הקטן של עזה לבין תעלת סואץ, מכוסה לאורך של קילומטרים חורשות דקלים זקופי-קומה, שניטעו במסדר מרשים ואכזוטי. נוף נהדר זה של חוף, אשר כאילו בלקח מאיי הוואי, היה זרוע גוויות של חיילים מצריים, שמצאו את מותם בעת המנוסה הגדולה של הלילה הקודם.

ה־6 ביוני 1967 בחוף אל-עריש נראה כמו ה־6 ביוני 1944 בחוף נורמאנדיה. הר חול הזך והבהיר להפליא היה מכוסה מאות כלי נשק: רובי-סער אוטומאטיים (א.ק. 54), תת-מקלעים מדגם „קארל גוסטב“, סירות הפיכות, שריוניות שרופות, חגורי-קרב, מסכות גז, תרמילי ציוד אישי מכל הסוגים, כובעי פלדה רוסיים ו...זוגות נעליים.

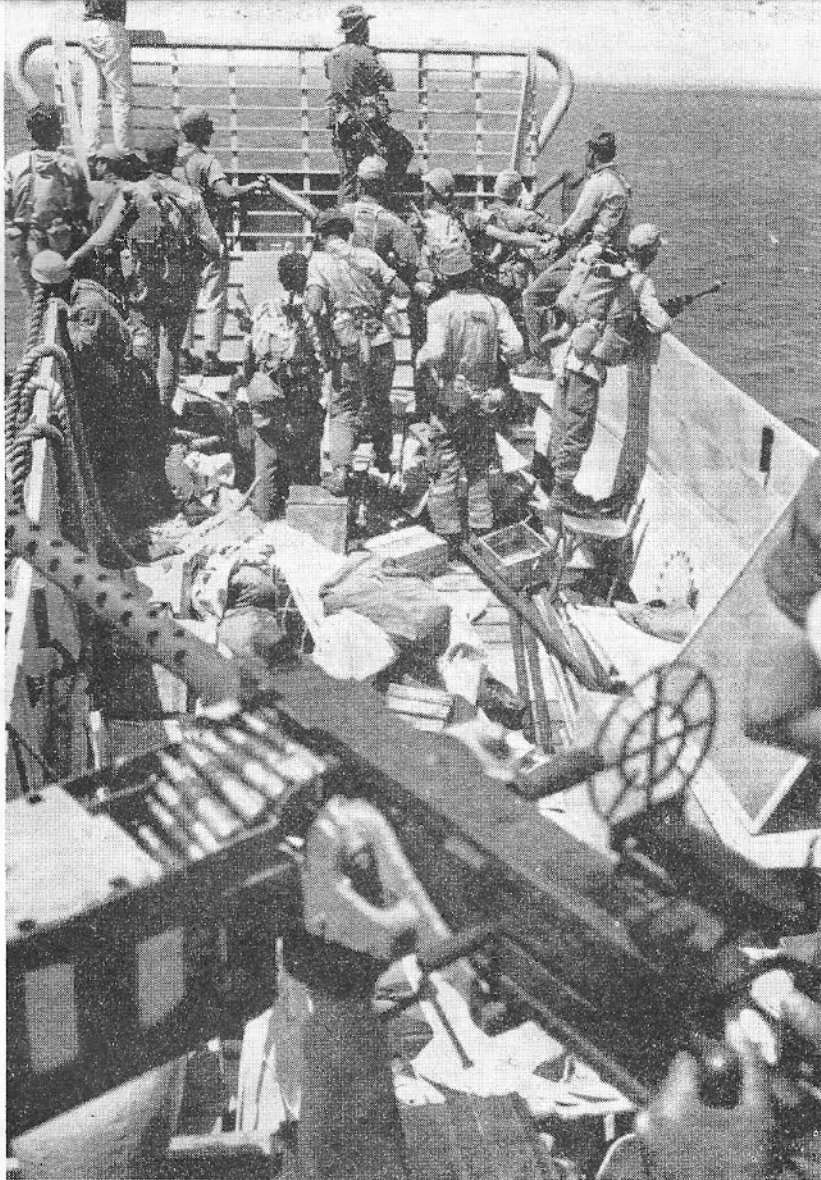

מהשלל שנמצא, מכ"מ בקרה, לפני העברתו לידיים ישראליות

הטענת קרון בקרת-אש על נחתת בחוף אל-עריש

מכ"מ רב-עוצמה, שנמצא באל-עריש

הכוח הנוחת לפני נחיתתו

בלילה עוד האירו כדורים נותבים את שמייה של אל-עריש, ורק בבוקר נדם קול היריות בעיירה זו, לאחר שהטיהור הושלם. רק אז יכלו חיילי צה"ל לעסוק במנוחה בבדיקת השלל העצום שנמצא במקום — הכל חדש, הכל סובייטי. עכשיו הכל ישראלי.

הכל ישראלי...

אנשי חיל-הים, שעסקו בבדיקת הציוד הימי שנמצא על החוף — בין השאר, ציוד של אנשי קומאנדו ימי מצרי — ספגו מספר פגזי מרגמה, שנורו עליהם מעבר לגבעות המתנשאות מעל לחורשות הדקלים. זחל"ם סיור של צה"ל יצא לטהר את השטח.

לוחמת גזים

בתוך המחנה הצבאי שעל החוף, מעל סוללת תותחים אימתניים, בני 135 מ"מ (אורך הקנה 10 מטרים!), נחרדתי למראה מחסנים שהיו מלאים ציוד לוחמה בגזים מרעילים. ציוד זה מיועד להגן על התוקף בגזים.

ירדתי על החוף עם אנשי יחידת האב"טחה של חיל-הים, שנחתה בחוף בסירות גומי. חלפנו על פני הרוג מצרי, שהיה שרוץ על החוף בפישוטידיים. לפתע הב"חין אחד הבחורים כי המת מזוי את ידו הימנית, בנסיון לשלוף את ה"קארל גוס"טב" שעליו שכב. צרור קצר מ"עוזי" החד זירו במהירות לתנוחתו הקודמת, והפעם — סופית.

טיהור צלפים

מספר הנפגעים מקרב כוחותינו בעת ה"טיהור היה רב יותר מאשר בשעת הכיבוש עצמו. אותם חיילים מצריים, אשר לא הספיקו לנוס על גפשמ בעת שהותקפו בליל שלשום, כבר לא היה להם לאן לנוס את"מול. הם הסתתרו בחורשות הדקלים, בבני יני ה"בונגאלו" שעל החוף, בסימטאותיה של העיירה הקטנה — ויצרו קיני התנגדות של מתאבדים. אלה הם לוחמים מסוכנים ביותר, שאין להם כבר מה להפסיד, פרט לחייהם חסרי-התקווה.

פעמים אחדות ריססו מכונות היריה של סירות חיל-הים את חורשות עצי התומר, ששרצו צלפים, וההטרדה פחתה.

"אח'לאס ג'מאל"!

על החוף עצמו, מול המקום שבו עגנה אחת מספינות המלחמה של חיל-הים, הת"רכזה קבוצה גדולה של פליטים, כנראה דייגים מקומיים. הם עטפו את ראשיהם ב"גופיות לבנות — סמל הכניעה.

מספר חיילי צה"ל שהיו באבטחה על החוף הובילו אותם בשיירה ארוכה אל ה"מכלאה. הם צעדו לכל אורך הדרך, כשהם קוראים: "אח'לאס ג'מאל!" (ג'מאל נג'מר...) קולה של מקהלה מדברת זו נשמע על החוף עוד דקות ארוכות, עד אשר התהלכה המזורה נעלמה מן העין.

דגל ישראלי על האי טיראן סימן, יותר מכל, את הרי"בונות החדשה באי

נחתת שועטת לפעולה

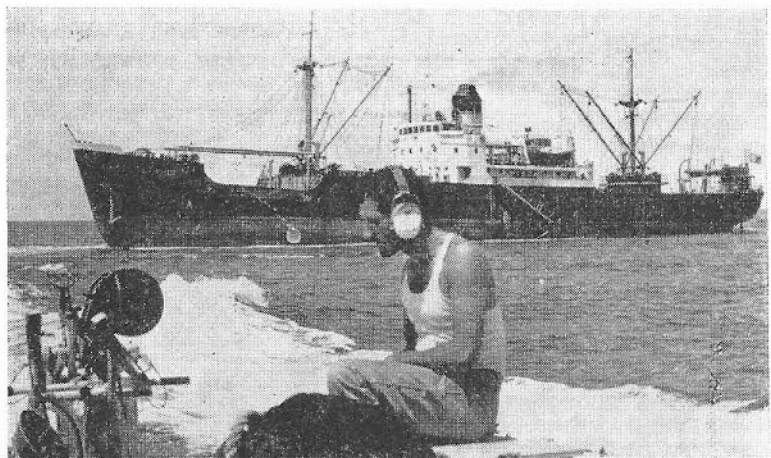

מה שבטוח... בטוח

דולפין במיצרים

רביחובל מנחם כהן, קברניט הדולפין. למטה: א.מ. דולפין במיצרים. לידה: טרדת חיליהים

בקרוב על הרמה הסורית

סירת המשמר שהיתה תקועה בתקרית ה-15 לאוגוסט בין מוצבי מסעודיה ודוגה — וחולצה אז בקשיים מרובים, לאחר התקפת מטוסים סוריים, עמדה בקרב באותה נקודה, כשהיא מחפה על הכוחות היבשתיים שיצאו מעין-גב, עברו את נוקיב וקורסי בכיוון למוצבי השפך.

שעות מספר קודם לכן נערכה הפגזה כבדה על קיבוצי האון ותל-קציר ובעוד להבות אש עצומות, מלחכות את מורד דות הגולן, יצאו כוחות צה"ל מכיוון עין-גב ונעו צפונה.

אנשי הסירה נרגשים וקרובים לדמי-עות, הפליגו במקביל לכוחות היבשה שנכנסו בתחילה לנוקייב הדרומית, וי לאחר מכן לנוקייב הצפונית.

כאן היו מוצבות 17 עמדות של גשק אוטומטי, מקלעים כבדים ובינוניים ועמדות תול-רים. מתקדמים לעבר כורסי-לאור הדמדומים בולטים שלושת בתי המפקדה, הסירות — מוצב הטנק הדרומי ועמדות התותחים.

עתה עזב המקום והמוצבים מפוחים מים ושרופים. עברנו את בנין האו"ם והנה לשון כורסי, שתי תחנות השאיי-בה, שגם בסמוך להן היו ממוקמות עמדות תול-רים. מצפון על הרכסים, הביחנו באורות רכב המתקדמים דרומה. מצפון נע הטור שעליו אנו מחפים — עוד דקות מספר יתאחדו הכוחות. נראה כי פגישה זו תערך מול אלמגור. החבריה בספינה מעלים זכרונות. הנה כאן נתקלו בסורים שגנבו רשתות דיג, כאן נפתחה אש ושם עלו כמעט על שרטון.

רביפקד יוסקה, מפקד הכוח הימי המשטרה, משתדל להיות עצור עד כמה שאפשר — אך נראה שבקושי עוצר הוא את ההרגשות. הכנרת חופשית ומושחרת ואתה כל הרכסים האימתניים שהטילו מוראם משך 19 שנה.

מרחוק מודלקים לפתע כל האורות של טבריה, גנוסר, הדגניות. הכנרת עטורת האורות חוגגת את שחרורה.

רהים אל-אווול עדיין טרי אצל מפקדיו.
עם זאת גילתה קרן המכ"מ מטרות שונות, ותוזכר לטוב ספינת המשמר הי לבנונית שמדי לילה היתה מפליגה דרום מה ובשעת הצות בדיוק היתה מגיעה עד קו הגבול הצפוני שלנו, ואז סבה על עקבותיה וחזרת אחר כבוד צפונה.
„אציין את המסירות הנפלאה ואת קצב הדיוות של כל אנשי המילואים שהפילו את תחנות החוף“, אמר לנו מפקד היחידה כשנתכנסנו במשרדו ימים מספר לאחר תום המלחמה.

הקרב, הדיווחים מגיעים במהירות. הי קשר עם אח"י חיפה תקין. מפקד הי אניה מבקש אישור להתקיף. האישור ניתן. „כתמי שמן ושברי עץ צפים על פני המים“. נראה שהצוללת נפגעה קשות ונסה בשארית כוח מנועיה מערבה. כלי-שיט נוספים שהוזעקו מגיעים לזירת הי קרב. בליל של קיום כחולים ואדומים מציץ אליך מעל גבי שולחן הסימון. נדמה כי לעולם לא תדע איוה סימון מת-ייחס לאיזו אניה. אך רס"ר גורן, „האבא של המוכמים“, רס"ל (במילואים) יצחקי וסמל שדה — להם ולחבריהם

שנן יחידות שאינן זוכות להארת הי זרקורים. יחידות המצויות כביכול ב-„עורף“, אך בלעדיהן לעולם אינך זוכה בנצחון.
אחת מאלה הנה יחידת קשר וגילוי של חיל-הים. תפקידה המוגדר הוא להציג בפני פיקוד החיל תמונה מהימנה של מצב כוחותינו בכל עת — כלי-השיט של חיל-הים ושל צי-הסוחר, וכן מצב כוחות האויב בוירה הקרובה. כן מוטלת על יחידה זו הדאגה לקשר התקין בין מפקדת החיל ובין כלי-השיט הנמצאים בים.

הקשר תקין, המפקד...

„משך המלחמה כולה לא נגרם ליחידה מיחידות החיל שום עיכוב בביצוע בגלל תקלות קשר“. רב"ט בוזגלו (בצילום) וחבריו, דאגו לכך

רכונות הותיקה מרתה שורץ דואגת סרן נ. וסגן ע. במוצב הפיקוד. יש אומרים כי הם ניהלו את המלחמה...

הקשר „דפק“ כמותוכן

כאמור, תפקידה של יחידה זו לדאוג לקיום קשר תקין, הן מורס והן דיבור, בין כלי-השיט המפליגים בים ובין המ-טה. קיים הבדל עצום מבחינת הקשר בין זמן הירום וזמן שלום, הבדל המתבטא בתוספת רשתות הפעלה, בקצב מוגבר של משלוח מברקים דחופים ומידיים ובמהירות הביצוע הנדרשת מן האלחוטנים. משך המלחמה כולה לא נגרם ליחידה מיחידות החיל שום עיכוב בביצוע בגלל תקלות קשר. „היה לנו קשר תקין עם אח"י לוייתן שעשתה דרכה לארץ באוקיינוס האטלנטי וכן עם איזור מפרץ שלמה“ — סיפר לנו רס"ל רודי מותיקי האלחוטנים בחיל-הים.

ברורה היטב התמונה ומוכנים הם לעדכן אותך בכל רגע, בתנאי שלא „תגדל“ יתר על המידה.

„יחידתי ביצעה כהלכה את המוטל עליה“, אמר לנו ברגע של רגיעה רס"ן א. מפקד היחידה. „שיתוף הפעולה הי פורה בין אנשי הסדיר ואנשי המילואים הניב תוצאות נפלאות. אני מוריד את הכובע בפני הבחורים“.

„הצי המצרי אכזב אותנו“

יחידת הגילוי קשורה עם מערך ההרתעה החופי המכסה את כל חופי הארץ. בתחנות המכ"מ ישבו אנשי היחידה כשהעין לא משה אפילו לשניה אחת מעל מסך המכ"מ. אך אלה אוכזבו קשות. הצי המצרי לא שלח אפילו אניית שטח אחת להתקיף את חופינו. זכרון אי-ב-

ערכנו ביקור במרכז העצבים של הי יחידה. מוכמים, אזניות על ראשיהם, סימני רכונים על גבי מפה דיווחים שוטפים שנתקבלו מכלי-השיט. כל אניה מוסרת את הגדרתה ונתונים על כלי-שיט שהיא מגלה בעזרת המכ"מ שלה. כך, ע"י מבט חטוף במפות מופיעה לפנינו תמונה מלאה ומדויקת של כל הי אניות הנמצאות בטווח העלול לסכן את חופי הארץ.

בליבו של קרב

בחדר המבצעים. מפקדים בכירים, סמנים, קשרים ורצים. זה עתה דיווחה אח"י חיפה על גילוי הד צוללת. מיד מופיע סימון כחול המציג את אח"י חיפה על השולחן, ולא הרחק ממנו, סימון אדום שמשמעו — צוללת אויב. נדמה לך כי מצוי אתה בתוך תוכו של

דיג בצל התותחים

איש המילואים יצחק, כבר מאושר הערב. סוף סוף הצליח להשיג חכה של ממש. עשרה ימים מבלה הוא ליד אחד התותחים, הנשקפים אל הים והגלים מלחכים כמעט את כפות רגליו, אלא שה... חכה נשארה בבית. חורף וקיץ, מדי שבת בשבת — מזה 15 שנה, עוסק הצבע בן ה-36 בתחביבו. עתה, בשעות המנוחה הקצרות, מתעופף שוב חוט הניילון, והחברה מגוונים את מנות הקרב בתבשילי הדגים של יצחק.

* * *

לוע פלדה קר ומאיים מזדקר אל מול הכוכבים. לילה שקט. אך יודע אתה בבטחה כי תוך שניות, מסוגלת פלדה צוננת זו לירות אש תופת — והאנשים השלוים כל כך יזינו במהירות וביעילות את מפלצת הפלדה, שעליה הופקדו.

נמצאים כאן במשמרת זו גם מיכאל, בן גבעת ברנר, נגר בלונדי וחייכני, סמ"ר יאיר רחב הגרם, איש גבעתיים, העורך סיור של ביקורת. המכונאי המוצק אברהם, מוותיקי הכדורגלנים של "הפועל" חיפה וסגן אורי היי-רושלמי, כלכלן במשרד האוצר.

צבע, נגר, כדורגלן, מכונאי וכלכלן. יפו, גבעת-ברנר, גבעתיים, חיפה וירושלים. כולם אבות לילדים, כולם בעלי מקצוע טובים. זה דייג בשעות הפנאי — וזה מאמן את נערי "הפועל".

מתלוצצים. עקיצות לכאן ולשם. בימים בהם נמצאים הם בכפיפה אחת, הספיקו להכיר היטב איש את רעהו, להבחין בחולשות זעירות... להתווכח פה ושם, להאזין לבעיה מטרידה או ל"צ'זבאט" מותח ולצפות.

* * *

קול הקריינית בוקע מהטרנזיסטור. חדשות, הפנים מרצינות. מאזינים בדממה, בריכוז. הכל מובן כל כך. חיילים שאינם אוטו-מטים. חיילים הקולטים, עוקבים ומבינים. מכאן המשמעת הפנימית הזאת. ההכרה הרחבה, הברורה. כאן, שם, בכל מקום — מגינים על הקיים, היקר.

מגינים בלי מליצות, על בית, על אשה וילדים ועל עם ומדינה.

"כאן אח"י חי"פ. גילוי צוללת אויב". סמל ש"ד ה מסמן את מיקום הצוללת על המפה

רס"ן א.א.: "אציין את המסירות הנפלאה ואת קצב הדיווח של כל אנשי המילואים"

יום לאחר המלחמה

מגִּיעָה הביטחון

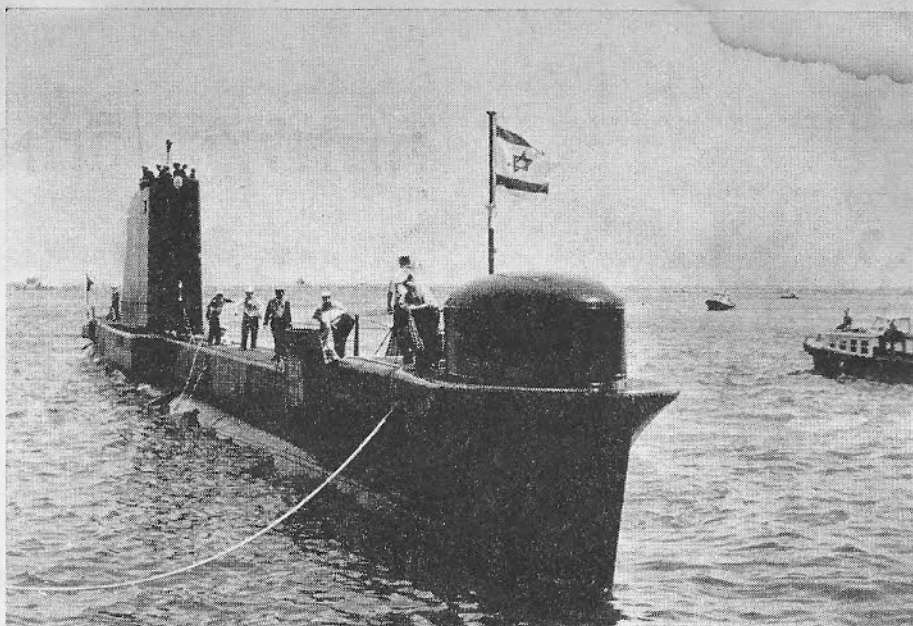

הפעמונים צלצלו לרס"ן ז. אלמוג, מפקד אח"י לוי'ן

מפלצת פלדה, צבועה שחור, צצה ביום א' 11.6 בבוקר בכניסה לנמל חיפה וגרמה שם להתרגשות רבה. היתה זו הצוללת החדשה של חיל-הים, אח"י לוי'ן, שבסיום מירוץ מארתוני עם מחוגי השעון הגיעה ארצה לאחר מסע של קרוב ל-6000 ק"מ. הצוללת עזבה את מימי סקוטלנד לפני 18 יום, בהפסיקה את אימוניה. בדרכה ארצה נאבקה בסערות עזות ורוחות זעם, אך פגעים אלה לא מנעו את אנשי צוותה להתאמן ולהעריך לקרב, תוך מגמה להגיע ארצה במהירות האפשרית ולהצטרף אל כוחות חיל-הים הלוחמים באויב.

כאשר נקשרה לוי'ן אל הרציף בנמל חיפה, לא ידע הקהל הרב שהמתין לה שם, אם עליו להצטער או לשמוח. היו שהשתתפו בצערם של הצוללנים על שלא הספיקו להי-לחם. משום שהמלחמה הסתיימה מהר כל-כך. אך לעומת זאת שמחו כמובן הכל בגלל אותה סיבה עצמה...

הצוללת לוי'ן, אחותה התאומה של דקר, הנמצאת

„שלום לך, אחותי לויתן, ברוך בואך לנמל הבית“

לשער את המתרחש בלבם של הצוללנים לאורך כל הדרך — הנספיק או לא נספיק להגיע ולהצטרף ללחימה? „אמנם הגעתם יום אחד לאחר שוך הקרבות“, הוסיף מפקד חיל-הים, „אולם, לא באתם מאוחר מדי. בעצם נסיי-עתכם הנה, במלוא המהירות, ששים אלי קרב, גרמתם לאויב בעיות רבות...“

* * *

ואכן, מי שראה את לויתן, השתכנע כי יש בו, בדג פלדה מבהיל זה, כדי לגרום דאגה רבה לכל יריב. אמר מפקד שיטת הצוללות, סגן-אלוף הדר קמחי: „בבואה ארצה פתחה לויתן דף חדש בתולדות חיל-הים. זוהי צוללת זריזה, רגישה, גמישה, בעלת כושר שהות ממושכת מתחת לפני-הים והמסוגלת לגלות אויב ולהתקיפו בטווחים ארוכים מאוד.“

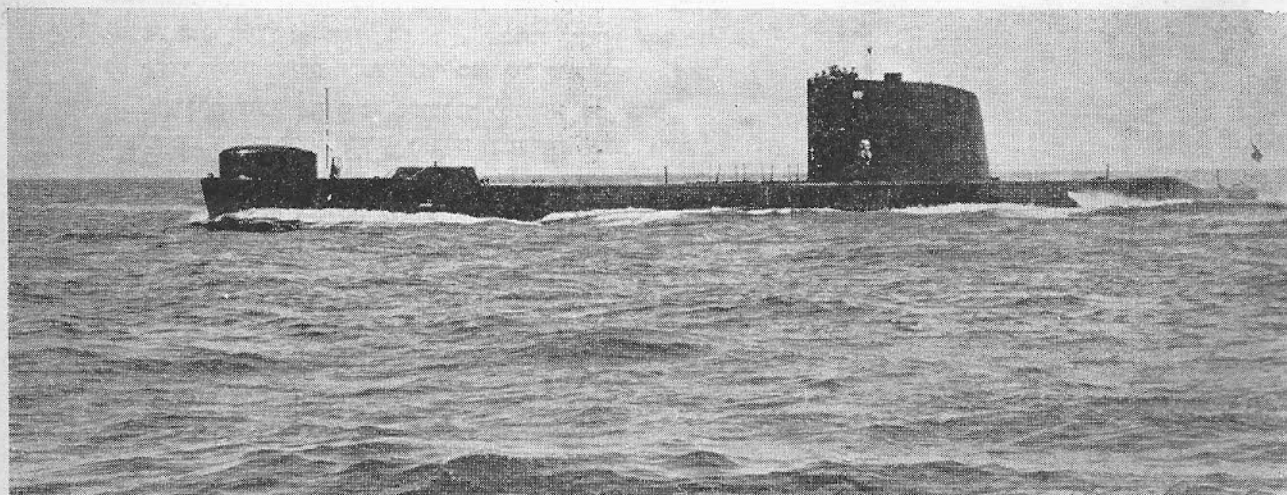
כאשר הסתיים הטכס הרשמי וקהל הקרואים הגדול התפור, הפליט מפקד הצוללת אנחה כנה באזני: „לו אך הגענו יומיים קודם...“

עדיין באנגליה, היא גדולה בהרבה מהצוללות תנין ורהב, הנמצאות בשירות חיל-הים זה שנים אחדות. על סיפונה העגלגל והחשוף מודקר גשר-פיקוד גבוה ומרובע, המשווה לה צללית של צוללת אטומית.

לויתן נקשרה אל הרציף הראשי בשעה עשר, ומיד לאחר זאת נערך עליו טקס קבלת-פנים, בהשתתפות מפקד חיל הים, האלוף שלמה אראל, וחבר קציניו הבכירים. צוות הצוללנים ניצב אותה במיסדר על סיפונה. בזה אחר זה שלפה הצוללת את הפריסקופים שלה, שהתרוממו אל-על במיסדר מרשים.

בסיום הטכס עלה אל הרציף מפקדה של לויתן, רב-סרן זאב אלמוג, הצדיע למפקד החיל ואמר קצרות: „אני שמח למסור את הצוללת לויתן לפיקודך, המפקד.“ בהשיבו אמר מפקד חיל-הים, בין השאר: „צוללת זו נקראה ארצה בחיפזון, בהיותה בעיצומה של תקופת אימונים. המשימה הראשונה שהוטלה עליה היתה: להגיע מהר ככל האפשר אל חופי הארץ; ומשימה זו בוצעה כהלכה... יכולנו

עוצמה שטה: אח"י לויתן

השק בביתך צי כלי-שיט

מבצע „מערכות-ים” להשלמת צי דגמי כלי-השיט שהופיעו עד עתה

מערכת „מערכות-ים” מאפשרת למנוייה ולקוראיה להשלים את צי כלי-השיט שלהם, על פי דגמים שהרפיעו בחוברות „מערכות-ים”:

כל קורא שיחתים מנויים חדשים יזכה בפרס — דגם חינם של כלי-שיט, לפי בחירתו, עבור כל מנוי חדש.

כלי-שיט עתיקים

1. סנטה מריה — אניית הדגל של קולומבוס (חוברת מס' 77)
 2. קטי סארק — כלי-שיט מטיפוס קליפר, מהיר ובעל מפרשים רבים (חוברת מס' 78)
 3. אניית סוחר יהודית — שחזור אניה יהודית מהמאה השלישית לספירה (חוברת מס' 79)
- הדגמים תוכננו על-פי מודלים המוצגים במוזיאון הימי בחיפה ומהווים שלישייה ראשונה מתוך סדרה של כלי-שיט עתיקים שיופיעו ב„מערכות-ים”.

(נא להפוך הדף)

דמי המינוי לשנה (6 חוברות + 6 דגמים) הם 4 ל"י בלבד.
המנוי החדש יקבל, לביתו, אישור על קבלת דמי המינוי ו-6 חוברות „מערכות-ים” שיופיעו במשך שנה, מיום חתימתו.
דמי המינוי עבור המנויים החדשים ישלחו למערכת „מערכות-ים”, רח' ג' מס' 1, הקריה, ת"א. את הסכומים ניתן לשלוח במזומן, בהמחאה או בהמחאה דואר.
והרי רשימת דגמי כלי-השיט לבניה עצמית שהרפיעו בחוברות „מערכות-ים”:

גזור ושלח

צי כלי-שיט בביתך
מבצע „מערכות-ים”
להשלמת צי דגמי כלי-השיט

לכבוד
מערכת „מערכות-ים”
רח' ג' מס' 1
הקריה, ת"א

נא להכליל בין מנויי „מערכות-ים” את:

שם ומשפחה	כתובת מדויקת	גיל
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

רצ"ב סך ל"י במזומן/המחאה/המחאה דואר/

דמי מינוי לשנה של מנויים חדשים אשר הותמים באמצעותי.

אבקש לשלוח אלי דגמים שבחרתי.

* כתוב בכתב ברור ומחוק את המיותר.

שם ומשפחה / כתובת / גיל / תאריך

אניות צי-הסוחר

4. מולדת — אניית הנוסעים של חברת השיט הלאומית "צים" (חוברת מס' 73) מלאי מצומצם
5. שלום — אניית הדגל לשעבר של צי-הסוחר הישראלי (חוברת מס' 74-75) אזל
6. בילו — אניית המעבורת שגרמה לסערה (חוברת מס' 76)
7. עוג ד3 — אניית דיג מודרנית השייכת לחברת "אט-לנטיק" (חוברת מס' 80)
- ארבעה דגמי אניות מצי-הסוחר הישראלי שבעקבותיהן נפרסם טיפוסים שונים של אניות מצי עולם.

כלי-שיט מלחמתיים

8. נאוטילוס — הצוללת הראשונה בעולם בעלת הנעה אטומית (חוברת מס' 66)
9. פלשר — צוללת אמריקאית שהתפרסמה בימי מלחמת העולם השנייה (חוברת מס' 67)

10. USS T-1 ו-USS HOLLAND — שתי צוללות בחוברת אחת (חוברת מס' 81)

11. ק-18 וגיווד — אניה מדגם קורבטה שלקחה חלק נכבד בהעפלה ובהקמתו של חיל-הים הישראלי (חוברת מס' 69)
12. ק-32 מונק — אניה מדגם ריבר ששירתה 10 שנים בחיל-הים (חוברת מס' 70)
13. ק-38 חיפה (איברהים אל-אוול) — אניה מדגם הגט שנלכדה ע"י חיל-הים במערכת "קדש" (חוברת מס' 68)
14. סלופ בלק סוון — אניה מטיפוס זה נמסרה ע"י הצי הבריטי לצי המצרי, שם היא פעילה עד היום (חוברת מס' 71)
15. ק-40 אילת — משחתת מדגם Z. אניית חיל-הים הישראלי (חוברת מס' 72 ו-82).
- כלי השיט המלחמתיים מצטיינים בגוון הטיפוסים השונים וריבוי הפרטים שעל גבי הסיפונים.

אנו נמשיך ונפרסם בחוברות הבאות של "מערכות-ים" דגמים נוספים של כלי-שיט עתיקים, מסחריים ומלחמתיים, כהמשך לדגמים שהופיעו עד עתה, להשלמת צי גדול ומגוון של דגמי כלי-שיט המהווים תחביב ועיסוק מעניין (ובעיקר... שהחופש הגדול ממשמש ובא).

גזור ושלח

סמן ב-X במשבצת מתאימה למספר הדגם שבחרת מתוך רשימת כלי-השיט שהופיעו עד עתה.

שים לב למצב המלאי הקיים — קוראים המעוניינים בדגמים שאולו מתבקשים לסמן זאת בנוסף, היות והם יודפסו מחדש באם הדרישה תהיה מספקת.

5□	4□	3□	2□	1□
10□	9□	8□	7□	6□
15□	14□	13□	12□	11□

הערות המזמין:

(אנא כתוב כמה דגמים לחלופין באם המלאי לא יספיק)

כנים לדגמי כליה שיט שהופיעו ב"מערכות-ים"

בחוברת זו מציגים אנו פנים לדגמי כלי-שיט שהופיעו ב"מערכות-ים". קוראים רבים פנו אלינו (בעיקר עת הציגו את דגם אח"י אילת בפני השופטים) בבקשה כי נתכנן פנים לאותם כלי-שיט שהופיעו ללא הכנים. לקוראים (בעיקר מנויים חדשים) אשר עתה יש להם כנים, אך חסרים להם...דגמים לאותם כנים, מציעים אנו לעיין בפתח החוברת, במבצע חדש עליו אנו מכריזים: "השק בביתך את צי כליה שיט" ולרכוש דגמים ישנים.

ה מ ע ר כ ת

בנמר כל פן הדבק אותו במרכז הדגם המתאים, כשהכתב כלפי מעלה ובאותו צד הרצוי לך. באפשרותך להוסיף למטה ואפילו למעלה תתיבות קרטון מלבניות כדי לקבל יותר יציבות. באם רצונך שהדגם יעמוד איתן, רצוי להכניס בתוך הפן תתיבת עץ או חומר אחר כמשקולת.

חלקים א'—ב' — שלום (SHALOM):

- א. הדבק מספרי א'—1 על מספרי א'—2. מספר א'—3 על מספר ב'—1 ומספרי ב'—2 על מספרי א'—4.
- ב. הדבק מספרי א'—5, ב'—3 על גבי המספרים א'—6, כך שתקבל ריבוע בעל זוויות ישרות.
- ג. הדבק את הפן לתחתית דגם אניית צי הסוחר שלום. (שים לב לשיווי המשקל).

חלקים ג'—ד' — קטי סארק (CUTTY SARK):

- א. הדבק מספרי ג'—1 על מספרי ד'—1 כשמספרי 3 כלפי מעלה.
- ב. הדבק מספרי ד'—2 על גבי המספרים ג'—2 ומספרי ד'—3 על גבי המספרים ג'—3, כך שתקבל למעלה ולמטה ריבועים בעלי זוויות ישרות.
- ג. הדבק את הפן לתחתית דגם אניית הקליפר קטי סארק. (שים לב לשיווי המשקל).

חלקים ה'—ו' — אח"י אילת (ק-40):

- א. הדבק מספרי ה'—1 על מספרי ה'—2, ה'—3, צלע מספר ה'—6 על גבי מספר ו'—1 ומספרי ו'—2 על גבי המספרים ה'—2, ה'—3.
- ב. הדבק מספרי ה'—4, ו'—3 על מספרי ה'—5.
- ג. הדבק את הפן לתחתית דגם המשחתת אח"י אילת. (שים לב לשיווי המשקל).

חלקים ז'—ח' — איברהים אל אוול (אח"י חיפה):

- א. הדבק מספרי ז'—1 על גבי המספרים ח'—1, ח'—2 כשמספר פרי ח'—4 והשמות כלפי מעלה. מספרי ז'—4 הדבק על מספרי ח'—5.
- ב. הדבק מספרי ז'—2 על מספרי ח'—3 ומספרי ז'—3 על גבי המספרים ח'—4.
- ג. הדבק את הפן לתחתית דגם המשחתת איברהים אל אוול. (שים לב לשיווי המשקל).

הנחיות כלליות

הכנת חומרים

- * סרגל ומטבע.
- * דבק פלסטי לבן מסוג וינול.
- * מכחול דק מס' 0.
- * גפרור.
- * מטלית נקיה.
- * סכין גילוח ומספריים קטנות וחדות.
- * גיליונים נקיים והרבה סבלנות.

שלבי העבודה

- א. חיתוך — יש לחתוך בסכין גילוח או במספריים קטנות לאורך הקו הדק הרצוף. רצוי לחתוך את החלקים השייכים לכן אחד בלבד בכל פעם ולא לחתוך הרבה חלקים יחד. נא לשים לב היטב לאותיות ולמספרים, היות והפעם לא ניתן דף עם החלקים המוקטנים.
- ב. קיפול — כדי להחל על פעולת הקיפול לחץ לפני החיתוך על כל קו הקיפול (קו מרוסק) של כל החלקים בעזרת מטבע המוחזקת בשיפוע באורך סרגל. לאחר חיתוך כל חלק יש לקפל בקלות לאורך כל הקיפולים ולאחר זאת להדביק בהתאם להנחיות המתייחסות לאותו חלק. כל הקיפולים הם כלפי מטה (ביחס לשטחים הצבועים) חוץ מקווי הקיפול המסומנים בכוכב, שיש לקפלם כלפי מעלה (שים לב לקיפול כלפי מעלה בחלקים מ/ ס, כ/ צ, ר').
- ג. הדבקה — מרח דבק בשכבה אחידה ודקה בעזרת המכחול הדק או בגפרור. הדבק מיד את החלקים תוך הקפדה על התאמה מלאה; את עודף הדבק הנלחץ החוצה נגב במטלית. אל תחזיק הרבה או תנגב באצבעותיך; שמור את ידיך נקיות. לחץ בקלות ובסבלנות עד שהדבק ייבש. העזר בסרגל או בעפרון במקומות פנימיים.

מ ק ר א

- קו דף רצוף — קו חיתוך.
קו דק מרוסק — קו קיפול (כוכב על הקו מראה על קיפול כלפי מעלה).
צורות שונות בקו עבה — קיים ציוריים להשלמת התמונה.
אותיות שונות בקו עבה — קיים ציוריים להשלמת התמונה.
אותיות מסמנות חלקים שלמים. מספרים מסמנים קטעים בחלק, אר הם יש לקפל ולהדביק בהתאם להנחיות.
כל חלק מתחיל ממספר 1. כדי להבדיל בין המספרים בחלקים השונים ניתנים בהנחיות המספרים בצירוף האותיות.
כך למשל — מספר 2 שבחלק ב' מוזכר בהנחיות ב'—2.

ופעת — לבניית הכנים

תלוש בזהירות את הדפים בהם מודפסים חלקי הכנים. פרוט אותם לפניך יחד עם דף זה. התבונן היטב בכל חלק ומקומי וקרא בעיון את הוראות הכניה של כל פן לפני החיתוך. לחץ על קווי הקיפול; התחל לגזור את החלקים לפי הסדר האלפביתי הנתון בהנחיות.

חלקים ט'—י' — עזגד 3 (AZGAD 3):

- א. הדבק מספרי ט"ז על גבי המספרים י"ז כשמספרי 3 כלפי מעלה.
- ב. הדבק מספרי י"ז על מספרי ט"ז ומספרי י"ז על גבי המספרים ט"ז.
- ג. הדבק את הפן לתחתית דגם אניית הדיג עזגד 3 (שים לב לשיווי המשקל).

חלקים כ'—ל' — בלק סואן (BLACK SWAN):

- א. הדבק מספרי כ"ז על גבי המספרים ל"ז כשמספרי 3 כלפי מעלה (שים לב לקיפולים מעלה).
- ב. הדבק מספרי כ"ז על מספרי ל"ז ומספרי כ"ז על גבי המספרים ל"ז.
- ג. הדבק את הפן לתחתית דגם אניית הדיג בלק סואן (שים לב לשיווי המשקל).

חלקים מ'—נ' — אח"י וג'ווד (ק-18):

- א. ראה הנחיות לבנית חלקים כ'—ל'.
- ב. הדבק את הפן לתחתית דגם הקורבטה אח"י וג'ווד (שים לב לשיווי המשקל).

חלקים ס'—ע' — אח"י מזנק (ק-32):

- א. ראה הנחיות לבנית חלקים כ'—ל'.
- ב. הדבק את הפן לתחתית דגם הפריגטה אח"י מזנק (שים לב לשיווי המשקל).

חלקים פ'—צ' — בילו (BILU):

- א. הצמד מספרי פ"ז כנגד מספרי צ"ז ועל גבי המספרים צ"ז (שים לב לקיפולים כלפי מעלה) כשהשטחים הצבועים לצדדים.
- ב. הדבק מספרי פ"ז על מספרי צ"ז.
- ג. הדבק את הפן באמצעות המספרים פ"ז לתחתית דגם אניית המעבורת בילו, (שים לב לשיווי המשקל).

חלקים ק'—ר' — מולדת (MOLEDET):

- א. ראה הנחיות לבנית חלקים פ'—צ'.
 - ב. הדבק את הפן באמצעות המספרים ק"ז לתחתית דגם אניית צי הסוחר מולדת (שים לב לשיווי המשקל).
- וכעת... אנחנו בטוחים כי תהנה מצי דגמי כלי-השיט שלך כשהוא מוגבה מעל גבי כנים, בולט יותר ויפה יותר.
- אם טרם בנית כל הדגמים, ניתנת לך הזדמנות להשיג את הדגמים החסרים לך במכצע אשר פרטי מופיעים בפתח חוברת זאת.

מספר עצות טובות לבוני הדגמים

1. קרא בעיון את ההנחיות, השתדל להבין תחילה ואחרי כן התחל לבנות.
 2. אל תמהר לחתוך כל החלקים יחד ולבנות את הדגם בפעם אחת.
 3. שמור על ידיים נקיות והשתמש במטלית ללחץ וניגוב עודף הדבק.
 4. בחלקים קשים התאזר בסבלנות יתר.
 5. רצוי להוסיף חיזוקים לתרגים ומשקלות בתוך הכנים.
 6. כל הרוצה בכך יכול להוסיף פרטים לפי יוזמתו הוא, כגון: חוטים דקים בתור מעקה, דגלי קוד וקישוט, תותחים מסתובבים, בסיס רחב לדגם מדיקט או קרטון עבה, צביעת חלקים בצבעי מים או עפרון וכו'.
 7. כדי לשמור על הדגם מפני לכלוך ואבק, רצוי לכסותו בצלולויד שקוף או לצפותו בלכה שקופה על-ידי ריסוס.
- אנו נשמח לקבל עצות טובות נוספות מהבונים הותיקים, ולהביאן לידיעת כל בוני דגמי כלי-השיט של „מערכות-ים“.

